

ÖVERSIKTSPLAN ÖVERKALIX 2007

Antagen av kommunfullmäktige 2008-02-25 § 9

Kartbilaga:

- Kommuntäckande markanvändningskarta

Innehållsförteckning

LÄSANVISNING	4
1. BAKGRUND	5
2. MÅL OCH VISIONER	9
3. PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	11
<i>Överkalix idag</i>	12
<i>Skyddad natur</i>	14
<i>Natur och friluftsliv</i>	16
<i>Skyddad skogsmark</i>	18
<i>Våtmarker</i>	20
<i>Kulturmiljö</i>	22
<i>Rennäring</i>	24
<i>Vägar</i>	26
<i>Kommunikationer</i>	28
<i>Totalförsvaret</i>	31
<i>Teknisk försörjning samt energi</i>	32
<i>Fritidsboende</i>	34
<i>Miljö- och riskfaktorer</i>	35
<i>Planer och förordnanden</i>	40
<i>Mellankommunala frågor</i>	41
4. KOMMUNTÄCKANDE REKOMMENDATIONER	43
5. FÖRDJUPNINGAR	47
<i>Överkalix centralort</i>	48
<i>Svartbyn</i>	50
<i>Nybyn</i>	52
<i>Kalix älvdal</i>	54
6. KONSEKVENSER	55
7. MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING, MKB	57
8. SAMRÅDSREDOGÖRELSE	63
9. UTLÅTANDE	81

Läsanvisning

Översiktsplanen består av 6 huvuddelar:

1. Bakgrund

Bakgrund redogör kortfattat vad en översiktsplan är och varför Överkalix kommun nu arbetar fram en ny. Planprocessen för översiktsplanearbete illustreras och tidplanen för Överkalix kommuns översiktsplan redovisas.

2. Kommunens mål och visioner

Kapitlet redovisar de övergripande mål och den viljeriktning som ligger till grund för översiktsplanen.

3. Planeringsförutsättningar

Rådande planeringsförutsättningar både inom och utanför kommunens gräns redovisas. Riksintressen, allmänna intressen och kommunala anläggningar listas och klargörs på kartor. Gällande planer, förordnanden och mellankommunala frågor som berör Överkalix redovisas.

Varje sektorsintresse avslutas med rubriken kommunala ställningstaganden där rekommendationer och ställningstaganden för den framtida mark- och vattenanvändningen för respektive område återfinns.

4. Kommuntäckande rekommendationer

I delen redovisas rekommendationer för markanvändningen i Överkalix kopplat till den kommuntäckande markanvändningskartan.

5. Fördjupad studie av tätorter och byar med kommunens rekommendationer

Behandlar de byar och områden i Överkalix kommun som studerats mer fördjupat.

6. Konsekvenser

Konsekvenser av översiktsplanens genomförande sett ur både kommunalt och regionalt perspektiv redovisas. Konsekvensbeskrivningen medverkar till att kommuninvånare, myndigheter m. fl. får kunskap om innebörden och konsekvenserna av planens genomförande.

A decorative vertical bar in a light blue-grey color runs down the left side of the page. A horizontal line of 14 blue dots is positioned near the top of the page, extending from the left edge to the right.

1. BAKGRUND

Översiktsplanens roll och innehåll samt den organisation som drivit planarbetet redovisas. De olika skedena i översiktsplanens process redogörs.

Helhetsbedömningar

Beslut i lokaliserings- och markanvändningsfrågor berör ofta många människor och får i större eller mindre grad långsiktiga konsekvenser för omgivningen. Dessa beslut bör inte ses som isolerade utan måste sättas in i större sammanhang så att god hushållning med resurser kan främjas. Översiktsplanen kan vara ett verktyg för att planera långsiktigt och övergripande över kommunens hela yta.

Med ett bra underlag om förutsättningar och konsekvenser kan kommunen få vägledning vid beslut i markanvändningsfrågor och sträva efter en god boendemiljö, ett bra näringslivsklimat samt bibehållande av viktiga naturresurser.

Översiktsplanens roll

Översiktsplanen är kommunens långsiktiga verktyg för att visa hur mark och vatten ska användas och hur bebyggelsen skall utvecklas. Frågor som behandlas i översiktsplanen kan vara var medborgarna skall bygga, var nya vägar ska dras fram, vilka områden som skall skyddas särskilt och hur de skall skyddas, reservområden för framtida exploatering och utveckling av stads- och landsbygd. Målet med översiktsplanen är att den både skall fungera som en vision och ett handlingsprogram men också ligga till underlag vid beslut som rör planering, bygglov och resurshushållning. Översiktsplanen kan vara vägledande för andra beslut som rör mark- och vattenanvändning och byggande. Redovisningen av statens riksintressen syftar till att skapa en dialog mellan kommunen och staten gällande de utpekade intressena och översiktsplanen ses därefter som en överenskommelse mellan parterna i dessa frågor.

Översiktsplanens innehåll

Översiktsplanens innehåll styrs av Plan- och bygglagens 4 kap. Översiktsplanen skall redovisa:

- grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden
- kommunens syn på hur den byggda miljön skall utvecklas och bevaras
- hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och iaktta gällande miljökvalitetsnormer
- allmänna intressen och gällande riksintressen och hur dessa avvägs mot varandra
- miljö- och riskfaktorer
- planens konsekvenser

Utöver regleringarna i Plan- och bygglagen är innehållet fritt för kommunen att välja.

Genom miljöbalken (MB) har översiktsplanens roll i det förebyggande miljöarbetet stärkts. Den kommunala översiktsplaneringen ses som ett led i arbetet för en långsiktigt hållbar utveckling. Översiktsplanens aktualitet skall ses över under varje mandatperiod i kommunen.

Gällande översiktsplan

Gällande översiktsplan antogs av kommunfullmäktige 1999-04-26. Innehållet i planen består av kartor och förklarande text till dessa. De huvudsakliga inriktningsmålen är "En bra totalmiljö", "En levande landsbygd" och "En levande centralort". Fyra fördjupningar finns framarbetade: Nybyn, Gyljen, Svartbyn och centralorten. Förutom dessa fördjupningar finns också en fördjupning för Kalix älvdal som också antogs av kommunfullmäktige 1999-04-26.

Organisation och ansvar

Kommunens formella handläggning av översiktsplanen sker hos kommunstyrelsen som är huvudman för den översiktliga planeringen. Bygg- och miljönämnden ansvarar för detaljplanefrågor. Plan- och bygglagen anger i 4 kapitlet 11§ att översiktsplanen och ändringar av den antas av kommunfullmäktige.

MAF Arkitektkontor AB, Luleå, har anlitats som konsult i planarbetet. Arbetsgruppen som arbetat fram förslaget till ny översiktsplan har bestått av Monica Nilsson, sekreterare bygg- och miljönämnden, Maria Lundin, miljöinspektör, Per Larsson, planeringsingenjör, Anitha Gustafsson, teknisk handläggare, Berith Drugge, s, Per Gustav Persson, c, Mikael Larsson, v, Gunnar Nilsson, c, Kurt Larsson, s, och Bengt-Erik Rolfs, s. Konsulter i arbetet har varit samhällsplanerarna AnneLie Vesterlund och Claesgöran Olofsson.

Planprocessen

Arbetet med en ny översiktsplan delas upp i tre olika skeden: förskedet, planarbetet och antagandet.

Förskedet

Förskedet startade under hösten 2004 och målet var att ta fram en vägledning för det kommande planarbetet. Förskedet resulterade i "Riktlinjer för upprättande av Översiktsplan Överkalix". Arbetet har utförts av arbetsgruppen för ny översiktsplan för Överkalix kommun.

Planarbetet

Planarbetet startades under 2005 och genomförs under 2007. Planeringsförutsättningar med både kommunala frågor och omvärldsfrågor skall undersökas och utifrån detta formas de riktlinjer som kommunen skall ge i den nya översiktsplanen. Under planarbetet formas ett samrådsförslag för offentlig utställning för statliga verk, kommunala nämnder, föreningar och enskilda. Samrådshandling har utarbetats under 2005. De inkomna synpunkterna under samrådet har samlats och bemötts av kommunen i en samrådsredogörelse som infogats i planhandlingarna. Efter samrådet startar utställningen som skall pågå under minst två månader. Efter utställningen samlas de yttrandena som inkommit och kommunen besvarar dessa i ett utlåtande. Samråd utfördes under 2006. Utställningen beräknas genomföras under 2007.

Antagandet

Den färdiga handlingen antas efter planarbetet av kommunfullmäktige. Den nya handlingen ersätter den äldre då den nya översiktsplanen vunnit laga kraft. Processen kan stöta på svårigheter och fördröjas men målet är att översiktsplanen skall antas under 2007.

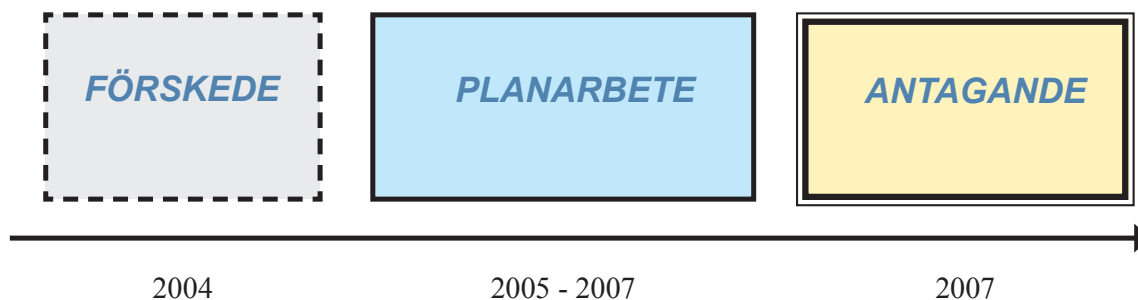

Bild som åskådliggör de olika skedena i planprocessen för en ny översiktsplan.

A decorative vertical bar in a muted blue color runs down the left side of the page. At the top, a horizontal line of 14 blue dots spans across the page, with the vertical bar overlapping the first few.

2. MÅL OCH VISIONER

Överkalix kommuns mål och visioner för den fysiska planeringen och kommunen i stort redovisas i detta kapitel.

Kommunala mål och visioner

Överkalix kommun ligger mitt i Norrbotten – mitt i det spännande *Sweden Lapland*. Outbyggd älv med vattenfall, forsar, ädelfisk och sandstränder. En storslagen natur med varierande miljöer och ett rikt djurliv.

Det övergripande målet för Överkalix kommun är att få en stark tillväxt av den privata och konkurrensutsatta näringslivssektorn för att ge förutsättningar för att kunna uppnå en gynnsam befolkningsutveckling och ett livskraftigt Överkalix.

Överkalix kommun skall bli känt som "en jämställd" kommun som tar vara på det stabila samhällets möjligheter för att bli en bygd för uthållig tillväxt, företagande och god livsmiljö.

Boendemiljön och den höga livskvaliteten i Överkalix är ett starkt argument för människor att bosätta sig i kommunen. Kommunens målsättning är att fortsätta att bibehålla och förstärka dessa fördelar genom att möjliggöra byggnationer i strandnära områden både i och nära centralorten samt på landsbygden. Utvecklingen av en attraktiv livsmiljö ska ske genom en fortsatt utveckling av service och fritidsaktiviteter för boende och besökare.

Överkalix kommun har ett omfattande vattensystem i form av älvar och sjöar, vilket möjliggör boende i strandnära miljöer i stora delar av vår kommun. Stränder och delar av vattendrag som är särskild viktiga för kommunens invånare och besökare ska även i fortsättningen vara oexploaterade för att erbjudas till det rörliga friluftslivet.

I Överkalix finns många möjligheter till turistisk utveckling. Vidare erbjuder vår natur enorma möjligheter till rekreation och upplevelser. Här finns en intressant historia och en välbevarad kultur, som även omfattar koncessionsrenskötsel. Koncessionsrenskötsel skiljer sig från traditionell renskötsel genom att renägaren inte behöver vara same för att få bedriva renskötsel.

Ett attraktivt utbud av varor och tjänster är av central betydelse för Överkalix utveckling. Målsättningen bör vara att Överkalix skall ha ett levande centrum med god service i byarna som dels fyller Överkalixbornas behov, dels attraherar besökare från närliggande områden.

Med en genomtänkt och strategisk satsning för att utveckla våra lokala förutsättningar kan vi stärka vår attraktivitet för helt nya grupper och samtidigt möjliggöra att människor kan bo kvar i Överkalix kommun.

Kommunfullmäktige Överkalix kommun februari 2008.

3. PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

I kapitlet redovisas de förutsättningar som råder i Överkalix kommun. Förutsättningarna består av både inre och yttre faktorer, intressen och bestämmelser som alla reglerar den fysiska planering.

Överkalix idag

Översiktsbild norra Sverige.

Geografi

Yta: 2.792 km²

Avstånd till Luleå: 100 km (1 timme och 10 min)

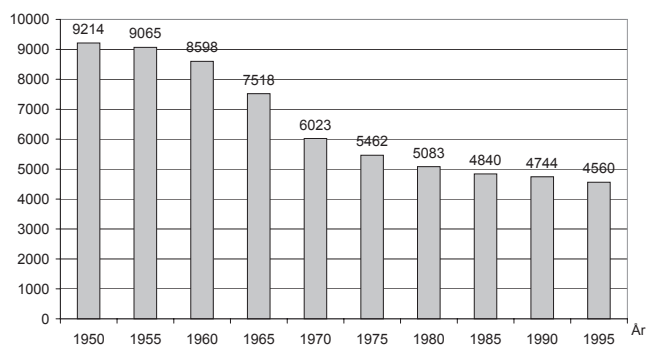
Avstånd till Stockholm: 1.000 km, total restid 3 timmar varav flyg 1 timme.

Avstånd till finska gränsen: 50 km

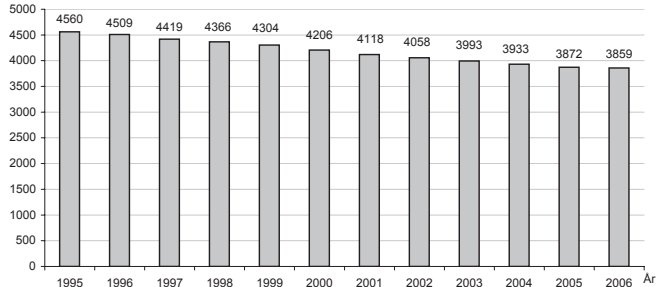
Invånare

I hela kommunen finns 3 859 invånare, vilket motsvarar ca 1,4 invånare per km². I centralorten Överkalix/Bränna bor ca 2 000 personer. Från 1994 fram till 2004 minskade invånarantalet med ca 70 personer per år. Minskningen beror dels på utflyttning dels på större dödstal än födelse-tal. Efter 2004 har minskningen av invånarantalet avtagit och mellan 2005 och 2006 var minskningen endast 13 personer.

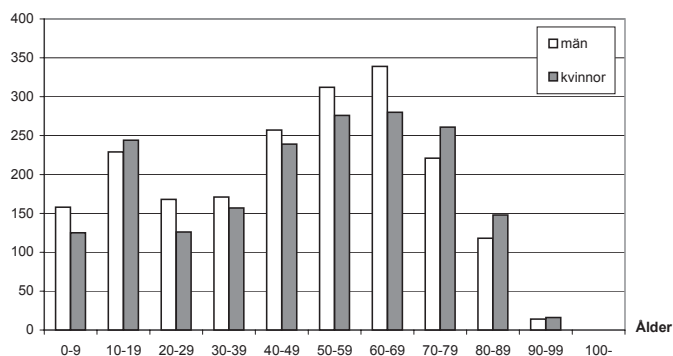
Befolkning **Befolkningsutveckling Överkalix kommun 1950-1995**

Befolkning **Befolkningsutveckling Överkalix kommun 1995-2006**

Åldersstruktur Överkalix kommun 2006-12-31

Sysselsättning

Under 2006 fanns i Överkalix kommun 5,5 procent öppet arbetslösa män och för kvinnor var motsvarande procenttal 3,7. Antal sysselsatta per branschgrupp år 2005: areella näringar (7,4), tillverkningsindustri (23,3 procent), service (66,7 procent) och ej specificerat (2,5). De flesta företag i Överkalix arbetar inom service.

Bostäder

Bostadsbyggandet har under de senaste åren varit begränsat och bestått av enstaka privata hus. Behovet av ett mångsidigt boendebud är viktigt för att attrahera alla åldersgrupper såsom ungdomar, familjer med och utan barn samt äldre.

En f d hyresfastighet är ombyggd för att anpassas till satellitboende/seniorboende. Satellitboendet togs i bruk under 2005.

Fritidsbebyggelse är till stor del lokaliserad längs älvdalarna och sjöarna. Dessa områden är attraktiva för boende.

Pendling

Pendling till arbete är vanligt både inom och utom kommunens gränser. År 2005 var antalet inpendlande 160 personer och motsvarande siffra för utpendling var 174 personer.

Bebyggelse

I centralorten är byggnadsbeståndet blandat till utseende, form, material, ålder och storlek. Småskaligheten i centralorten skall bevaras.

Byggnadstraditioner finns dokumenterade och ligger till grund för de råd som kommunen förmedlar till de som vill bygga eget hus inom dessa byar. Mer att läsa finns i "Att bygga vidare på byggnadstraditionen i SVARTBYN, ÖVERKALIX KOMMUN, bilaga till områdesplan".

Utbildning

I kommunen finns grundskolor och gymnasium. Ett hantverksprogram startades under 2005 vid Överkalix gymnasieskola. Vuxenutbildning bedrivs gemensamt med gymnasiet. Högskole- och universitetsstudier kan bedrivas på distans via Högskoleförbundet Östra Norrbotten. Viss samverkan med gymnasietutbildningar sker med grannkommunerna.

Handel

Olika typer av handel såsom konfektion, skor, livsmedel, möbler, IT, järnhandel, blommor m. m. finns att tillgå i Överkalix tätort, en blandning av både dagligvaror och sällanköpsvaror. Handelns ställning i Överkalix bör stärkas.

Turism

Utveckling av turismen i kommunen pågår genom olika projekt. Turismutveckling finns inom naturturism som kan ge positiva konsekvenser för kommunen och dess invånare.

Polcirkeln, som går genom kommunen, ses som en tillgång för att öka turismen i kommunen.

Jordbruk

Det finns ett fåtal aktiva jordbruk med mjölk- och köttproduktion kvar i Överkalix kommun. Marken nyttjas i huvudsak till djurfoder, till såväl husdjur som inom renskötseln. Framtiden kommer att visa en differentierad användning av jordbruksmark bl. a. för odling av energi-grödor.

Skogsbruk

Skogsbruket har en fortsatt stor betydelse för sysselsättningen i Överkalix kommun. Produktionen består till största delen av timmer, massaved och energiskogar. Skogsbruket bör bedrivas på ett ekologiskt, långsiktigt och hållbart sätt.

Skyddad natur

Inom Överkalix kommun finns skyddad natur i form av Natura 2000-områden och naturreservat.

Natura 2000

För att skydda natur, vilda djur och växter har EU skapat ett nätverk som kallas Natura 2000. Nätverket består av värdefulla naturområden som medlemstaterna har ansvar för att skydda för framtiden. I och med anslutningen till Europeiska unionen har Sverige accepterat att delta i arbetet med att etablera detta nätverk. Inom naturvårdsområdet utgör Natura 2000 EU:s viktigaste bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden.

I Överkalix kommun ingår Kalix älv med biflöden och därtill hörande sjöar till Natura 2000-området. I Natura 2000-områden ska "gynnsam bevarandestatus" upprätthållas för naturtyper och arter. För de ingående naturtyperna innebär detta att det naturliga utbredningsområdet är stabilt eller ökar, att strukturer och funktioner bibehålls och att bevarandestatusen hos typiska arter är gynnsam. För en art innebär gynnsam bevarandestatus att beståndsutvecklingen visar att arten på lång sikt kommer att förbli en del av sin livsmiljö, att det naturliga utbredningsområdet inte minskar och att tillräckliga arealer av lämpliga livsmiljöer finns för att arten ska bibehållas på lång sikt.

Miljöbalkens 7 kap 28 § behandlar de verksamheter och åtgärder som kräver tillstånd för uppförande inom ett Natura 2000-område.

I kommunen finns 16 utpekade Natura 2000-områden, som till stor del sammanfaller med naturreservaten samt domänreservaten.

Naturreservat

Länsstyrelsen beslutar om bildande av naturreservat. Marken i ett naturreservat kan dock ägas av andra än staten. Bestämmelserna i reservaten är mycket varierande. Det man får göra med stöd av allemansrätten är oftast tillåtet även inom naturreservaten.

I kommunen finns tio utpekade naturreservat, varav sex är domänreservat. Ett domänreservat är ett frivilligt utpekad område av markägaren Sveaskog.

I följande områden pågår reservatsbildning:

Rudjärvsberget, Kattisberget, Malungsberget, Iso Linkkavaara, Rönsmyrans, Gärdforsberget, Hällberget (utvidgning), Stora Ulmberget, Tallberget (två områden), Långlandet, Råktjärvsberget, Knämyran, Vitberget - Marsjärv, Västra Vallsberget, Hällbergets domänreservat, Brändknöasarna, Furuberget, Juurakkomaa och Märkbergen.

Skyddad natur i Överkalix kommun

Granberget domänreservat: naturreservat, Natura 2000

Hukkajärvi: biotopskydd, Natura 2000

Hällberg: Natura 2000

Kalix och Torne älvsystem: Natura 2000

Kuldhomen, Natura 2000

Mellersta Hällberget: naturreservat, Natura 2000

Muggträsk domänreservat: naturreservat, Natura 2000

Paskatieva: naturreservat, Natura 2000

Rislandet: biotopskydd, Natura 2000

Stora Vänsberget: ska bli naturreservat, Natura 2000

Svartberget domänreservat: naturreservat, Natura 2000

Turpas domänreservat; naturreservat, Natura 2000

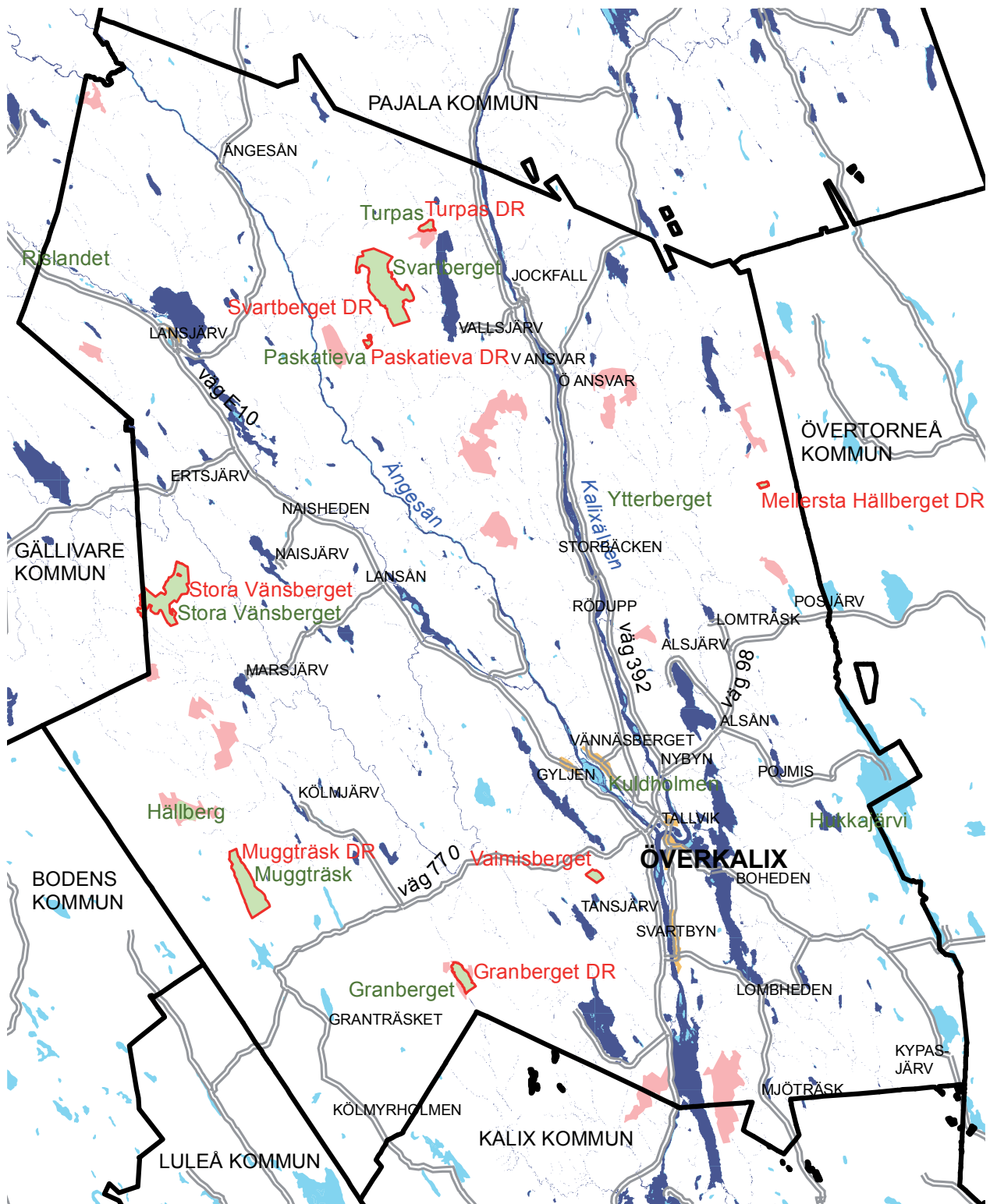
Vaimisberget: ska bli naturreservat, Natura 2000

Ytterberget: biotopskydd, Natura 2000

Tallån med biflöden har rapporterats till Naturvårdsverket som ett värdefullt vattendrag bl.a. för förekomsten av flodpärlmussla.

STÄLLNINGSTAGANDE

Antalet reservat och Natura 2000-områden inom kommunen skall inte utökas. Det är viktigt att det finns balans mellan de olika näringarna och områden med skyddad natur. Utvärdering av att de avsatta områdena uppfyller de tänkta målen måste ständigt ske och ombildningar göras. Vissa områden kan t ex ombildas till någon typ av ekoparker.

Teckenförklaring

- Natura 2000-område Kalixälven
- Naturreservat
- Natura 2000-område
- Pågående reservatsbildning

Natur och friluftsliv

Friluftsliv enl. miljöbalken 4:2

Områden av riksintresse för friluftslivet enligt Naturvårdsverkets beslut är Kalixälven och Ängesåns mynningsdelta/Linafallet. Motivering för utnämmandet till riksintresse är:

Kalixälven: Skyddsvärda fiskebestånd (lax och öring). Intresseaspekter: hydrologi, ekologi och zoologi. Huvudkriterium: framstående exempel på orörd fjällälv med sårbara arter.

Ängesåns mynningsdelta/Linafallet: Skyddsvärda fiskebestånd (lax och öring). Intresseaspekter: zoologi. Huvudkriterium: vattendrag med sårbara arter.

Naturvård enl. miljöbalken 3:6

Kalixälven, Svartberget, Ängesån, Linafallet, Lansjärvsområdet och Rikti-Dockas är utpekade områden för riksintressen för naturvården. De är utpekade med anledning av de riksvärden som funnits inom området. De olika riksvärdena är för:

- Kalixälven - vattendrag, geovetenskap, naturskog, fauna, sjö, odlingslandskap, äng, flora, naturbetesmark, våtmark och sötvattensstrandäng
- Svartberget - naturskog
- Ängesån - geovetenskap och vattendrag
- Linafallet - geovetenskap
- Lansjärvsområdet - geovetenskap
- Rikti-Dockas - odlingslandskap, äng, flora

STÄLLNINGSTAGANDE

Riksintressen skall skyddas mot exploatering som kan skada intresset.

Områden särskilt viktiga för naturvård och rekreation skall preciseras och redovisas.

Stränder och vattendrag som är särskilt viktiga för kommunens invånare skall förbli oexploaterade.

Fritidsboende skall kunna erbjudas nära centralorten och större byar.

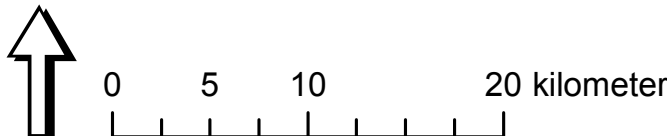
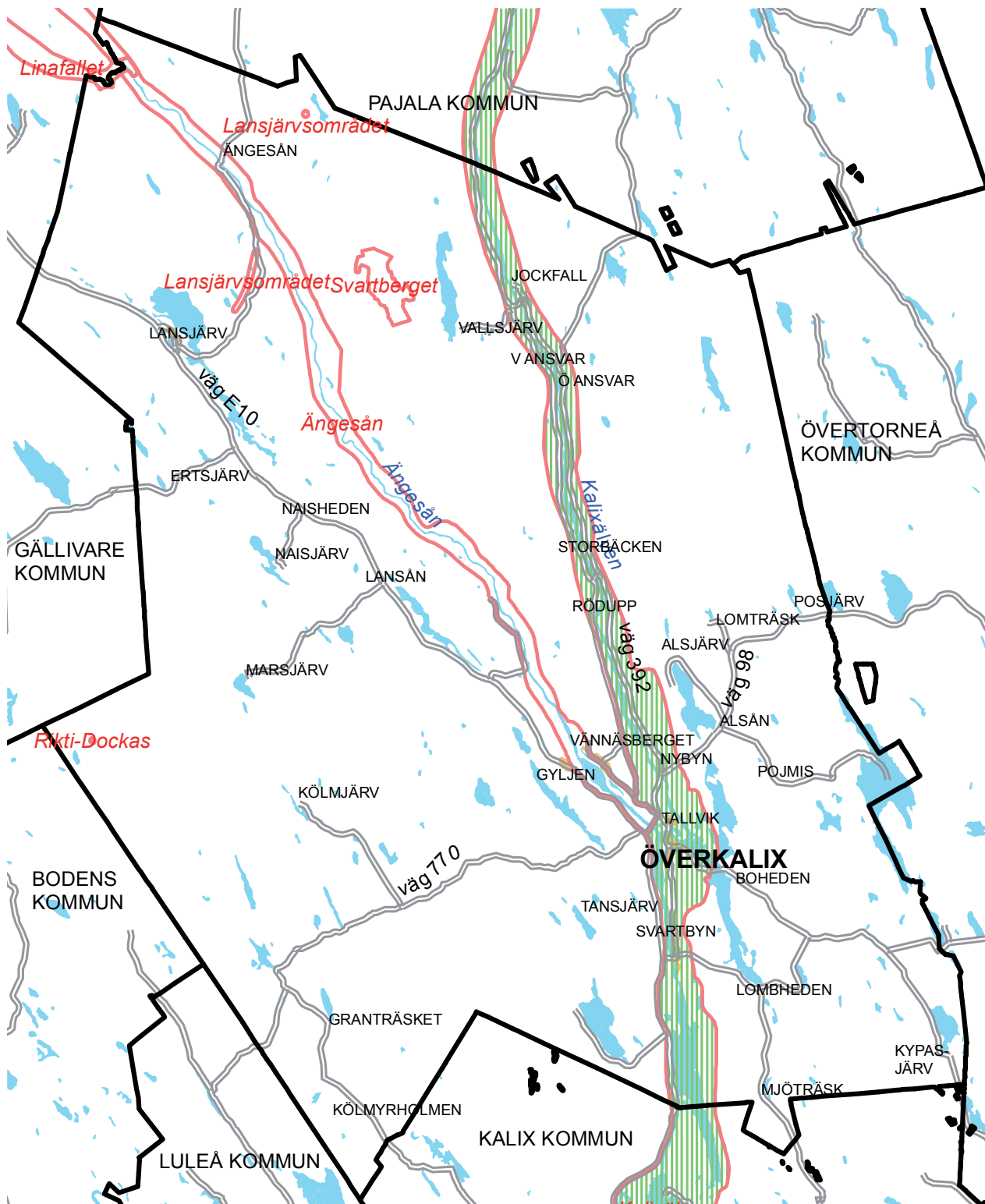
Kommunen verkar för att bevara och skapa möjligheter till rekreation i form av bl a fritidsboende, friluftsliv och sportfiske. En stark reproduktion av fiskarter i våra älvar är av riksintresse. För att möjliggöra en naturlig vandring för fisken upp i älvarna är det nödvändigt att begränsa havs- och mynningsfisket.

Även andra åtgärder måste genomföras för att målet med riksintresset skall uppfyllas, t ex återställa lekplatserna i älvar och biflöden.

Att öka tillgängligheten till älvarna även för den som har lättare funktionshinder ser kommunen som viktigt, även att hålla stränder och strandmiljö trevlig.

Beträffande strandskyddet är det kommunens uppfattning att för de områden som avsätts i översiktsplanen skall generell dispens från strandskyddet gälla. En sådan dispens gör också att övriga områden får ett starkare skydd. Dock måste näringsverksamheterna alltid ha möjlighet att utvecklas på ett varsamt sätt. Kommunen är dock medveten om att det i dagsläget inte finns lagstöd för att utfärda en generell strandskyddsdispens efter dessa intentioner.

Utvecklingen av t ex besöksnäringen är av vitalt intresse för kommunens fortsatta utveckling för bibehållande av och skapande av fler arbetstillfällen.

Teckenförklaring

- Riksintresse för naturvård
- Riksintresse för friluftsliv

Skyddad skogsmark

Nyckelbiotop

Med nyckelbiotop avses en livsmiljö där man finner eller kan förväntas finna rödlistade arter. Undantagna är arter med utpräglade landskapsekologiska krav, till exempel många fåglar och större däggdjur. Termen "nyckelbiotop" är framtagen av Skogsvårdsorganisationen för att tillämpas i samband med naturvärdesinventeringar i skog. Rödlistade arter är djur och växter som finns upptagna på den så kallade nationella rödlistan.

Naturvärden

Områden med vissa naturvärden utan att objektet når upp till kvaliteten nyckelbiotop benämns naturvärden. De kan däremot förväntas bli nyckelbiotoper inom en inte alltför avlägsen framtid. Termen "objekt med naturvärden" är framtagen av Skogsvårdsorganisationen för att tillämpas i samband med naturvärdesinventeringar i skog.

Biotopskydd

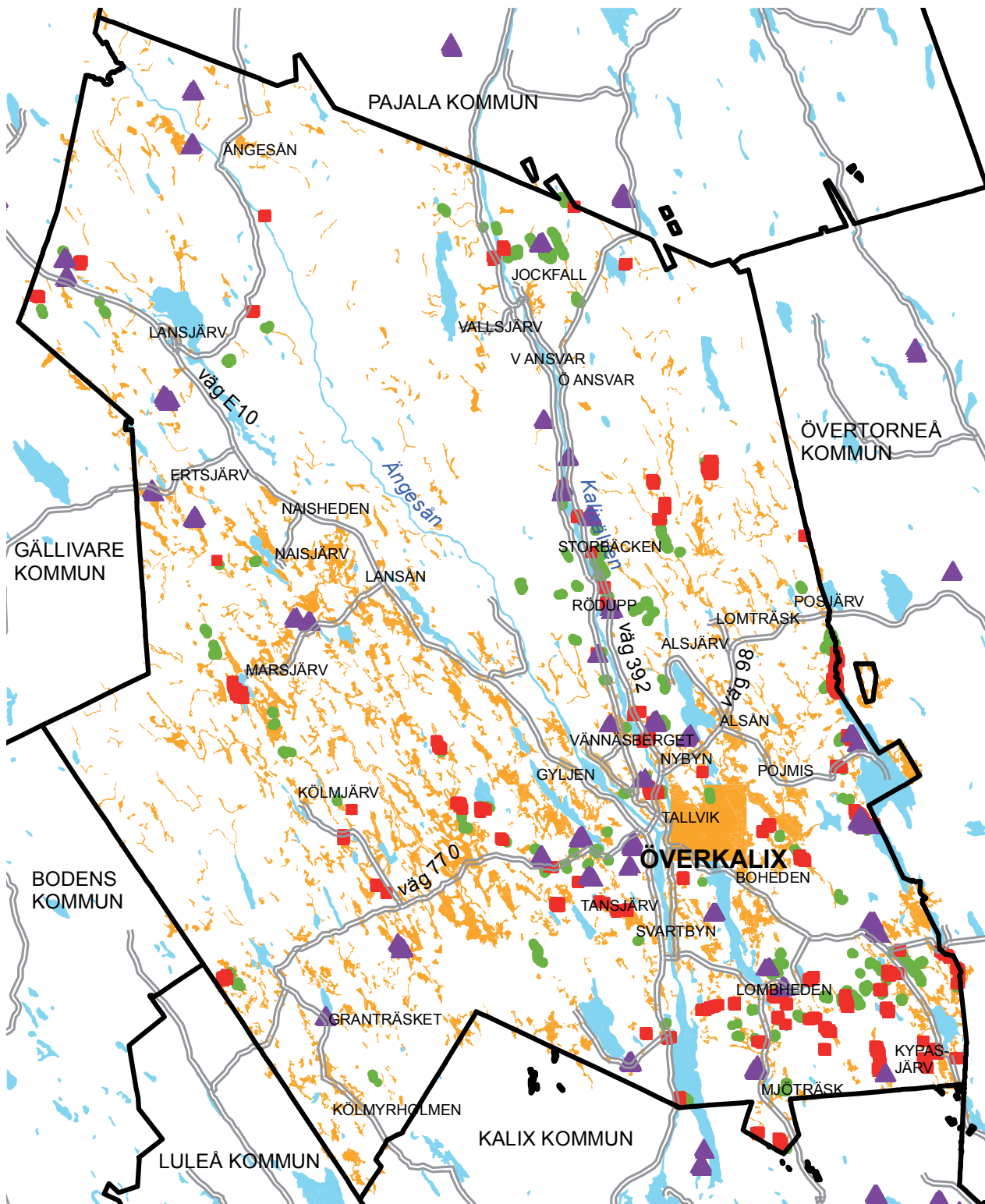
Biotopskydd är lagskyddade mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda. Områdena är skyddade för all framtid och lämnas ofta för fri utveckling. Ibland utförs naturvårdande skötsel. Det finns 18 definierade naturtyper som kan bli biotopskyddsområden. Äganderätt eller jakträtt i områdena påverkas inte av skyddsbeslutet.

Sumpskog

Sumpskog innefattar all trädbärande blöt mark där träden i moget stadium har en medelhöjd på minst 3 meter och trädens krontäckningsgrad är minst 30%. Sådana trädbestånd räknas till sumpskog även på fuktig mark om fuktighetsälskande arter täcker minst hälften av befintligt fält- eller bottenskikt. Med fuktighetsälskande arter i bottenskiktet avses främst de sk. sumpmossorna, dvs. flertalet vitmossor och björnmossa.

STÄLLNINGSTAGANDE

Det är viktigt med en ständig utvärdering av avsatta områden. Utvecklas inte de avsatta områdena som tänkt skall de avföras från skyddet.

Teckenförklaring

- ▲ Biotopskydd
- Naturvärden
- Nyckelbiotoper
- Sumpskogar

Våtmarker

Myllrande våtmarker

Våtmarker har en stor betydelse för den biologiska mångfalden. Många arter är helt beroende av våtmarkerna som sin livsmiljö och andra arter använder de fuktiga områdena som refugier då deras naturliga miljöer har blivit störda. Fåglar utnyttjar våtmarkerna som häckningsplatser och rastplatser varför områdena är livsavgörande för ett stort antal arter.

Våtmarksinventeringen

Våtmarksinventeringen, allmänt känd under förkortningen VMI, är en landsomfattande inventering av Sveriges våtmarker, som påbörjades i början av 1980-talet av Naturvårdsverket på uppdrag av regeringen.

Arbetet har bedrivits som regionala inventeringar, vanligtvis på länsnivå där alla har använt samma metodik. Inventeringarna har gjorts regionvis i de olika naturgeografiska regionerna, eftersom naturförhållandena och således våtmarkerna inom en och samma region är tämligen enhetliga.

Vid mitten av 1990-talet var hela landet utom Norrbottens län nedanför fjällen inventerat. Våtmarksinventeringen kartlägger naturresursen våtmark både ur ett bevarande- och ett nyttjandeperspektiv.

Syften med våtmarksinventeringen

- ta fram en kunskapsbas som på en nationell och regional nivå kan utgöra underlag för planering och beslut i ärenden som berör våtmarker
- utgöra underlag för den nationella myrskyddsplanen som tas fram av Naturvårdsverket
- fungera som en basinventering som kan utgöra underlag för miljöövervakning av våtmarker
- öka den allmänna kunskapen om och därmed förståelsen för våtmarkernas betydelse för ekosystemen och den biologiska mångfalden.

Våtmarksinventeringen Norrbotten

Inventeringen av Norrbottens län påbörjades 1994. Under de år som inventeringen pågick, har den nationella metodiken utvecklats för att på ett effektivare sätt kunna inventera länets våtmarker. Med vetskapen om att ca 1/3 av Sveriges våtmarker ligger i Norrbotten, så var detta en nödvändighet.

I Norrbottens län omfattar inventeringen alla våtmarker med en areal större än 50 hektar och inventeras regionvis efter de olika naturgeografiska regionerna i länet. Under år 2003 färdigställdes inventeringen och då har alla våtmarksobjekt (5342 st) inventerats och de utgör en samlad areal av 1,5 miljoner hektar. Av dessa har 451 objekt med en samlad areal av 489 000 hektar inventerats i fält.

Naturvärdesklassning

Alla våtmarksobjekt delas in i följande naturvärdesklasser:

Klass 1 (ca 10% av våtmarksobjekten i länet) är särskilt värdefulla objekt med så stora naturvärden att de bör bevaras för all framtid. Samtliga klass 1-objekt inventeras även i fält.

Klass 2 (ca 20% av objekten) är sådana objekt som ur naturvårdssynpunkt är så värdefulla objekt att de bör skonas från ingrepp.

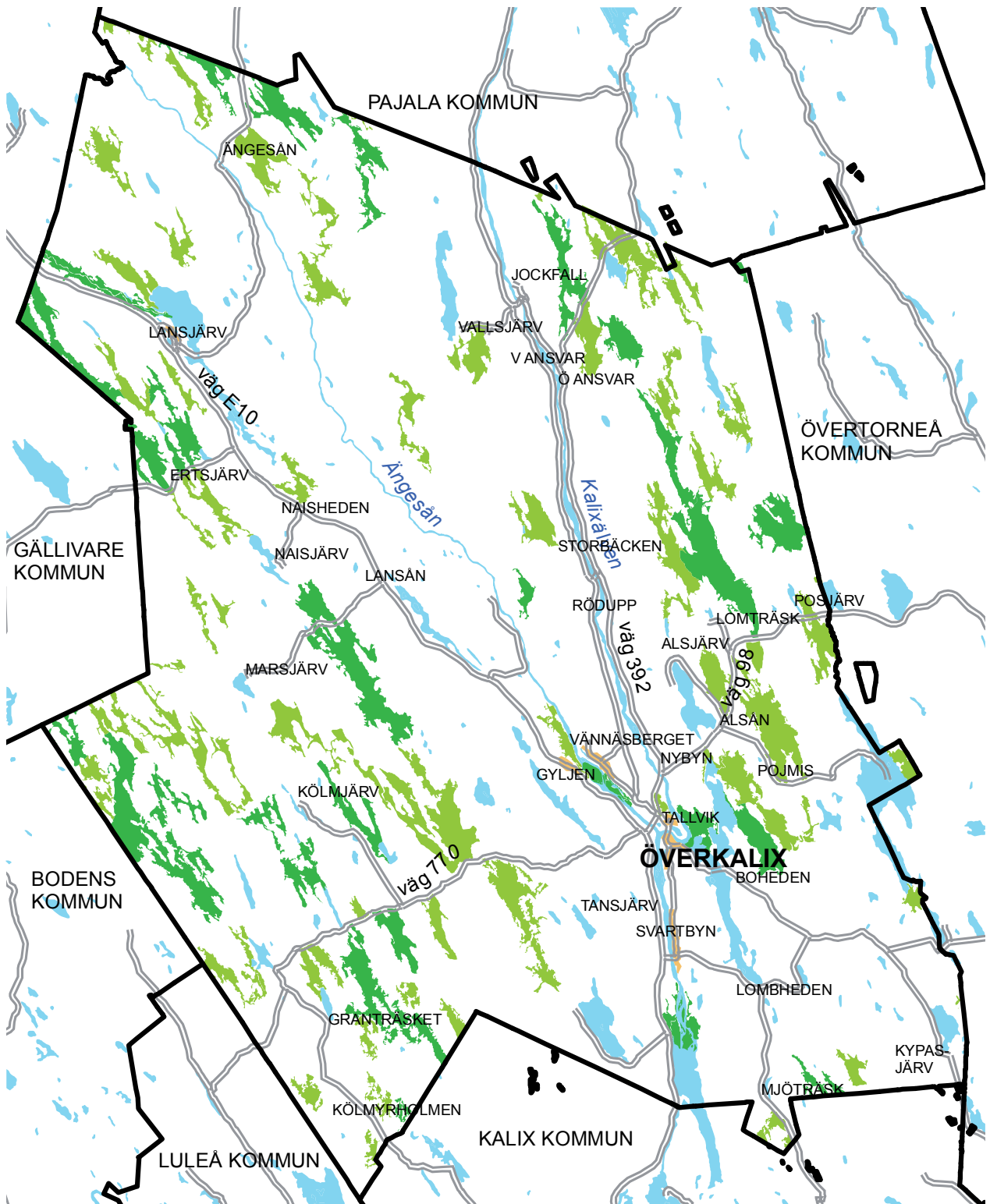
Klass 3 (ca 40% av objekten) utgörs av objekt med vissa naturvärden. I dessa kan ingrepp som t ex dikning och torvtäkt tillåtas under förutsättning att skador på naturmiljön begränsas, genom att t ex vissa känsliga partier undantas från ingrepp eller att dräneringsdiken läggs så att hydrologisk påverkan begränsas.

Klass 4 (ca 30% av objekten) är objekt utan nämnvärt naturvårdsintresse. De är vanligen redan påverkade av tidigare dikningar och torvtäkter.

STÄLLNINGSTAGANDE

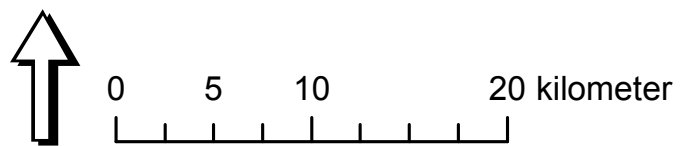
Våtmarker av klass 1 skall skyddas mot ingrepp som kan ge bestående skador.

Våtmarker av klass 2 bör skyddas mot ingrepp som kan ge bestående skador.

Teckenförklaring

- Våtmarksobjekt klass 1
- Våtmarksobjekt klass 2

Kulturmiljö

Riksintressen enl. miljöbalken 3:6

Tre områden finns utpekade som riksintresse för kulturmiljövården: Överkalix, Övre Lansjärv och Rikti-Dockas.

Överkalix är en centralbygd med förhistorisk bruks- och bosättningskontinuitet kring sammanflödet av Kalixälven och Ängesån samt ett välbevarat odlingslandskap med många bevarade drag.

Övre Lansjärv har en rik förhistorisk fångstmiljö med lång kontinuitet i nyttjandet, från äldre stenålder till tidig järnålder.

Byggnadsminnen

Inom Överkalix kommun finns två anläggningar som av Länsstyrelsen genom kulturminneslagens tredje kapitel är förklarade som byggnadsminnen. Detta är Rikti-Dockas nybygge och Martingården i Nybyn. Ett byggnadsminne är det starkaste kulturhistoriska skyddet bebyggelse i Sverige kan åtnjuta och åsätts sådana byggnader och anläggningar som genom sitt "kulturhistoriska värde är synnerligen märkliga eller som ingår i ett synnerligen märkligt bebyggelseområde".

Rikti-Dockas är ett bevarat nybygge i skogsbygd med ett isolerat läge i skogslandet mellan Råneälven och Kalixälven och som ännu ger en god uppfattning om hur försörjningsmöjligheterna gestaltade sig under 1800-talet. Rikti-Dockas nybygge omfattar elva byggnader; tre bostadshus, sommar- och vinterladugård, bagarstuga, härbre, utedass och lador. Fastigheten ägs av Sveaskog och är tillgänglig för besökare under sommaren.

Martingården i Nybyn hör till Överkalixbygdens äldsta gårdar med rötter i 1500-talet. Den nuvarande mangårdsbyggnaden har daterats till tidigt 1800-tal och flertalet av ekonomibygnaderna torde härstamma från samma tid. Martingården omfattar mangårdsbyggnad, sommarstuga, ladugård, stall/lider, två stolpbodar, slädskjul, kvarn och smedja varav flertalet på ursprunglig plats. Gården, som var i bruk till år 1955, inköptes år 1956 av Överkalix hembygdsgille och tjänar nu som sommaröppen hembygdsgård.

Ängs- och hagmarker

Ängs- och hagmarker är en benämning på marker som under lång tid har hävdats med slätter eller bete. Markerna har varken näringsberikats eller på annat sätt markberetts. Markerna har en mycket speciell hävdgynnad flora som är anpassad till de näringsfattiga förhållandena. I ängs- och hagmarker kan upp till 700 olika kärlväxter växa. Om hävden upphör eller om ängs- och hagmarken gödslas, kommer den speciella floran att konkurreras ut av andra växter. Det finns 13 utmarkerade ängs- och hagmarker inom Överkalix kommun.

Kulturmiljöprogram

De områden i länet som bedömts ha de högsta kulturhistoriska värdena ur regional och nationell synvinkel finns upptagna i Norrbottens kulturmiljövårdsprogram "Vårt hävdade Norrbotten, Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövården i Norrbottens län, 1993". I Överkalix kommun finns

sju områden vilka omnämns i kulturmiljövårdsprogrammet som ängs- och hagmarksobjekt med bevarandeklass 1. Dessa är: Granträsket, Norra Sandsjärv, Rikti-Dockas, Lomträsk 1, Lomträsk 2, Lomträsk Dammängar, samt Lilla Edet.

Två områden tillhör bevarandeklass 2: Lansjärv och Ängesån. Lansjärv utgör en representativ natur- och kulturmiljö i inlandets odlingslandskap. Området beskrivs som småskaligt och mångformigt, med anslutning till sjön Övre Lansjärv. Bebyggelsen är mycket blandad med ett stort antal modernare villor och en starkt förändrad bebyggelsekultur. Ängesåns by ligger på båda sidor om Ängesån i norra delen av kommunen. Området är småskaligt och småbrutet med diken och ängslador. Bebyggelsen är huvudsakligen från 20-40-talet. Sammanfattningsvis beskrivs Ängesån som en representativ natur- och kulturmiljö i inlandet med lång kontinuitet i hävden.

Grundläggande bestämmelser om bland annat kulturmiljön och ingrepp som kan tillåtas inom sådana områden anges främst i 3 kap miljöbalken. I lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. anges bestämmelser om ortnamn, fornminnen, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen samt om utförelse och återlämnande av kulturföremål. Det är länsstyrelsen som utövar tillsynen över kulturminnesvården i länet. Vidare finns det mer detaljerade bestämmelser kring fornminnen, byggnadsminnen, kyrkliga kulturminnen, skydd mot utförelse av vissa kulturföremål samt återlämnande av kulturföremål i förordningen (1988:1188) om kulturminnen m.m. Utöver lag om kulturminnen finns en lag som tar upp bestämmelser om fornminnen, nämligen lag (1942:350) om fornminnen samt tillhörande förordning.

I samband med ansökan om bygglov kontrolleras förekomsten av forn- och kulturlämningar.

Fornvårdsmiljöer

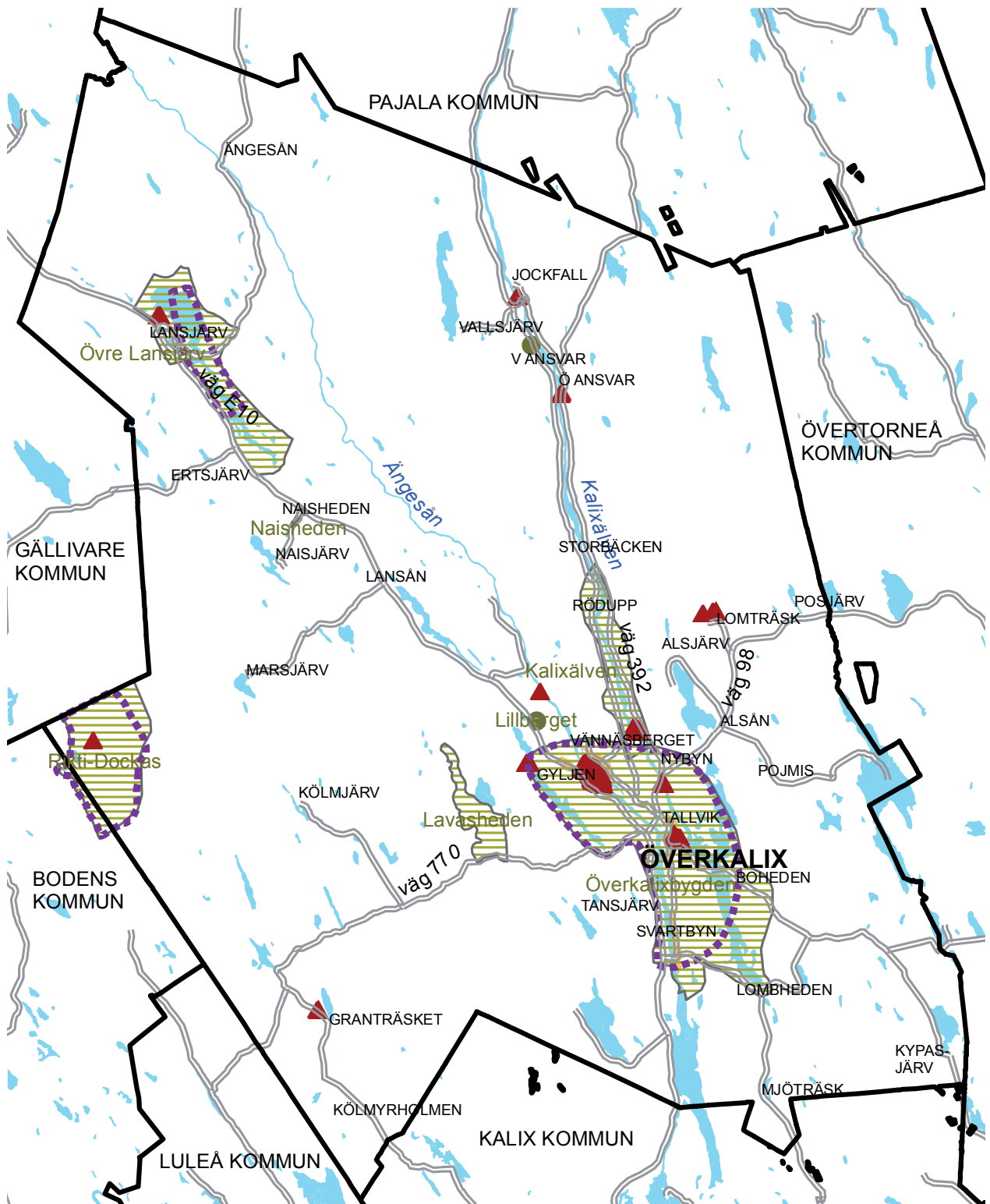
I kommunen finns två fornvårdsmiljöer som länsstyrelsen vårdar. Dessa är Ansvar (stensättningar, boplatser m.m.) och Lillberget (stenåldersboplatser med kamkeramin och åtta hyddbottnar).

STÄLLNINGSTAGANDE

Riksintressen skall skyddas mot exploatering som kan skada intresset.

Värdefulla områden för kulturarvet är utmärkt i översiktsplanen. Det är viktigt med en ständig utvärdering av avsatta områden.

De utpekade områdena för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturvården skall bevaras.

Teckenförklaring

- Kulturmiljöprogrammet
- Ängs- och hagmarker
- Riksintresse för kulturmiljövård
- Fornvårdsmiljöer

Rennäring

Riksintresse enl. miljöbalken 3:5

Riksintresse för rennäring har fastställts av Jordbruksverkets beslut 2005-12-15 enligt miljöbalken 3 kap 5§.

Renskötseln utgör sedan 1987 ett så kallat riksintresse skyddat genom bestämmelserna i lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser (naturresurslagen, NRL). Bestämmelserna i naturresurslagen är sedan 1999 överflyttade till den nya miljöbalken (1998:808) (MB).

I miljöbalkens 3 kap finns de grundläggande bestämmelserna för hushållning med mark- och vattenområden. I § 5 anges att mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande. I paragrafens andra stycke anges "områden som är av riksintresse för rennäringen etc skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket".

Flyttleder

Flyttlederna visar de förflyttningar som sker med renhjordarna mellan olika årstidsland. Flyttlederna kan vara röjda eller särskilt iordningställda. I flertalet fall är de dock helt omarkerade och utgörs av naturligt avgränsade stråk i topografin, ex myrstråk, isbelagda sjöar och vattendrag osv.

Någon generell minsta bredd på leden anges inte, utan leden är säkrare ju bredare den är. Den bör vara flera hundra meter bred och skogspartier med begränsad sikt måste avlösas av öppna avsnitt, myrar, isbelagda sjöar osv, där horden åter kan tryckas in från sidorna. Vissa leder används regelbundet och andra mer sällan. De flyttleder som nyttjas ofta är viktigast men även en tillfälligt nyttjad led kan vara viktig och kanske oumbärlig ett år då förhållandena är sådana att alternativa flyttvägar saknas. I redovisningarna har leden en standardbredd på 600 meter.

Verksamma samebyar

Inom kommunens gränser finns tre verksamma samebyar: Kalix, Pirttijärvi och Ängeså samebyar.

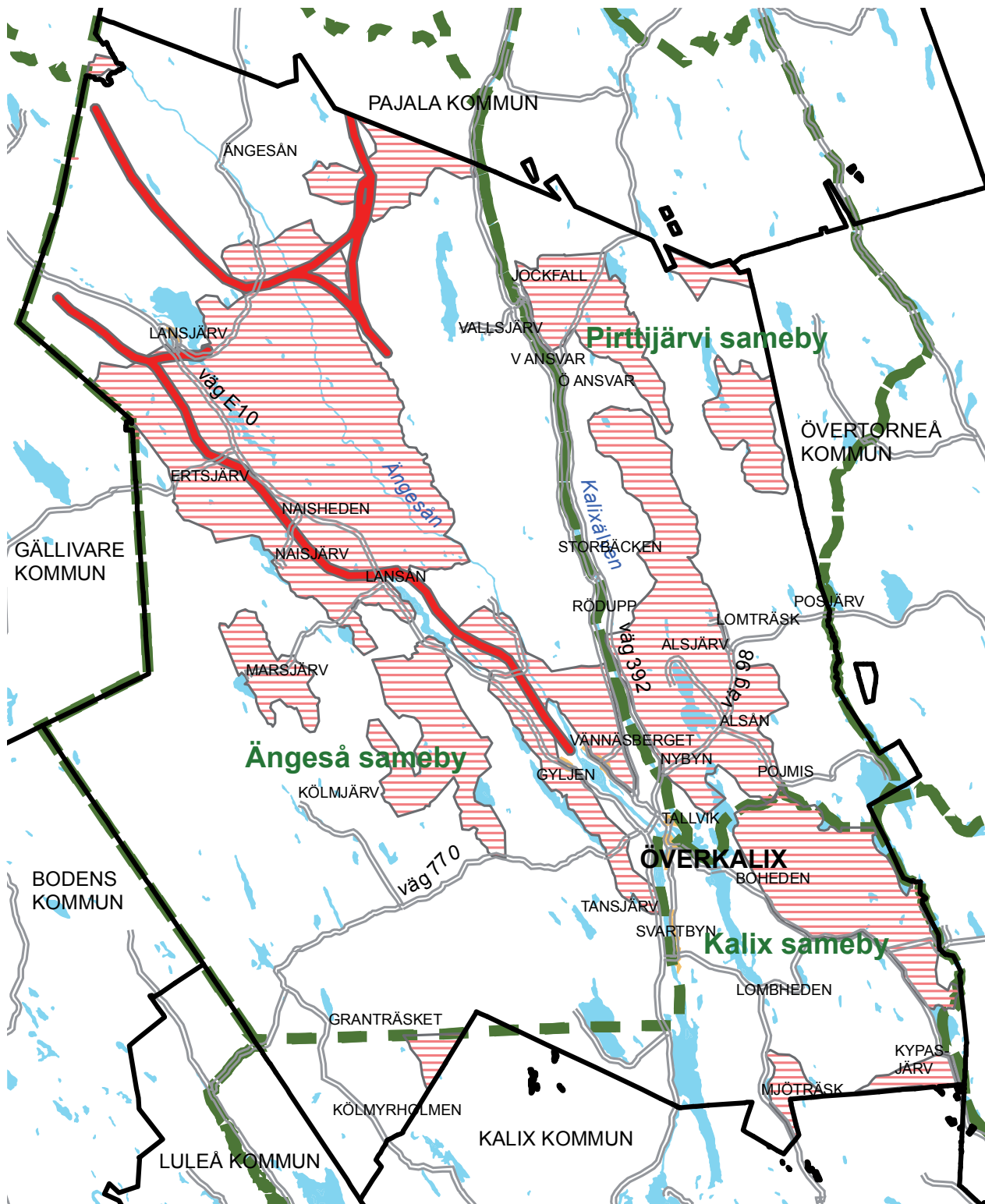
Koncessionsrenskötsel

Koncessionsrenskötsel är en speciell form av renskötsel. Koncession innebär att en eller flera personer med samiskt ursprung får ett speciellt tidsbegränsat tillstånd att bedriva renskötsel med egna renar inom ett visst område mot att de även sköter övriga renägares renar inom området exempelvis Ängeså sameby i Överkalix kommun. Den som äger eller brukar jordbruksfastighet inom området och är skriven inom koncessionsområdet har rätt att registrera renmärke och äga renar.

STÄLLNINGSTAGANDE

Koncessionsrenskötsel skall värnas om. Renantalet bör bibehållas men inte ökas.

Utveckling av näringsgrenar kopplade till renskötsel bör stimuleras.

Teckenförklaring

- Flyttleder
- Samebygränser
- Riksintresse renskötsel

Vägar

Väg 98 till Övertorneå och väg 392/835 till Pajala är betydelsefulla vägar för omgivningarna. Dess betydelse är stora för såväl näringslivet som för den turistiska utvecklingen i området.

Riksintresse enl. miljöbalken 3:8

Väg av riksintresse i Överkalix kommun består av väg E10 som sträcker sig mellan Töre och Riksgränsen. Skyddet gäller de mark- och vattenområden där den aktuella vägen ligger. Det utpekade området skall skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar tillkomsten av eller utnyttjande av väganläggningen. Detta gäller att bl a erhålla god transportkvalitet, god tillgänglighet, god trafiksäkerhet och god miljö.

Värdefulla vägmiljöer

Tre värdefulla vägmiljöer finns inom kommunen: väg 31 (E10 - Lillsundet - Valheden), 577 (Röduppsholmen) och 773 (Kölmyrholmen - Granträsket). Dessa vägsträckningar finns beskrivna i Vägverkets och Länsstyrelsens utredning "Värdefulla vägmiljöer i Norrbottens och Västerbottens län", ISSN: 0348-0291, 0283-9636 och 1401-9612.

Inom kommunen finns även några kulturhistoriskt värdefulla broar. Dessa är inventerade och finns omnämnda i Vägverkets och Länsstyrelsens skrift "Broarna i Norrbottens län", ISSN: 0283-9636. De broar som återfinns i kommunen är

- bro över Tvärån vid Tväråhuvudet, väg 769
- bro över Kalix älv vid Jock, väg 835
- bro över Lansån vid Sanningslandet, väg 840
- bro över Kvarnån vid Storsandudden, väg 835
- bro över Björkån söder om Storudden, väg 835
- bro över Bönälven nordost Marsjärv, väg 779
- bro över Bönälven väster om Långviksudden, väg E10
- bro över Kalixälven i Överkalix, väg 796
- bro över Innerån vid Klubbmyren, väg 912

Väg 31 E10 - Lillsundet - Valheden

Utfartsväg från de små byarna Valheden och Lillsundet till väg E10 som byggdes på 1930-talet. Vägen har småskalig karaktär och omges av kulturlandskap.

Rekommendationer: Vägen bör ej dras om, beläggas, breddas eller byggas på. Dika varsamt. Håll odlingsmark öppen.

Väg 577 Röduppsholmen

Smal och småskalig väg som på Röduppsholmen slingrar sig fram mellan gårdarna, nära husen, med fina vyer mot odlingsmarken vid älven och ängsladorna.

Rekommendationer: Vägen bör ej dras om, breddas, beläggas eller byggas på. Dikning ska utföras varsamt (dikesrensning). Nytt grus bör ej vara för grovt eller ha annan färg än nuvarande bruna grus. Bevara balkbron (byggd på 1950-talet) med däck i trä. Vägbelysningen bör ha utformningen byhattar på trästolpar.

Väg 773 Kölmyrholmen - Granträsket

Vägen mellan Kölmyrholmen och Granträsket, särskilt delen söder om enskilda vägen till Mugglomb, har en karaktär som är typisk för 1930- och 1940-talets ödebygdsvägar, som ofta vertikaltasserades. Långa raksträckor och variationer i höjddled förbinds genom relativt skarpa kurvor i plan.

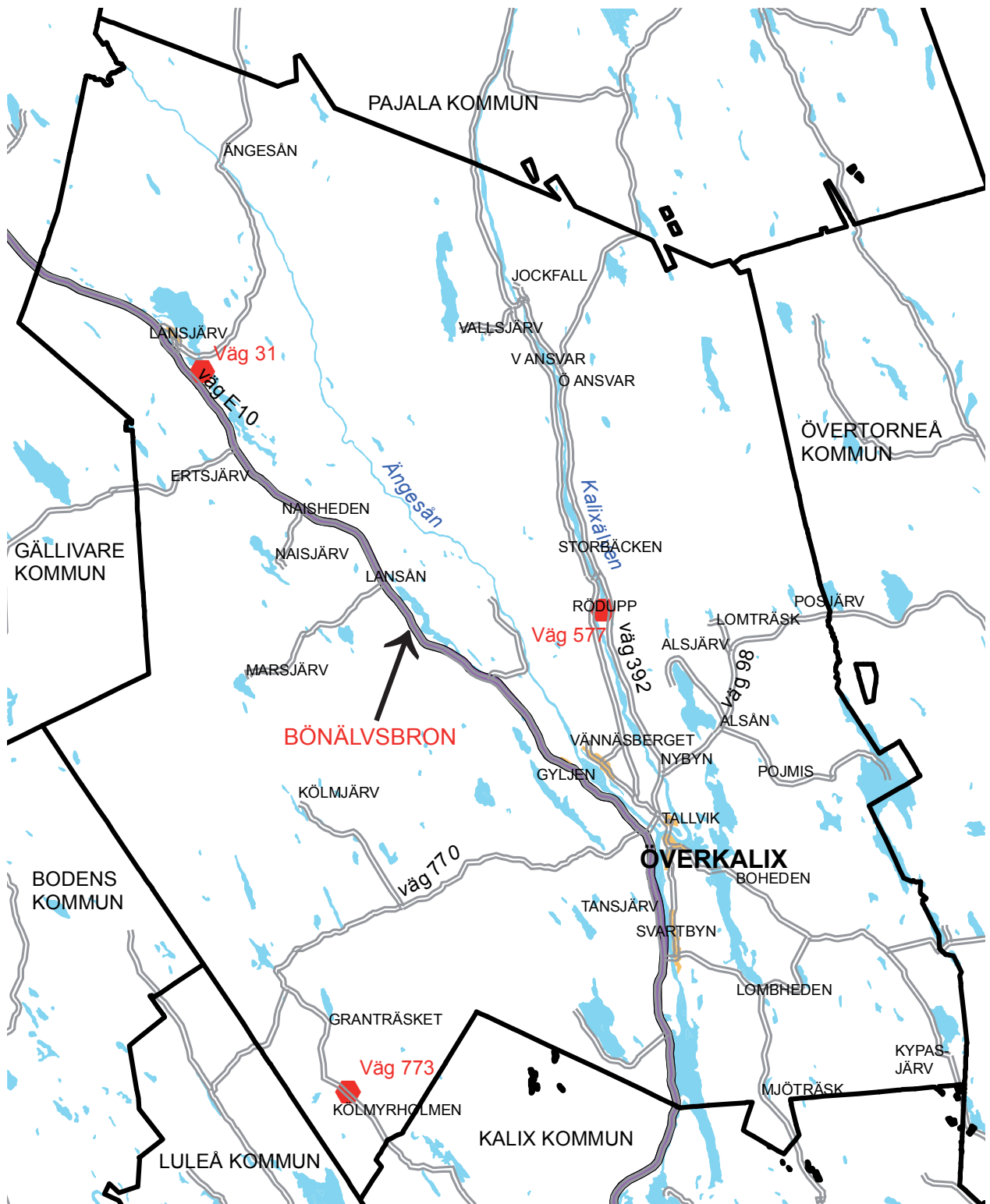
Rekommendationer: Bevara variationerna i profil och de skarpa kurvorna i plan. Undvik att belägga och bredda vägen.

STÄLLNINGSTAGANDE

Förbättra och höja trafiksäkerheten på väg E10 från Kangis - Lansån är av stor betydelse. Väg E10 är europaväg och därmed av riksintresse. Särskilt viktigt är det att höja trafiksäkerheten på den olycksdrabbade Bönälvsbron. De åtgärder som behövs är en ny bredare bro och ny sträckning för aktuell väg.

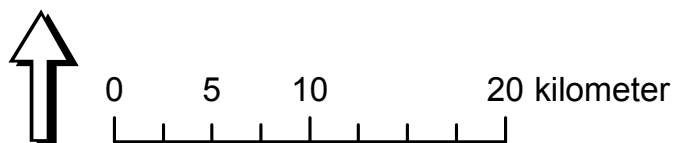
Vägverket har projekterat ombyggnation av väg E10 med en förbifart förbi byn Gyljen. En eventuell ombyggnad av vägen ligger utanför Vägverkets nuvarande planperiod, men den planerade vägsträckningen bör även framgent behållas avsatt som en vägkorridor för framtida behov.

Väg E10 är en europaväg av stor vikt för kommunikationerna till Norrbottens inland och fjällvärld samt till de norra delarna av Finland och Norge, Vägen ingår även i EU:s TEN-nätverk (Trans European Network). Som TEN-väg finns möjlighet till viss EU-finansiering till väginvesteringar.

Teckenförklaring

- Riksintresse för väg
- Värdifulle vägmiljöer

Kommunikationer

Kommunikationer; vägar, skoterleder

Kommunens gator och vägar är av god kvalitet och i kommunens långsiktiga program finns en ambition att upprätthålla hög och säker standard på kommunens vägnät.

För att stärka och förbättra kommunikationerna inom och utom länet, är det viktigt att väg E10/E4 har sådan standard att man från kommunens centralort kan nå flygplatsen inom ca en timme. För att uppnå målet bör de "smala" broarna över Grundträskån och Kälvån inom Kalix kommun breddas. Det är också av största vikt att E10 delen Kangis - Gyljen får den standard som motsvarar kraven på europavägar.

Snöskotertrafik

Bestämmelser för skoter- och terrängkörning (på barmark):

Körning med terrängfordon och snöskoter på barmark regleras i terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningskungörelsen (1978:594). Huvudregeln i terrängkörningslagen är att körning i terräng med motordrivet fordon för annat ändamål än jord- eller skogsbruk är förbjudet på barmark, på snötäckt skogsmark med plant- eller ungskog om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på skogen, samt på snötäckt jordbruksmark om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på marken. Inom vissa naturskyddade områden är skoterkörning helt förbjuden. Den som bryter mot förbud eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen kan dömas till böter. I terrängkörningsförordningen regleras bland annat de regler och undantag som finns.

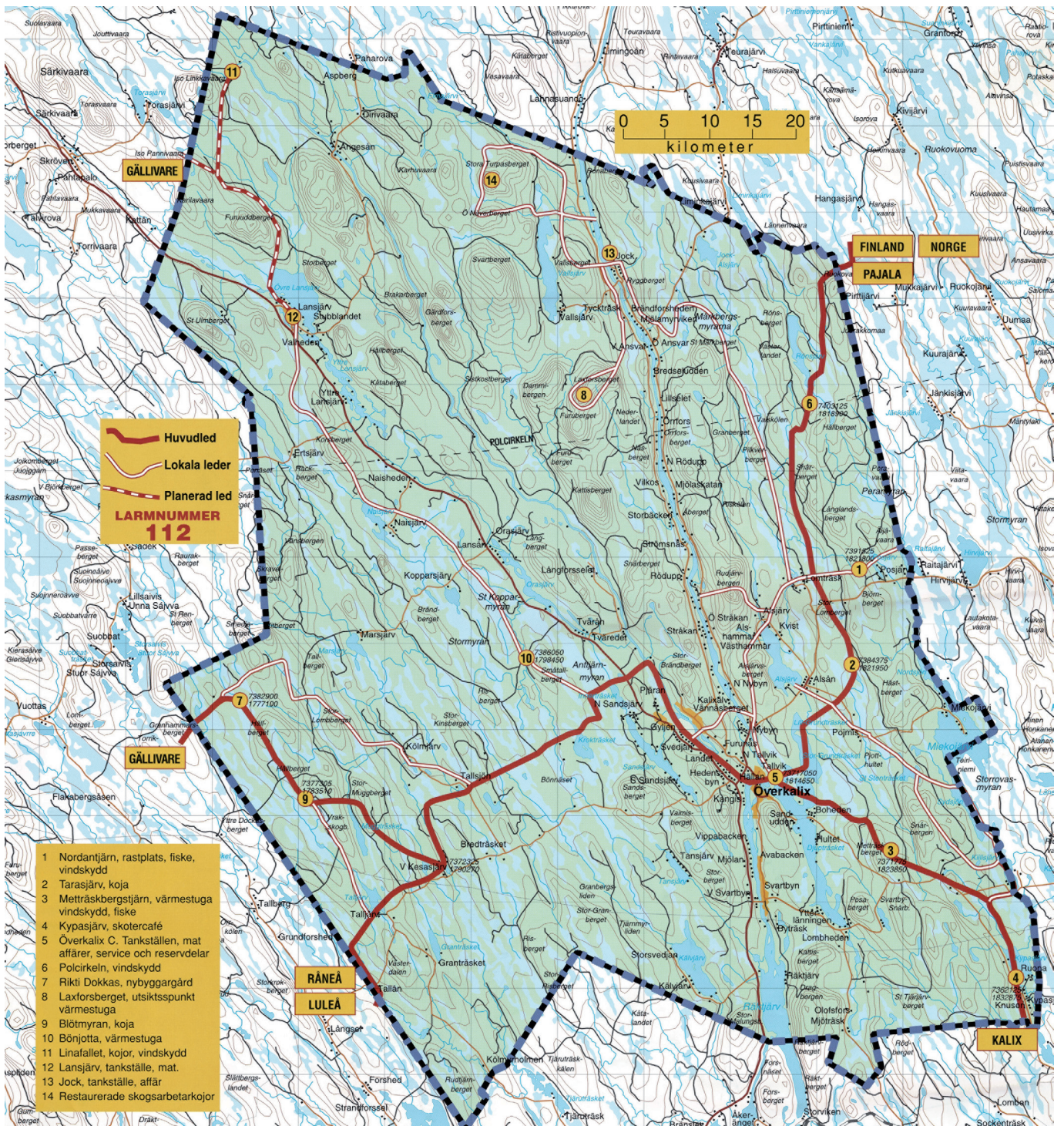
Upprättad skoterledskarta redovisas i översiktsplanen.

Parkeringsnormer

Hittills har en äldre norm för parkeringsberäkning använts som redovisar antal bilplatser per 1000 kvadratmeter våningsyta för respektive användning:

Bostäder	12
Industri	18
Skola	4
Kontor	27
Butik	36
Hotell	27
Restaurang	107
Samlingslokal	223

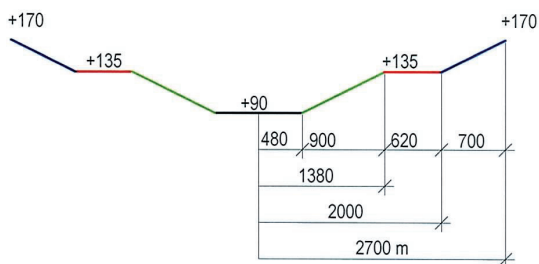
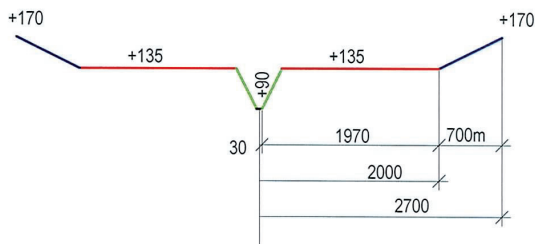
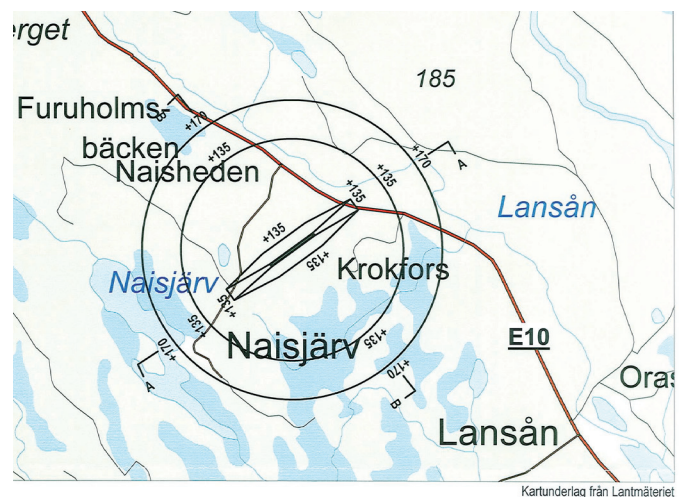
Skoterledskarta

Flygtrafik

I kommunen finns Överkalix/Naishedens flygplats. Runt flygfältet finns områden som begränsar tillåten byggnadshöjd för att flygsäkerheten inte skall äventyras. De höjdbegränsande områdena medför restriktioner för markanvändningen runt flygplatsen. Vegetation eller byggnadsverk, såväl fasta som tillfälliga, får inte överskrida tillåtna höjdbegränsningar. Byggnadsverk med en höjd av 40 meter eller högre skall anmälas till Luftfartsstyrelsen i enlighet med "Bestämmelser för Civil Luftfart – Flygplatser (BCL-F), kapitel 4.1".

Beträffande flygbuller finns riktvärden och förslag till åtgärder mot störningar i befintlig bebyggelse i regeringens proposition 1996/97:53 "Infrastrukturinriktning för framtida transporter", vilken får ligga som grund vid eventuella nylokaliseringar av bebyggelse inom flygplatsens närområde.

STÄLLNINGSTAGANDE

Kollektivtrafik i form av länstrafik och s. k. serviceturer med bussar bör uppmuntras.

Gång- och cykelvägar skall vara säkra, trygga, inbjudande och erbjuda gena färdvägar.

Naishedens flygplats är värd att bevara i flygbart skick.

Totalförsvaret

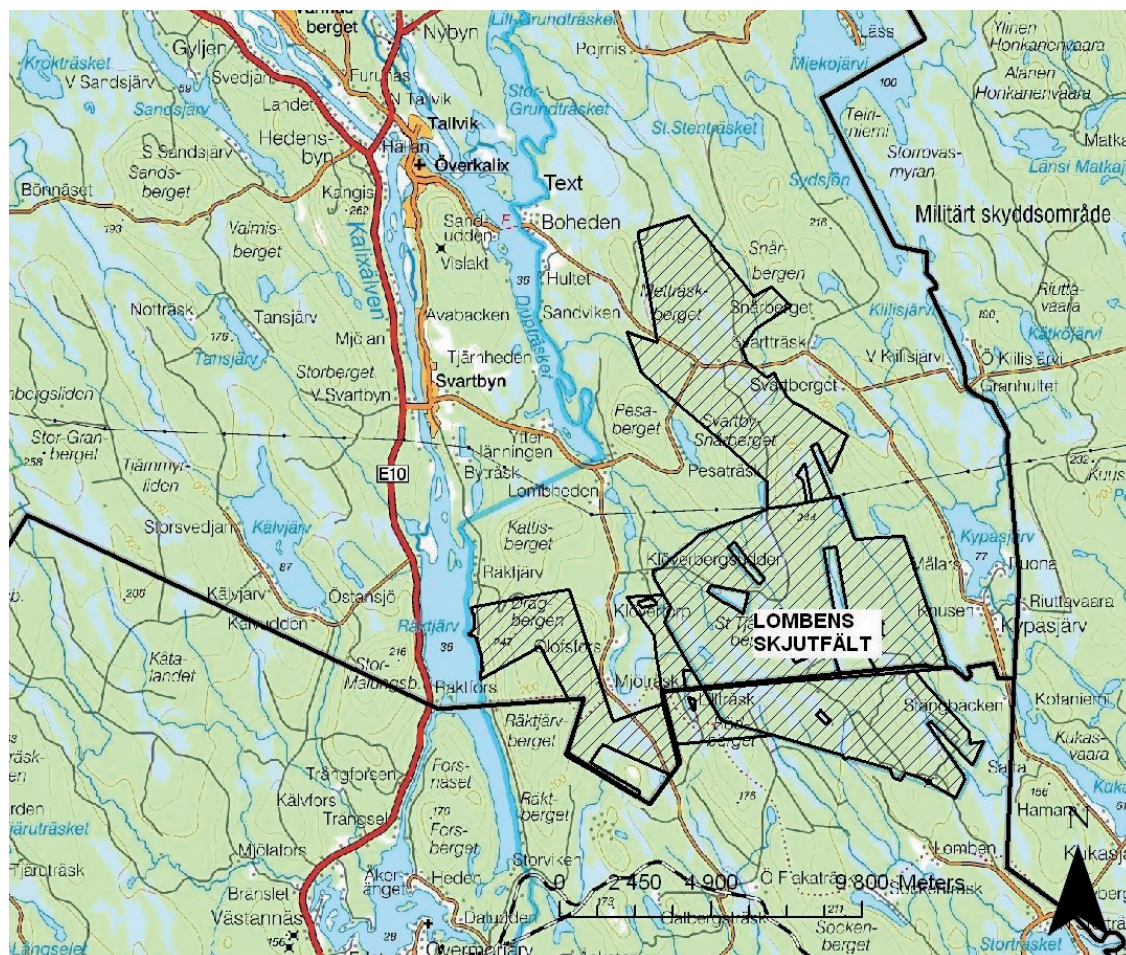
Riksintresse

Mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Områden som är riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skall skyddas mot åtgärder som kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Inom Överkalix kommun finns stora delar av Lombens skjutfält lokaliserat, vilket sedan år 1998 är redovisat som riksintresse för totalförsvaret. Utbredningen av skjutfältet med riskområde redovisas på karta nedan. Förvarsintressena är i sådana områden inriktade mot att följa olika förändringar i markanvändningen. I de fall försvarets intresse berörs i plan- eller lovavändanden sker en särskild prövning av bygg- och miljönämnden. Om bygg- och miljönämnden fattar beslut som inte är i överensstämmelse med försvarets intressen kan beslutet komma att överprövas av länsstyrelsen. Kännedom om berörda områdens belägenhet och omfattning finns hos kommunen och länsstyrelsen.

STÄLLNINGSTAGANDE

Områden som är riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skall skyddas mot åtgärder som kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Teknisk försörjning samt energi

Fjärrvärme

Vattenfall och Överkalix kommun är ägare till fjärrvärmeverket och -nätet i Överkalix. Fjärrvärmenätet är väl utbyggt i centralorten med omnejd och omfattar Bränna, Tallvik, Grelsbyn och Brännaberget. Ca 95% av hushållen, huvuddelen av industrifastigheterna samt samtliga kommunala och landstingsägda fastigheter inom verksamhetsområdet är idag anslutna till fjärrvärme-nätet.

Torv

Inom Överkalix kommun finns en torvtäkt, Anttjärnmyran, som bryts av ett privatägt företag. Täktens yta uppgår till ca 350 hektar (inkl. diken m.m. totalt ca 450 hektar). Täktstillståndet löper fram till utgången av år 2011 och medger en årlig produktion av 60 000 m³ torv. Under år 2005 producerades ca 8 900 m³ frästorv.

Vindkraft

Överkalix kommun ser positivt på en satsning på alternativa energikällor. Vindkraften ses som ett alternativ som kan generera arbetstillfällen såväl som vara ett steg i ett minskat beroende av fossila bränslen.

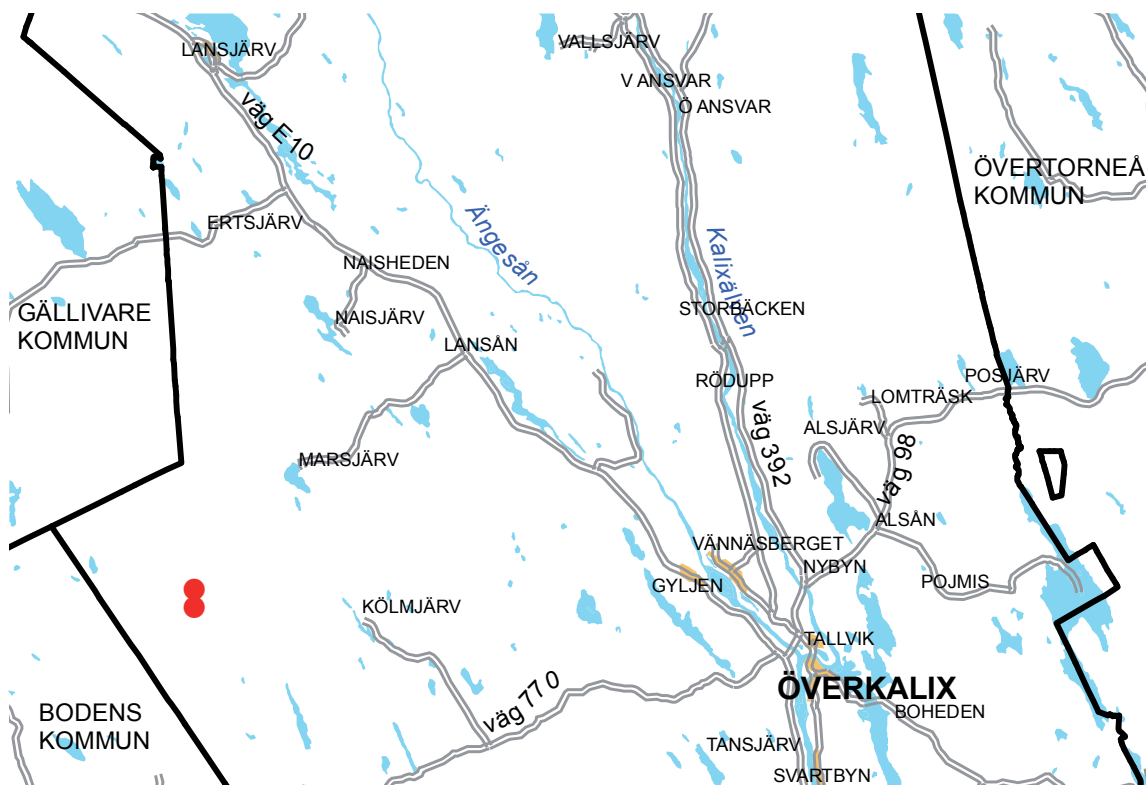
Överkalix kommun anser inte att etablering av vindkraftverk ska ses som ett miljöproblem. Dock bör eventuella etableringar föregås av noggranna studier av den påverkan som kan bli på bebyggelseområden, på det rörliga friluftslivet samt på de areella näringarna.

Detaljplaneläggning av i första hand bebyggelsenära områden avsedda för vindkraft ses som ett instrument att kunna lösa eventuella problem med störningar. I det planeringsunderlag för storskalig vindkraft i Norrbotten som presenterats av Länsstyrelsen i april 2006 utvisar utförd vindkartering endast ett område inom Överkalix kommun där medelvindhastigheten uppgår till mer än 6,5 m/s. Detta område är beläget i kommunens västra del, invid Slättberget och Hällberget, se bild. Överkalix kommun anser att frågan om etablering av vindkraft är viktig, och ställer sig positiv till utredningar och etableringar av vindkraft såväl i detta område som, om det vid kartering visar sig lämpligt, på andra områden i kommunen.

Biobränsle

Utvecklingen av alternativa energikällor med basen i kommunens största tillgång, skogsråvara, ses som en möjlighet för Överkalix kommun. Tillvaratagande och utveckling av dessa resurser är en förutsättning i energiomställningen och en viktig kolsänka.

Överkalix kommun anser att kommunen bör vara behjälplig och positiv vid frågor rörande forskning och utveckling samt vid eventuella etableringar av biobränslerelaterade företag och näringar.

Lämpligt område för storskalig vindkraft enligt vindkartering.

Bredband

Överkalix kommun har ett väl utbyggt nät för bredband. Kommunstyrelsen antog år 2003 en IT-infrastrukturplan med uttalad ambition att möjliggöra att maximalt antal hushåll skall få tillgång till bredbands-access i någon form. Detta har medfört att mer än 95 % av kommunens samtliga hushåll har möjlighet att ansluta till bredbandsaccess.

Räddningstjänst

Målet för räddningstjänsten är att aktivt delta och följa med i samhällets utveckling. Grundsynen i detta arbete skall i första hand vara att genom olycks- och skadeförebyggande åtgärder eliminera eller reducera riskkällor. Räddningstjänsten skall även genom övningar, utbildning och utveckling ha en god beredskap för att kunna genomföra skadeavhjälpande åtgärder av olika slag.

Räddningstjänsten är direkt organiserad under kommunstyrelsen och består av en brandstation med räddningschef och deltidsbrandmän.

Renhållningen

Kommunen bedriver allt renhållningsarbete i egen regi och med egna fordon. Undantaget är transporter av brännbart och deponiavfall som fraktas till anläggningar utanför kommunen. Dessa transporter utförs på entreprenad.

Det utsorterade organiska avfallet läggs upp i en kompoststräng och omvandlas där till anläggningsjord. Komposteringen har varit mycket framgångsrik och exempelvis under hösten 2003 lades ca 12000 m² matjord ut inom Hansavanområdet.

Vatten och avlopp

Tekniska avdelningens VA-enhet driver anläggningar i alla större samhällen och byar.

Kommunens vattenproduktion är genomgående av hög klass. Vattnet som i många fall kommer från kallkällor har inte i något fall inblandning av vatten från öppna vattendrag. Klorering av dricksvatten utförs inte, men utrustning och beredskap finns för att sätta in klorering vid akut behov. Kommunens vattentäkter är skyddade och skall utmärkas enligt gällande regler.

Tekniska avdelningen har ett provtagningsprogram som ansluter till föreskrifterna i det EU-gemensamma vattendirektivet, som från den 25 december 2003 är styrande för verksamheten. Direktivet föreskriver bl.a. provtagning för att utesluta förekomst av gödnings- och bekämpningsmedel från jord- och skogsbruk.

Provtagning av vattenkvaliteten i Ängesån och Kalix älv utförs kontinuerligt i provtagningsprogram inom ramen för Kalix- och Torne älvars vattenvårdsförbund.

Gator och parker

Samtliga gator och vägar i tätorten drivs genom tekniska avdelningens försorg. Verksamheten omfattar i huvudsak gator. All snöröjning och halkbekämpning av gator utförs på entreprenad. Detta gäller också större delen av snöröjning och halkbekämpning vid kommunens fastigheter. Kommunens parkområden har ökat i omfattning under de senaste åren.

STÄLLNINGSTAGANDE

Förtätning av bebyggelse skall uppmuntras för att utnyttja befintliga tekniska anläggningar.

Det är nödvändigt med utredningar rörande kommunala tekniska anläggningar för att kunna planera var och när kommunala investeringar bör göras.

Kommun ser positivt på möjligheterna för etableringar av vindkraft. Vindkraftsanläggningar bör detaljplanläggas för att säkerställa den demokratiska processen.

Utvinning av alternativa energikällor bör uppmuntras.

Fritidsboende

Fritidsboende är en boendeform som många människor efterfrågar. Fritidsboende bör vara tätortsnära och med strandnära lägen. Från kommunens sida är lösningen av vatten- och avloppsfrågor viktiga. Förtätning av befintliga områden samt utnyttjande av kommunens VA-nät är mer ekonomiskt och ger högre säkerhet mot utsläpp, föroreningar och dricksvatten av låg kvalitet.

Inventering av lämpliga områden för fritidshusbebyggelse har skett under översiktsplanarbetet och möjliga områden redovisas på den kommuntäckande kartan.

Strandskyddet som reglerar att bebyggelse inte får uppföras närmare än 100 meter från strandlinjen är under omarbete. Förslag på områden där strandskyddet kan bortses ifrån i Överkalix kommun redovisas på den kommuntäckande kartan samt även att möjliggöra förtätning i befintliga områden. Det finns i dagsläget inte lagstöd att utfärda en generell strandskyddsdispens för dessa områden. Kommunen jobbar dock, tillsammans med andra glesbygdskommuner, aktivt för att framgent kunna få till stånd en ändring av rådande strandskyddsbestämmelser. En förändring av dessa bestämmelser kan ses som en av de enskilt viktigaste faktorerna för utvecklingen av besöksnäringen i glesbygdsområdena.

STÄLLNINGSTAGANDE

Tätortsnära fritidshusområden skall eftersträvas.

Många boende i större städer söker fritidsområden och då ofta tätortsnära. Andra söker naturen och avskildheten. Gemensamt för de båda grupperna är att många önskar strandnära lägen. För att kunna erbjuda detta och för att locka fritidsboende till kommunen är det nödvändigt att de utpekade områdena till förtätning och nybebyggelse i översiktsplanen fastställs med generell dispens från strandskyddet. Allt är nödvändigt för bygdens fortlevnad och utveckling samt bibehållande av arbetstillfällen.

Överkalix kommun anser att byggbara tomter för fritidsbebyggelse i tätorts- och/eller strandnära områden är en väsentlig tillgång för utvecklingen i kommunen. Länsstyrelsen är dock tveksam om de områden för ny strandnära bebyggelse som föreslås längs Kalixälven innebär att riksintressena tillgodoses.

Miljö- och riskfaktorer

Risk- och sårbarhetsanalys i Överkalix kommun finns framarbetad och anger de faktorer som bör uppmärksammas i översiktsplanen.

Radon

Den största delen stråldos som människor får kommer från radioaktiva ämnen som förekommer naturligt i vår berggrund och mark. Uran är ett ämne som förekommer naturligt i berggrunden och när det sönderfaller bildas andra radioaktiva ämnen, bland annat radium och radon. Marken är den radonkälla som kan ge upphov till de högsta radonhalterna i inomhusluften. Radon är vattenlösligt och förekommer i allt grundvatten, speciellt mycket radon finns det i vatten som kommer från brunnar som är borrhade i berggrund med förhöjd uranhalt. De största hälsoeffekterna av förhöjda radonhalter i inomhusluft och dricksvatten är ökad risk för lungcancer och risk för cancer i mage och tarm.

Störst risk för förhöjda doser av radon löper de som har bergsborrhade brunnar i områden där radon är vanligt och grävda brunnar där vattnet kommer från sprickor i berget samt bostäder uppförda på radonhaltiga marker. Även vid verksamheter som täkter och vid anläggande av värmepumpar med berg som värmekälla finns det risk för radonstrålning (ofta luftburet). Vid anläggandet av täkter brukar dock radonmätningar utföras innan brytning sker för att på så sätt minimera risken för farliga stråldoser.

I ett antal bergsborrhade dricksvattenbrunnar i kommunen har fall av förhöjda radonhalter upptäckts. Ett projekt angående radon i dricksvatten under år 1998 visade att cirka hälften av proverna hade förhöjda (tjänligt med anmärkning) radonhalter varav ett av dessa prover visade att vattnet var direkt otjänligt med avseende på radonhalten. Förhöjda radonhalter i inomhusluften har även upptäckts i en del bostadshus. Med anledning av påträffade förhöjda radonhalter i bergsborrhade dricksvattenbrunnar och i inomhusluften i vissa bostadshus bör risken för förhöjda radonhalter tas med som en aspekt att beakta vid den fysiska planeringen.

Vattenbrist

Det kommunala dricksvattennätet är i gott skick och någon överhängande risk för långvariga avbrott i försörjningen föreligger inte. Kommunen har ändå förstärkt beredskapen genom reservkraft och planerade förstärkningar av ledningsnätet.

För att ytterligare säkerställa vattenförsörjningen bör kommunen fortsätta utredningarna om att bygga ihop ledningsnätet mellan Hedensbyn och Gyljen för att därmed skapa en s.k. redundans. Säkerheten för vattenförsörjningen till centralorten och de norra byarna skulle därmed avsevärt förbättras. En ny vattenledning mellan Grelshbyn och Svartbyn skulle säkerställa Svartbyns vattenförsörjning vid ett bortfall av Svartbyns vattenverk. Vid ett bortfall av kommunens huvudvattentäkt skulle vatten från Svartbyns vattenverk kunna säkerställa leveransen till delar av centralorten.

Skyddet mot grundvatten

Då det finns ett antal täkter av olika slag föreligger det risk att grundvattnet kan komma att förorenas. På grund av skyddet av grundvattnet skall stor försiktighet tas vid beviljande av nya täkter.

Ras- och skredrisker

Det föreligger ingen direkt risk för ras och skred inom kommunen.

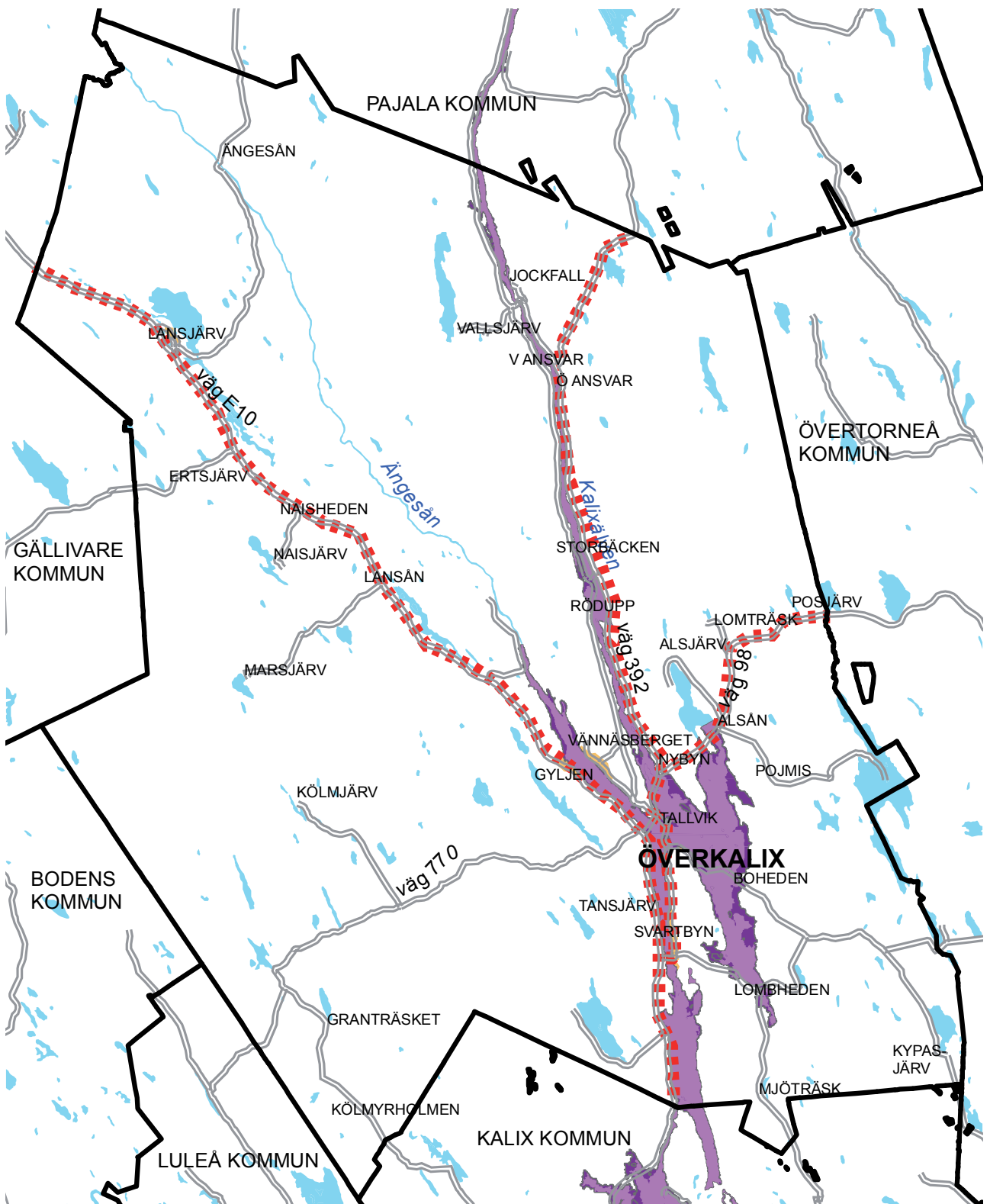
Farligt gods

Utsläpp av kemikalier eller farligt gods kan spridas i luften, på marken eller i vatten. Utsläpp i luften sprids med vindens hastighet och är svår att kontrollera. Vid läckage på mark beror spridningen på jordartens genomsläpplighet. Vid utsläpp till vatten beror spridningen på en rad faktorer t ex fysikalisk form och löslighet.

Farligt gods transporteras på väg E10 genom Västra Svartbyn, Kangis, Gyljen, Hedensbyn och Lansjärv, väg 98 genom Allsån och Posjärv, väg 392 genom Nybyn, Rödupp och Ansvar samt väg 796 genom Överkalix tätort och Svartbyn.

Olyckor med miljö- och hälsofarliga transporter kan orsaka läckage och förorening av naturen (miljön) samt kan hälsofaror uppkomma. Bland annat ligger Kalixälven och till viss del Ängesån i riskzonen för sådana olyckor (läckage av miljöfarliga ämnen, exempelvis olja).

Uppställningsplats för fordon med farligt gods finns inom kommunen. Platsen är belägen på industriområdet Norra Tallvik i centralorten.

Teckenförklaring

■■■■■ Vägar för farligt gods

■ Översvämningsson för 100-årsflöde

■ Översvämningsson enl Flödeskommitténs riktlinjer

Översvämning

Vattenmiljöer som inte är hydrologiskt reglerade har med omgivningar ofta höga naturvärden. Ett fåtal större "opåverkade" vattensystem finns kvar i Sverige, bland dessa räknas Kalix älv.

I den av kommunfullmäktige i Överkalix 1999-04-26 antagna översiktsplanen tillhörande utlåtandet lämnade länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande av den 1998-12-21 följande synpunkt angående lägsta byggnadshöjd - "bebyggelse i centrala Överkalix och Tallvik bör inte uppföras lägre än +40,5 m ö h". Överkalix kommun anser att bebyggelse inom området, för att säkerställa att den mark som bebyggs skall vara lämplig för ändamålet, inte bör uppföras lägre än +40,8 m ö h. Kommunen bör vid detaljplaneläggning för lokalisering av ny bebyggelse även ta hänsyn till de rekommendationer för bebyggelse med avseende på höga vattenflöden i skriften "Översvämningsrisker i fysisk planering (rekommendationer för markanvändning vid nybebyggelse)", framtagen av sju länsstyrelser i Mellansverige. Rekommendationerna utgår från 100-årsflöde och högsta dimensionerande flöde och bör, på grund av de förväntade klimatförändringarna, ses som en miniminivå och som inte bör underskridas.

Översvämning kan ge upphov till att avloppsvatten blandas med dricksvatten. Det kan även leda till stora materiella skador/kostnader på närliggande hus och konstruktioner.

Översiktlig översvämningskartering har av Räddningsverket utförts längs Kalixälven som visar beräknat högsta flöde enligt flödeskommitten och ett 100-års flöde. Räddningsverket har äganderätten till den översiktliga översvämningskarteringen och det är förbjudet enligt lag (1960:729) att mångfaldiga materialet genom tryckning, kopiering, inspelning etc utan Räddningsverkets medgivande.

Ljud/Buller

Buller definieras ofta som ett oönskat ljud. Detta innebär att vad som uppfattas som oönskat ljud varierar mellan olika individer samt även beroende på vilken tid på dygnet det är, vilken miljö man vistas i och om det sker vibrationer samtidigt som bullret. Buller är en riskfaktor som kan påverka människors hälsa negativt, då det bland annat kan ge upphov till sömnsvärigheter, stress och minskad koncentrationsförmåga. Eftersom buller kan ses som hälsoskadligt tillämpas 9 kap. miljöbalken vid ärenden rörande verksamheter som ger upphov till buller. Bland annat har Socialstyrelsen satt upp allmänna råd om buller inomhus (SOSFS 2005:6) där riktvärden, som bör tillämpas vid bedömning av om olägenhet för människors hälsa föreligger, finns angivna. Även andra organ och myndigheter har satt

riktlinjer för bulleralstrande verksamheter, exempelvis för skjutbanor, industrier, byggplatser och vägtrafik.

I Överkalix kommun är vägtrafiken den största bullerkällan samt lastning och lossning av varor/produkter i anslutning till industrierna i kommunen. Andra bullerkällor är sprängning och borrhning i berg (främst täkter) samt krossverk, men då dessa bullergenererande verksamheter i huvudsak är belägna en bit utanför bebyggda områden är risken liten att boende störs av detta buller.

Riskområdets placering samt skyddsavstånd till t ex bostäder och servicehem

Inom Överkalix finns få riskobjekt lokaliserade i direkt anslutning till t ex bostäder och servicehem. Dock måste beaktas att centralortens två bensinstationer ligger centralt i samhället i direkt anslutning till bostadsbebyggelse och på ett avstånd av ca 250 resp 300 meter från kommunens äldreboende, Brännagården. Riskerna för olycksfall vid dessa anläggningar måste beaktas, och på sikt bör bensinstationernas lokalisering ses över och placeras där mindre risk för människors hälsa föreligger.

Miljöpåverkande verksamheter

De miljöfarliga verksamheterna i kommunen påverkar miljön i mer eller mindre utsträckning, trots att försiktighetsåtgärder tillämpas. De miljöpåverkande verksamheterna i kommunen består i huvudsak av täkter, bensinstationer, reningsverk, värmeverk, fiskodlingar, verkstäder, slamavvattningsanläggningar, deponier och komposteringsanläggningen.

Olycksdrabbade vägar

De vägar inom kommunen som i någon större grad är belastade av trafikolyckor är väg E10, väg 98 och väg 392. Olyckorna är till största delen singel-, mötes-, omkörnings- och viltolyckor, men olyckor sker även vid utfart till vägarna. Den södra delen av väg E10 inom kommunen, Räkthorsens-Gyljen, är smal och krokig. Från Västra Svartbyn till Gyljen finns en stor mängd bostäder med direkt utfart till väg E10. Bron över Bönälven, söder om Lansån, är olycksdrabbad på grund av bronns bredd och vägens profil.

Luftföroreningar

Det förekommer mycket ofullständig förbränning i kommunen (exempelvis vid uppvärmning av hus). Detta kan ge upphov till luftföroreningar inom tätbebyggda områden, störst risk är under vintern då förbränningen är som störst. Vissa verksamheter i kommunen kan påverka luftkvaliteten, exempelvis utsläpp från industri som kan innehålla isocyanater.

Förorening av mark och vatten

Läckage från oljetankar och övriga cisterner är en miljörisk som finns i kommunen. Utsläpp på grund av läckande oljetankar och övriga cisterner leder ofta till stora saneringskostnader för både privatpersoner och kommunen. Invallning av tankar och cisterner bör vara något som prioriteras.

I kommunen finns det en del jordbruksmarker och övriga marker där djur vistas. På en del ställen finns det gödselhögar utan platta som kan ge upphov tillflugor och lukt till omgivningen. Läckage kan ske från gödselhögarna vilket kan leda till övergödning av mark och vattendrag. Även torvtäkter kan innebära övergödning av nedströmliggande sjöar och vattendrag.

Nedskräpning i naturen är ett problem som alla kommuner mer eller mindre lider av. I Överkalix kommun inkommer det ibland anmälningar på nedskräpade områden, stökiga fastigheter och liknande. Under somrarna blir anmälningarna fler bland annat eftersom det blir en tätare folkströmning genom kommunen. Nedskräpningen utgör en hälsorisk för människor, djur och miljön. Människor och djur kan råka skada sig på vassa föremål samt kan djuren bli förgiftade vid eventuellt intag av avfall i naturen. Det kan läcka ut föroreningar från avfallet som i sin tur kan påverka miljön negativt. Nedskräpning i naturen innebär även att sådana områden ses som oestetiska. Detta utgör en risk eftersom kommunens naturskönhet kan minskas.

Miljö kvalitetsnormer

Enligt PBL ska översiktsplanen redovisa hur kommunen avser att iaktta gällande miljö kvalitetsnormer. En miljö kvalitetsnorm anger den lägsta godtagbara miljö kvaliteten som människan och/eller miljön kan anses tåla. Idag finns miljö kvalitetsnormer antagna för kvävedioxid/kväveoxider, svaveldioxid, bly och partiklar i utomhusluft samt för fisk- och musselvattnet.

Förordning (2001:527) om miljö kvalitetsnormer för utomhusluft reglerar de högsta halter som är tillåtna. Halten för ozon gäller från 31 dec 2009 och halten för bensen gäller från 1 jan 2010. Resterande värden gäller.

Ämne	Högsta halt i genomsnitt i mikrogram per kubikmeter luft	Tillåten överskridelse per kalenderår
kvävedioxid/ kväveoxid	60 under ett dygn	max 7 gånger
svaveldioxid	100 under ett dygn	max 7 gånger
kolmonoxid	10	
bly	0,5	
bensen	5	
partiklar (PM10)	50	max 35 gånger
ozon	120	

Nationella miljö kvalitetsmål

I april 1999 antogs riksdagen mål för miljö kvaliteten inom 15 områden. Det övergripande målet är att vi ska kunna lämna över ett samhälle till nästa generation där de stora miljö problemen är lösta. Miljö målen ska styra valet av de åtgärder som krävs för att nå dit och fungera som gemensamma riktmärken för allt miljö arbete, oavsett var och av vem det bedrivs. Ett 16:de miljö mål infördes i november 2005 och det gäller biologisk mångfald, "Ett rikt växt- och djurliv".

Miljö kvalitetsmålen syftar till att:

- främja människors hälsa
- värna den biologiska mångfalden och naturmiljön
- ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena
- bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga
- trygga en god hushållning med naturresurserna

De 16 nationella miljö målen

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvattnet av god kvalitet
- Hav i balans samt levande skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Regionala miljömål

Länsstyrelsen i Norrbottens län har utarbetat regionala miljömål som ansluter till de nationella miljömålen.

Lokala miljömål

Bygg- och miljönämnden prioriterar följande fyra miljömål:

FRISK LUFT

I Överkalix är användningen av olja och el förhållandevis hög med tanke på den stora tillgången på biobränsle och de verksamheter som drivs i samhället. Vintertid har Överkalix haft problem med höga halter av luftföroreningar i byar och bostadsområden utanför centrala Överkalix. Orsaken är bl a felaktig vedeldning med undermålig teknik. Problemet kan rättas till genom information om andra alternativa uppvärmningssätt t ex anslutning till fjärrvärmeverk och eldning med pellets. Överkalix har infört regel om tomgångskörning vilket numera är tillåtet med 1 min i hela kommunen. Det har lett till att vi idag har förhållandevis bra värden avseende sot och flyktiga kolväten i dom luftundersökningar som utförts i Överkalix centralort. Kommunen skall i den egna verksamheten föregå med gott exempel och använda metoder och teknik som ger låg miljöbelastning. Vi kommer att påbörja arbetet med att införa nya ledningssystem för delar av den kommunala verksamheten samt att påverka andra företag att bli miljöcertifierade.

LEVANDE SJÖAR OCH VATTENDRAG

Genom Överkalix flyter den vackra Kalixälven som nästan omsluter centralorten. Älven är en av dom få orörda älvar som idag finns kvar. Kalixälven är en unik älv med ett ostört pulserande ekologiskt liv. Kalixälven har en god status som laxälv och är en av de viktigaste komponenterna för Östersjölaxens fortsatta överlevnad. Det är även viktigt för turistnäringen vilken till stor del byggs upp kring fiske och andra naturaktiviteter.

GRUNDVATTEN AV GOD KVALITET

Dels inventera samtliga enskilda avloppsanläggningar, dels de kommunala avloppsanläggningarna. För Överkalix vattentäkter finns upprättade skyddsområden (inre- och yttre). Vägentreprenörer och andra anläggningsföretag måste ta hänsyn till eventuell påverkan på grundvattnet vid schaktningsarbeten. Grustäcksföretag har ansvar för att deras verksamhet inte skadar grundvattnet.

GOD BEBYGGD MILJÖ

Med en medveten planering skall innevanarna tillförsäkras tillgång till en bra livskvalité, avseende boende och rekreation. För att skapa ett hälsosamt klimat bör man värna om lek- och rekreationsområden.

För att skapa ett hälsosamt klimat bör man:

- värna om lek- och rekreationsområden
- skydda de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna genom detaljplanering
- arbeta med att förbättra fordon och stimulera användning av andra bränslen än bensin och diesel
- arbeta för att förbättra kollektivtrafiken samt anlägga strandpromenader
- skapa ett differentierat boende i centralorten av bostäder, kontor och affärer, där en god livsmiljö bibehålles genom aktivt underhåll av parker och grönytor samt bra trafikmiljö.

STÄLLNINGSTAGANDE

Översyn av ledningsnätet bör utföras och ledningar i dåligt skick bör upprustas.

Skyddsområden för vattentäkter skall uppdateras, ses över och skyltas.

Kommunen strävar efter att ha attraktiva grönområden som inte medför konflikt med eventuella riskfaktorer inom tätorten och i byarna.

Områden med särskilda risker har angetts.

Bron över Bönälven är olycksdrabbad och kommunen ser det som angeläget att bron snarast åtgärdas.

Planer och förordnanden

Översiktsplan

En översiktsplan redovisar lämplig markanvändning och de intressen som finns inom kommunens gränser. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande utan skall ses som en rekommendation över lämpliga verksamheter.

Områdesbestämmelser

Ställningstaganden i översiktsplanen kan göras bindande med hjälp av områdesbestämmelser. Områdesbestämmelser kan reglera byggnadssätt, byggnadstraditioner, skydd för naturområden m. m. Dessa är juridiskt bindande.

Detaljplaner

Detaljplaner reglerar markanvändning och är till skillnad mot översiktsplaner, juridiskt bindande. Enligt PBL 5:1 skall prövning av markens lämplighet för bebyggelse och reglering av bebyggelsens utformning ske genom detaljplan för:

- ny sammanhållen bebyggelse
- ny enstaka byggnad med stor inverkan på omgivningen eller med planering inom ett område med stor efterfrågan på mark
- bebyggelse som skall förändras eller bevaras om detta behöver ske i ett sammanhang.

Detaljplaner finns inom kommunen i Jockfall, Lansjärv, Brännaberget, Grelsbyn, Centralorten, Tallvik (södra och norra) och Svartbyn.

Byggnation utanför detaljplanlagda områden

Vid nya åretruntetableringar bör kommunens kostnader för barn- och äldreomsorg, skolgång, sjukvård mm beaktas.

Den i byarna samlade bebyggelsestrukturen bör vidmakthållas.

Prövning av bygglov sker enligt platsens förutsättningar och kommunen skall söka möjliga utvecklingsvägar tillsammans med de intressenter som vill etablera sig i kommunen.

Strandskydd

Enligt miljöbalken 7:13 och 7:14 råder nationella bestämmelser om strandskydd intill 100 meter från strandlinjen vid hav, sjöar och vattendrag, både på land och i vatten. Bestämmelsen gäller i hela Sverige och syftet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och bevara goda livsvillkor på land och vatten för djur och växtlivet.

Dispens från strandskyddsbestämmelserna kan inom ett område beviljas om särskilda skäl finns. Upphävande av strandskyddsbestämmelser beviljas av länsstyrelsen, som har delegerat rätten att ge dispens från strandskyddsbestämmelserna till kommunen. Upphävande av strandskydd inom detaljplan beslutas av länsstyrelsen.

Under flertalet år har en mildring av strandskyddsbestämmelserna diskuterats vid länsstyrelser och andra statliga verk och en översyn av bestämmelserna pågår. Regeringens intention är att införa nya bestämmelser om ett strandskydd som är lokalt anpassat.

Landskapsbildsskydd

Länsstyrelsen har beslutat om skydd av landskapsbilden enligt 19 § Naturvårdslagen för Kalix älvdal och vissa sjöområden. Vid tillkommande byggnation inom dessa områden krävs att dispens från förordnandena beviljas. Dispens från förordnandet om skydd för landskapsbilden beslutas av Länsstyrelsen.

STÄLLNINGSTAGANDE

Översyn av gällande detaljplaner bör ske och inaktuella detaljplaner bör ses över och arbetas om, alternativt upphävas.

Mellankommunala frågor

Samarbeten mellan exempelvis kommuner, regioner och län är viktiga och kan bidra med ökad kunskap samt väl genomarbetade beslut i respektive sammanslutning.

Regionalt

Överkalix kommun samarbetar inom regionala frågor med närliggande kommuner såsom Övertorneå, Pajala, Haparanda och Kalix.

Överkalix kommun har som målsättning att öka samverkan inom en rad verksamhetsområden. Minskade ekonomiska resurser i kombination med en allt mer specialiserad verksamhet innebär att kommunen får allt svårare att säkra kompetens och kontinuitet i handläggningar. Särskilt utsatt är små och specialiserade områden, där kommunerna var för sig inte har tillräckliga underlag för heltidstjänster. Kraven på kompetens och kontinuitet i ärendehandläggningen är dock höga även inom dessa områden. Situationen är svårhanterlig både för handläggarna och för arbetsledningen. Samverkan över kommungränserna är ett rimligt sätt att komma till rätta med problematiken.

Vid en samverkan kommer befolkningsunderlaget att öka och förutsättningar uppstår för inrättande av heltidstjänster. Dessa kan ersätta eller förstärka de befintliga deltidsengagemangen i de samverkande kommunerna. Uppenbara kompetens- och kontinuitetsvinster uppstår och rekryteringsmöjligheterna förbättras. De renodlade specialisttjänsterna på heltid attraherar fler och mer kvalificerade sökanden av lediga tjänster.

Överkalix kommun har tillsammans med Övertorneå, Kalix och Haparanda kommun bildat Högskoleförbundet Östra Norrbotten. Ändamålet med Högskoleförbundet är att verka för att hela program och fristående kurser samt forskning förläggs till östra Norrbotten, att samordna den eftergymnasiala utbildningen, att skapa kontakter med högskolor/universitet i första hand på Nordkalotten men också på annat håll, att anpassa utbildningar och forskning efter respektive kommuns och dess näringslivs behov, samt att i nära samverkan med näringslivet och utbildningsanordnare söka okonventionella vägar för det livslånga lärandet.

STÄLLNINGSTAGANDE

Kommunen skall verka för att främja kommunal samverkan utifrån nedanstående kriterier:

Samverkan skall ge sänkta kostnader för kommunerna, utan att verksamheternas kvalitet och långsiktiga uthållighet försämras eller äventyras.

Samverkan skall till befintliga kostnader ge kommunernas verksamheter kvalitetshöjningar och bättre uthållighet på lång sikt.

Samverkan är motiverad om det förhöjer kommunens totala attraktionskraft.

4. KOMMUNTÄCKANDE REKOMMENDATIONER

Kapitlet innehåller Överkalix kommuns allmänna rekommendationer för den fysiska planeringen. Till kapitlet hör en kommuntäckande karta.

Tätortsområden

Tätortsområdena Överkalix centralort, Nybyn och Svartbyn redovisas i översiktsplanen under rubriken "5. FÖRDJUPNINGAR".

Bebyggelse i byar

Områdena är orter för helårsboende med mindre andel fritidshusboende. I första hand bör den befintliga bebyggelsen förtätas. Därmed nyttjas befintliga tekniska anläggningar. Nyetableringar bör prövas med hänsyn till servicegraden, vilka konsekvenser som uppstår beträffande barn- och äldreomsorg, skolgång, sjukvård mm.

För livskraftiga byar är det viktigt att behålla underlag för närservice och övrig kommunal service.

Rekommendationer

Bevarande av kulturmiljöer prioriteras liksom nybebyggelse. Särskild hänsyn skall tas till rennäring, jord- och skogsbruk.

Detaljplaner skall upprättas vid ny sammanhållen bebyggelse.

Permanent etableringar utanför dessa områden bör ske med hänsyn till kostnader för kommunal service. Inaktuella detaljplaner och områdesbestämmelser bör omarbetas alternativt upphävas.

Fritidsbebyggelse och turistanläggningar

Inom kommunen finns ett flertal turistanläggningar och fritidshusområden. Viss del av bebyggelsen är detaljplane- lagd medan andra fritidshus ligger utspridda ofta i anslutning till älvar, sjöar och vattendrag.

Nya områden för fritidsbebyggelse har lagts ut i planen med inriktning på tätortsnära och i övrigt attraktiva områden.

Rekommendationer

Marken prioriteras för fritidsbebyggelse och turism med koppling till det rörliga friluftslivet. För nya områden med fritidsbebyggelse förutsätts att detaljplan eller områdesbestämmelser upprättas.

Översvämningsområde

På kartan är vattendragen markerade. Vissa av stränderna kring dessa utgör riskområde för översvämningsområden.

Rekommendationer

Vid bygglovprövningar för ny bebyggelse längs de markerade stränderna skall en kontroll göras mot de detaljerade kartorna som finns upprättade av SMHI. Ny bebyggelse bör ej lokaliseras till de områden som enligt dessa kartor blir överdämda vid ett dimensionerande flöde.

Skyddad natur

Skyddad natur är värdefulla naturområden som är skyddade i form av naturreservat eller Natura 2000-områden.

Rekommendationer

För den skyddade naturen gäller föreskrifter utfärdade av Naturvårdsverket respektive länsstyrelsen.

Föreskrifterna för naturreservaten och Natura 2000-områden varierar men anger i regel att det är förbjudet att bedriva skogsbruk, samt att det utan länsstyrelsens tillstånd är förbjudet att uppföra ny byggnad eller anläggning, anlägga väg mm.

Länsstyrelsen har beslutat om skydd av landskapsbilden enligt 19 § Naturvårdslagen för Kalix älvadal och vissa sjöområden. Vid tillkommande byggnation inom dessa områden krävs att dispens från förordnandena beviljas. Dispens från förordnandet om skydd för landskapsbilden beslutas av Länsstyrelsen.

Riksintresseområden

Delar av Överkalix kommun är av riksintresse ur flera olika aspekter. På markanvändningskartan redovisas områden av riksintresse för naturmiljövården, kulturmiljövården, det rörliga friluftslivet samt riksintressen enligt miljöbalkens 4 kapitel.

Rekommendationer

Inom området får etableringar som kan inverka negativt på respektive riksintresse inte göras.

Riksintresseområden skall så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada det som området är avsett att skydda, exempelvis natur- eller kulturmiljön. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön, enligt 4 kap. miljöbalken, får endast komma till stånd om det inte stri-

der mot miljöbalkens regler rörande bl.a. vattenreglering, samt om det kan ske på ett sådant sätt att områdenas natur- och kulturvärden inte påtagligt skadas.

Övrig mark

Mark som inte innefattas i skyddade områden eller som en tätortsfördjupning betecknas som övrig mark. Här finns också enstaka fritidshus och åretruntbebyggelse. Kommunen är populär för jakt, fiske och övrigt rörligt friluftsliv.

Rekommendationer

Konflikter med rennäringen skall undvikas. Näringsgrenar kopplade till rennäringen kan utvecklas.

Fritidsbebyggelse och övrig nybebyggelse prövas i varje enskilt fall. Nyetablering av grupp av fritidshus eller åretruntbebyggelse skall prövas i detaljplan eller områdesbestämmelser.

Permanent etableringar bör ske restriktivt med hänsyn till kostnader för kommunal service.

Särskilda områden

Gyljen - Hedensbyn

Förtätning möjlig. Kommunalt VA. Ny förbifart.

Miekojärvi

Fint fritidshusområde. Enskilt VA. Stora kompletteringsmöjligheter. 10-tal tomter. Förtätning längs vägen.

Sandudden

Komplettering 3-4 tomter norr om vägen mot färjestället och nytt område söder om färjeläget på höjd med utsikt över Djupträsket.

Räktjärvi

Fritidsbebyggelse, badplats.

N Sandsjärvi

Fritidsbebyggelse, permanent bebyggelse, mindre förtättningsmöjligheter, vackert och välskött.

Lansån

Förtätning möjlig, turistanläggning.

Vippabacken

Turistanläggning och fritidsbostäder.

Lansjärvi

Rastplats, bensinstation med restaurang och minilivs, bad och fritid. Sanningslandet. Byn: fritidsby, folkets hus, hyreshus, fiske och motionsspår. Förtätning möjlig.

Jockfall

Fritidsbebyggelse och uthyrningsstugor prioriteras. Möjligheter till utveckling av camping och restaurang. Cykelstigar/vandringsleder och renoverade skogshuggarläger.

Äspnäs Tallvik

Fritidstomter, möjlighet till kommunalt VA. Ca 20 tätortsnära tomter.

Brännaberget, västra slutningen

Exklusiva villa- och fritidstomter, kommunalt VA. 40-talet tätortsnära tomter med exklusiv utsikt.

Nybyn, nedströms älven

Gammalt odlingslandskap som ej brukas. Fritidstomter 40 – 60 st.

Kangis – Svartbyn

Sträckan Kangis – Vippabacken - Nilles, förtätningar och fritidsbostäder ca 25 tomter.

Nilles restaurang och boende.

Mjölan – Nilles 1 km förtätningar + ca 25 talet nya tomter.

Landet, Västra sidan Ängesån

Ca 15 tomter.

Vännäsberget

Vid Ängesåns dalgång: Förtätning av permanent och fritidsbebyggelse. Hömyrheden norr om byn Tisterbäcken – Urvarpet, 1 km, ca 20 -40 tomter.

Vid Kalixälven: Kalix älv - "Kurk", Granholmen-Risholmen-Kurk, 1,5 km, ca 40 tomter.

Boheden- Hultet

Vid Djupträsket är förtätningar av alla boendeformer möjliga. För att göra den sydöstra delen av kommunen, och då framförallt Boheden och Hultet, attraktivare för framtida bebyggelse bör det anordnas en fast förbindelse till centralorten i Bränna i form av en eller flera broar.

Ytterlinningen

Område med höga stränder och fin mark. Möjligt att förtäta fritidsboendet.

Övriga byar i kommunen

Möjlighet att förtäta bebyggelse för både fast- och fritidsboende.

A decorative vertical bar in a muted blue color runs down the left side of the page. At the top of this bar, a horizontal line of 14 small blue dots extends across the page.

5. FÖRDJUPNINGAR

I kapitlet finns kartor och beskrivningar av ett utvalt antal områden inom Överkalix kommun som kräver en närmare studie. De fördjupade områdena är Överkalix centralort, Svartbyn, Nybyn och Kalix älvdal.

Överkalix centralort

I Överkalix centrala delar bor ungefär 2000 personer och här finns handel, samhällsservice och kulturell verksamhet.

Bostadsbyggandet har under den tidigare planeringsperioden varit begränsad och detta antas fortsätta. Komplettering kan ske på redan detaljplanlagda bostadstomter där infrastruktur redan finns anlagd.

Permanent bebyggelse bör inte uppföras lägre än +40.5 m ö h med hänsyn till risken för översvämningar.

Centralorten/Bränna

Kommunens centralort, Bränna, är en gammal kyrk-, tings- och marknadsplats belägen på en halvö där Kalix älv och Ängesån möts. Den första kyrkan byggdes år 1636, men det finns belägg för att platsen var bebyggd redan på 1300-talet.

Bebyggelsen har under 1900-talet utvecklats till en tätort med ett fint affärsstråk, Storgatan, och kommunen har varit mån om att ta tillvara de kvalitéer som fortfarande finns kvar från det gångna seklet. Den värdefulla bebyggelsemiljön har till stora delar bevarats och genom detaljplanläggning har försök gjorts att tillvarata och bevara områdets kulturhistoriska värden.

Överkalix centrumdelar med butiker, kontor, kyrka, skola och annan samhällsservice innehåller bebyggelse från flera olika tidsåldrar. Den äldre bebyggelsen har bevarats med detaljplaner och begränsningar vid om-, till- och nybyggnation. Trafiksäkerhet i de centrala delarna skall särskilt beaktas vid ny planering och säkra gång- och cykelvägar skall prioriteras högt. På västra delen av området, Bulandet, planeras ett tätortsnära friluftsområde för boende och turister. En blandning av boende och verksamheter skall eftersträvas för att skapa ett attraktivt centrum.

Överkalix centrum skall utvecklas för att bli en god bostadsort för människor i alla levnadsstadier. Centrum skall vara attraktivt för handel och erbjuda trygghet för de boende.

Grelsbyn

Randbebyggelsen i Grelsbyn kan på sikt sammanbyggas med centralorten. Färdig infrastruktur i form av vatten, avlopp och tillfartsvägar finns och tomter för bostäder finns lediga.

Brännaberget

Friluftsområdet och anläggningen har stort värde för boende i Överkalix. Anläggningen tillåts expandera för att möta framtida behov.

Nytt fritidshusområde på Brännabergets sluttning planeras. I samband med detaljplanering bör en inventering utföras för att närmare se på vilka delar som skall exploateras. Skogens sammansättning och ålder kan utvisa om vissa skogspartier bör sparas.

Tallvik

Bostadsområdet består till största del av fristående villor med småskalig charm. Området är relativt fullbyggt men förtätning kan ske på vissa platser. Förtätningen bör anpassas till den befintliga byggnationens karaktär och småskalighet. Gång- och cykelvägar skall prioriteras i planeringen för att om möjligt minska bilanvändningen.

Möjlighet finns att uppföra område för fritidshusbebyggelse på Äspnäs, östra Tallvik mot Kalix älv. Särskild hänsyn i detaljplaneskedet skall tas till översvämningsriskerna och områdets avloppslösningar. Rekommenderas också att ett helhetsgrepp tas runt hela Äspnäs-området för att utpeka områden som inte skall bebyggas utan bevaras eller utvecklas ytterligare som strövområde. Området bör byggas i etapper utifrån efterfrågan.

Norra Tallvik

Norra Tallvik består till största del av industrifastigheter men ett bostadsområde finns också delvis bebyggt. Lediga bostadstomter finns och dessa kan byggas. Ytterligare bostadsbebyggelse på Norra Tallvik bör inte uppmuntras för att undvika konflikter mellan boende och industrierna.

REKOMMENDATIONER

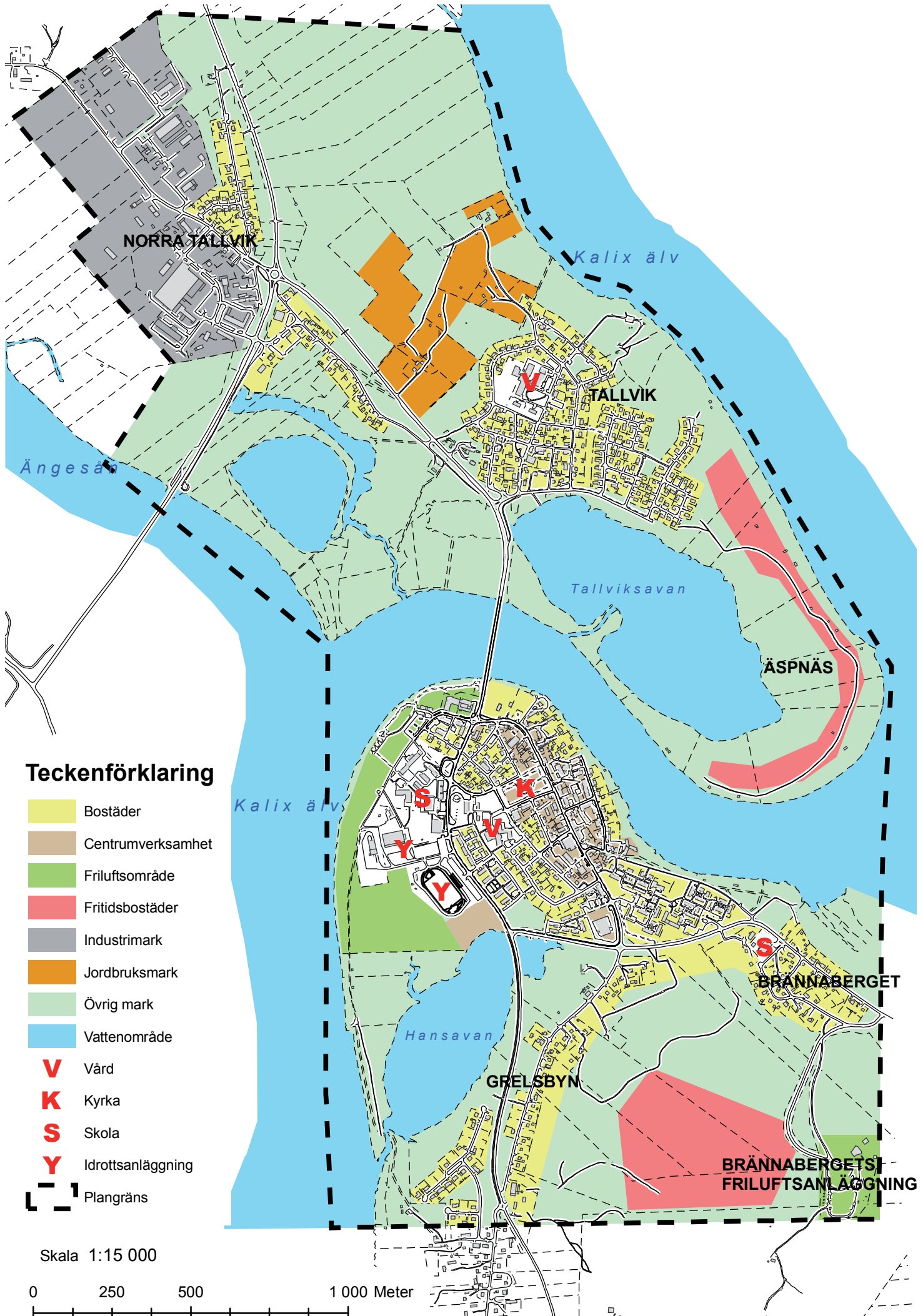
Översyn av gällande detaljplaner bör ske och inaktuella detaljplaner bör ses över och arbetas om, alternativt upphävas.

Verksamheter som inte är störande kan integreras i bostadsområden med försiktighet men oönskade konflikter skall förebyggas.

Olika boendeformer bör främjas.

En blandning av verksamheter och boende skall eftersträvas för att skapa ett attraktivt och livfullt centrum.

Befintligt gång- och cykelvägnät i centrum skall redovisas och ställning skall tas till ett eventuellt utbyggande.

Teckenförklaring

- Bostäder
- Centrumverksamhet
- Friluftsområde
- Fritidsbostäder
- Industrimark
- Jordbruksmark
- Övrig mark
- Vattenområde
- V** Vård
- K** Kyrka
- S** Skola
- Y** Idrottsanläggning
- Plangräns

Skala 1:15 000

0 250 500 1 000 Meter

Svartbyn

Svartbyn ligger ca 7 km söder om Överkalix centralort. Byn är långsträckt längs dels genomfartsvägen som följer östra sidan av Kalix älv och dels längs E 10 västra sidan Kalix älv.

Befintlig jordbruksmark inom byn bör bevaras och ny bebyggelse bör ske på platser där konflikt med jordbruksmark inte förekommer.

Bebyggelsens karaktär är en blandning av traditionellt och modernt byggsätt.

Förtätningar kan ske i byn på områden som fastställts i tidigare planer och som anges i nuvarande detaljplaner. Ytterligare möjligheter till utökad och förtätning av fritidsbebyggelse finns (se avsnittet särskilda områden, kapitel 4).

Områdesbestämmelser finns upprättade för Svartbyn och dessa vann laga kraft 1984-12-27. Områdesbestämmelserna är till stor del inaktuella och arbete att uppdatera dem har inletts.

Kommunalt VA-nät finns inom Svartbyn.

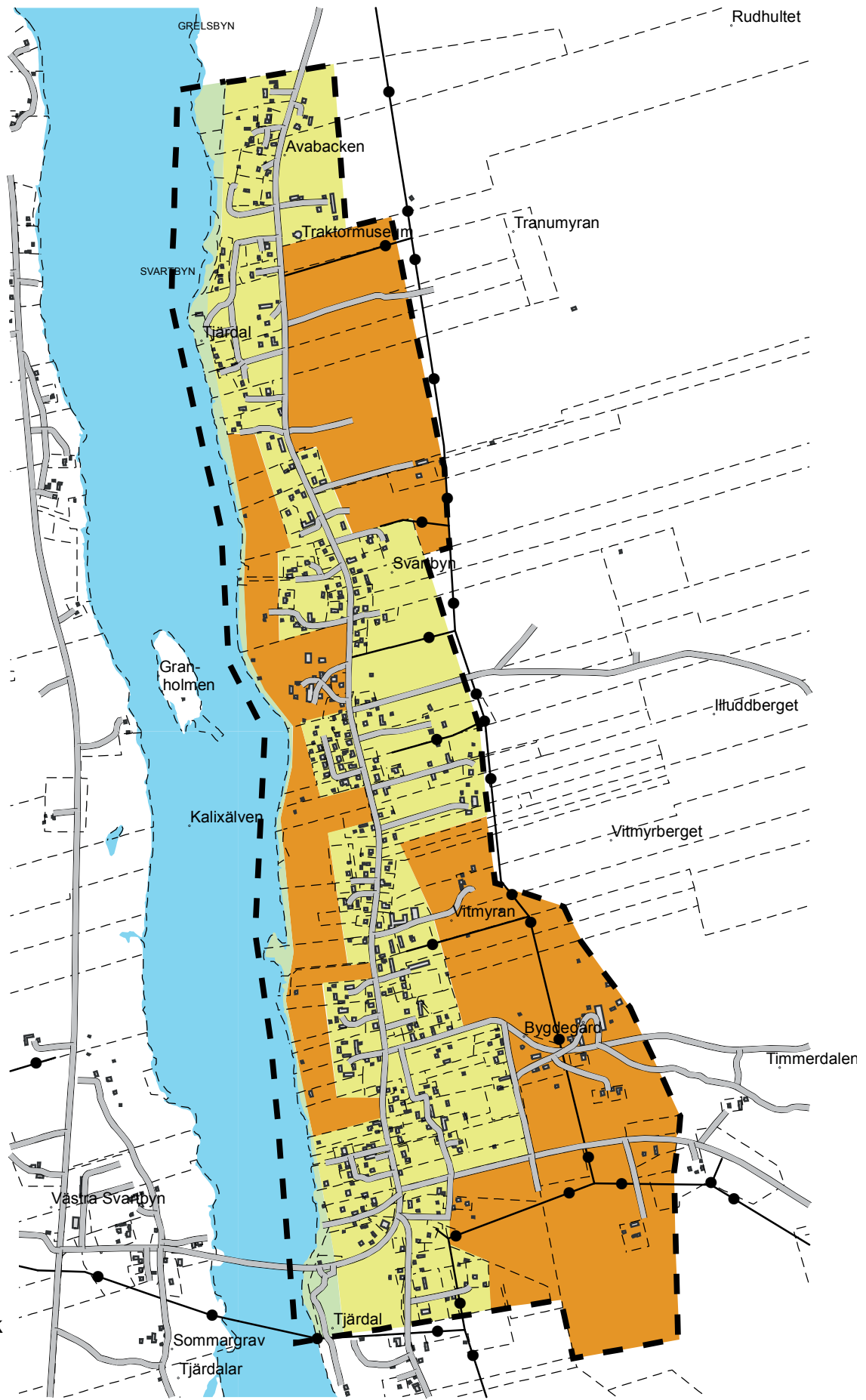
Den tidigare fördjupningen "Att bygga vidare på byggnadstraditionen i SVARTBYN, ÖVERKALIX KOMMUN" ger råd och rekommendationer om anpassning av ny bebyggelse i Svartbyn. Underlaget kan användas som stöd vid ett införande av områdesbestämmelser. Kopior av denna finns att hämta på bygg- och miljökontoret.

REKOMMENDATIONER

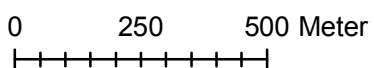
Gällande detaljplan och områdesbestämmelser ses över och uppdateras alternativt upphävs.

Befintlig jordbruksmark skall värnas om.

Vid nybebyggelse bör anpassning till den lokala byggnadstraditionen i Svartbyn eftersträvas.

Skala 1:15 000

Nybyn

Nybyn ligger ca 4 km norr om Överkalix centralort. Byn är uppbyggd vid älvstranden i anslutning till två genomfartsvägar. Bebyggelsen är delad av älven i en västlig och en östlig del.

Bebyggelsen är blandad med traditionellt och modernt byggnadssätt.

Byn har kommunalt VA-nät på båda sidor av Kalixälven.

Jordbruk och verksamheter inom denna sektor finns i byn, bl.a. tomatodling samt odling av masurbjörk. I Nybyn finns ett av Sveriges mest unika museer, Martingården.

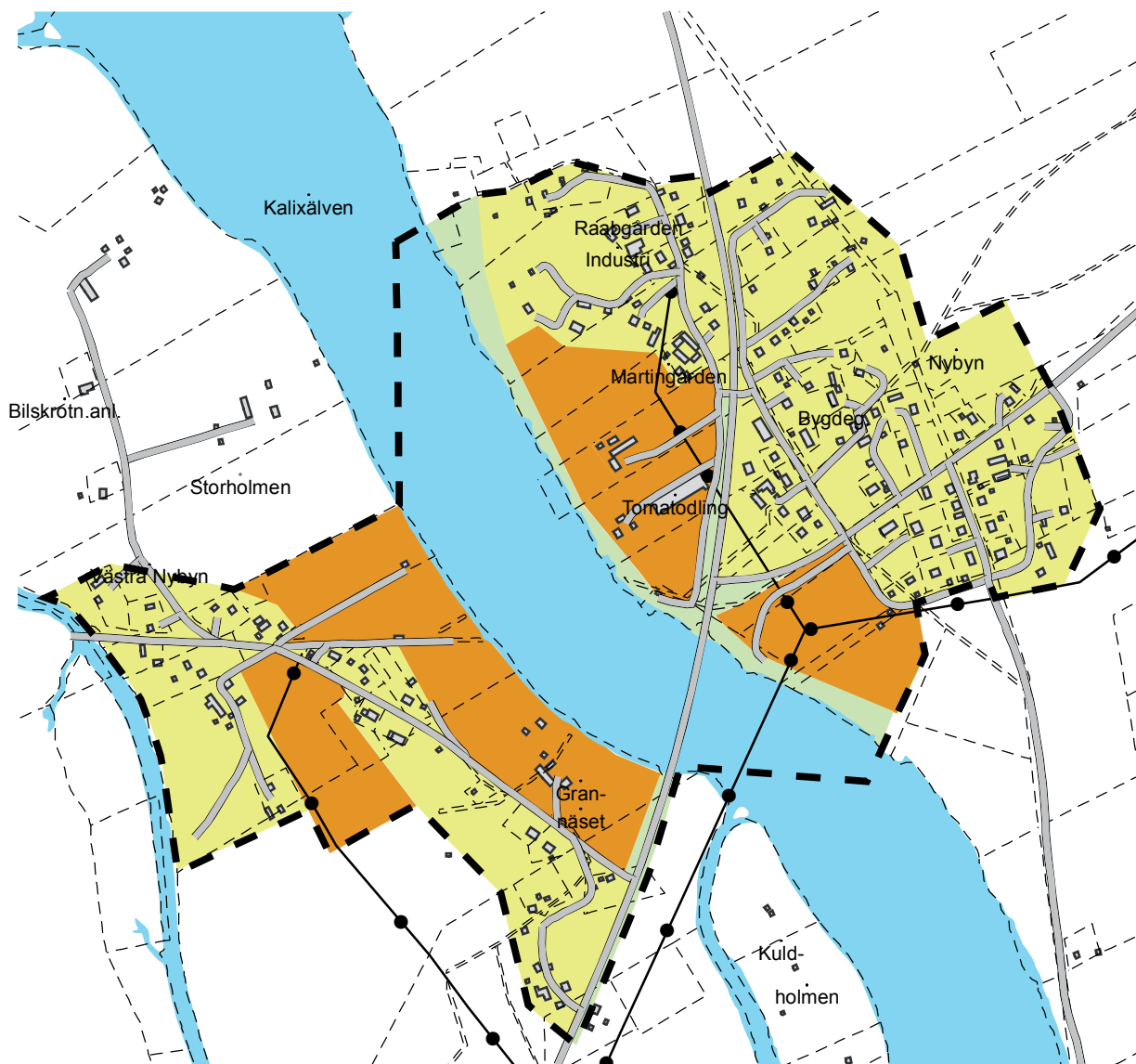
Förtättningsområden, villaområden som fastställts i tidigare planer kvarstår.

Vissa nya områden för fritidsbebyggelse föreslås (se avsnittet särskilda områden, kapitel 4).

REKOMMENDATIONER

De tidigare rekommenderade områdena för förtätningar av bebyggelsen i byn kvarstår.

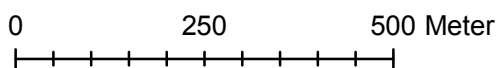
Befintliga jordbruksområden och verksamhetsområden skall värnas om.

Teckenförklaring

- Bostäder
- Jordbruksmark
- Övrig mark
- Plangräns

Skala 1:10 000

Kalix älvdal

Kalix älv rinner genom 5 kommuner och är totalt 430 km lång. Kalix älv med dess biflöden är ett riksintresse, en av Sveriges nationalälvar.

I Överkalix kommun har Kalix älvdal med biflöden bl.a. Ängesån haft och har stor betydelse för livet i kommunen.

Den tidiga bosättningen i kommunen gjordes efter älvdalarna efter naturgivna förutsättningar. Bopålar slogs ned där naturen gav de bästa möjligheterna för uppodling och för slätter och bete. Bostaden placerades med öppenhet mot söder, på höjdparter eller sluttningar på fast mark.

Älvarna har varit en del av försörjningen för befolkningen ända sedan bosättningens början och är det även i nutid. Älvarna var betydelsefulla både vinter- och sommartid som transportleder och speciellt sommartid viktiga för färsk mat samt för fritiden.

I dag har älvarna och älvdalen lika stor betydelse för människors utkomst som tidigare men nu är det, förutom det jordbruk som fortfarande bedrivs, fritidsboende, turism och besöksnäring som dominerar.

Kalix älv med biflöden utgör ett Natura 2000-område, som enligt definitionen är ett värdefullt naturområde där "gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas för naturtyper och arter", se avsnittet "Skyddad natur" på sid. 14. Dessutom utgör Kalix älv ett riksintresse enligt 4 kap. 1, 6 och 8 §§ miljöbalken (MB). Kalix älv är även utpekad som riksintresse för friluftsliv och naturvård enligt 3 kap. 6 § MB.

Länsstyrelsen har beslutat om skydd av landskapsbilden enligt 19 § Naturvårdslagen för Kalix älvdal och vissa sjöområden. Vid tillkommande byggnation inom dessa områden krävs att dispens från förordnandena beviljas. Dispens från förordnandet om skydd för landskapsbilden beslutas av Länsstyrelsen.

För att i fortsättningen vara attraktiv och ge utkomst för människor måste möjligheterna till aktiviteter tillåtas på sådant sätt att älvdalens kulturvärde bevaras och utvecklas. Möjligheter till fast- och fritidsboende måste tillåtas. Utveckling av näringar av olika slag måste tillåtas med varsamhet till naturen.

REKOMMENDATIONER

Det finns många attraktiva och möjliga lägen för fritidshusområden efter Kalix älvdal, men prövning av bygglov sker när ansökan om det inkommer.

6. KONSEKVENSER

De konsekvenser som översiktsplanens genomförande medför redovisas under detta kapitel.

Utveckling

För att nå en positiv utveckling i kommunen måste näringslivet stimuleras genom ekonomisk tillväxt och skapande av nya arbetstillfällen. Utvecklingen förutsätter erbjudande av lämpliga tomter och lokaler. Översiktsplanen erbjuder flexibilitet och valfrihet för företag som vill etablera sig i kommunen.

Framtida erforderlig nybyggnad kommer att ske i tätorterna och i stor utsträckning genom förtätning. Förtätning av tätorterna kan ge fördelar i form av vitaliserande centrumområden, minskade transportbehov, stärkt kollektivtrafik och begränsad bilanvändning.

Lokalisering av bostäder och företag intill utbyggd infrastruktur är fördelaktigt ur samhällsekonomiskt perspektiv. Redan gjorda investeringar nyttjas och underlag för samhällsservice förbättras.

Flertalet tätorter erbjuder god social miljö, utbud av bostäder och andra lokaler, service och fritidsaktiviteter.

Näringsliv

Den utveckling av näringslivet som byggandet av Norrbottenabanan längs kusten samt etableringen av IKEA i Haparanda medför kan komma att påverka en större region som även innefattar Norrbottens inland.

Översiktsplanen medger blandad bebyggelse med verksamheter och bostäder och intressenter kan erbjudas fler alternativa lokaliseringar. En blandning av verksamheter och bostäder i samma tätort är fördelaktigt ur social synvinkel. Det ger bättre underlag för service, skolor mm och bidrar till att skapa en levande tätort. Vidareutveckling av turism- och besöksnäringar förutsätter utbyggnad av turistanläggningar mm.

Handel

För att stärka handel och service medger översiktsplanen en blandning av verksamheter och boende. Närhet inom tätorterna till handel och service innebär lägre utgifter för kommunen då äldre, rörelsehindrade och billösa klarar sig utan hjälp. Konsekvenserna blir positiva med begränsat trafikarbete och därmed mindre miljöpåverkan.

Trafik

För att höja trafiksäkerheten genomgår de statliga och kommunala trafiklederna samt gång- och cykelvägnätet kontinuerligt underhåll och förbättringar.

Ett effektivt regionalt kommunikationssystem innebär en god allmän tillgänglighet inom utbildning, kultur och samhällsservice. Ett välutbyggt kollektivtrafiksystem, med ex hållplatser med anslutningsparkering, kan säkerställa bas servicen för landsbygden.

Miljö

De största utsläppskällorna kommer från industri och biltrafik, med utsläpp av framförallt koldioxid och kväveoxider.

Främjande av alternativa drivmedel syftar till att minska mängden utsläpp från fordonstrafiken.

Tätorternas reningsverk, värmeverk, deponier, transporter, mm genomgår ständigt förbättringsarbete för minskad miljöpåverkan, bl a processoptimering, utbyggnad av reningskapacitet, etc.

Fjärrvärmennätet är till stor del utbyggt i tätorten. Användande av fjärrvärme ger minskade utsläpp från vedeldning mm. Alternativa energikällor såsom bergvärme, jordvärme m fl kan vara aktuellt för brukare som ej ligger inom fjärrvärmens verksamhetsområde.

För att nå en mer hållbar samhällsutveckling eftersträvas slutande av kretslopp, effektivare resursutnyttjande, återvinning och återanvändning av material och energi.

För att nå en hållbar utveckling bör planering av bebyggelse sträva mot bl a ökad kollektivtrafik och blandning av boende, service, arbetsplatser och icke störande verksamheter. Översiktsplanen förutsätter inte externetableringar av handel vilket leder till ökat trafikarbete.

7. MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING, MKB

I miljöbalken finns krav på miljöbedömning av översiktsplaner sedan 24 juli 2004. Miljökonsekvensbeskrivning, MKB, utgör beslutsunderlag och är ett stöd i planeringsprocessen.

Sammanfattning

Miljökonsekvensbeskrivningens syfte är att integrera miljöaspekterna tidigt i planeringen för att främja en hållbar utveckling.

Två områden har identifierats för miljöbedömningen, Brännabergets sluttning och Äspnäs. Båda områdena är avsedda för tätortsnära fritidshusområden.

Utifrån kommunens lokala miljömål och översiktsplanens mål och syfte har de båda alternativen utvärderats. För båda områdena bör detaljplan upprättas som vidare utreder vissa specifika frågor som framkommit under miljöbedömningen. Gemensamt för områdena är småskalighet för att inte uppmuntra permanent bosättning, utredning gällande uppvärmningskälla (anslutning till fjärrvärmnät eller eldning med alternativa källor) och eventuell påverkan på grundvattnet vid schaktning

För Brännaberget bör en inventering utföras för att närmare se på vilka delar som skall exploateras. Skogens sammansättning och ålder kan utvisa om vissa skogspartier bör sparas.

Gällande Äspnäs så skall särskild hänsyn tas till översvämningsriskerna och avloppslösningar. Rekommenderas också att ett helhetsgrepp tas runt hela Äspnäs-området för att utpeka områden som inte skall bebyggas utan bevaras eller utvecklas ytterligare som strövområde.

De framkomna frågorna som skall utredas ytterligare införs i översiktsplanen under fördjupning av centralorten.

Svårigheter under upprättandet av miljökonsekvensbeskrivningen har bestått av redan formulerade politiska ställningstaganden men hänsyn till både inkomna yttranden och miljökonsekvensbeskrivningen har lett till att de båda områdena har förändrats jämfört mot de föreslagna alternativen i samrådshandlingen.

Bakgrund och syfte

Miljöbedömningen medföljer översiktsplanen och utgör ett beslutsunderlag för antagande av planen. Grunden ligger i EG-direktivet om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan, 2004/42/EG. Syftet med direktivet är att sörja för en hög nivå på skyddet av miljön och bidra till att integrera miljöaspekter i utarbetandet och antagandet av planer och program för att främja en hållbar utveckling.

Miljökonsekvensbeskrivning är den produkt som framkommer under miljöbedömningen.

Avgränsning och samråd

Avgränsning av de alternativ och områden som skall miljöbedömas skall vara rimliga med hänsyn till bedömningsmetoder och aktuell kunskap, planens innehåll och detaljeringsgrad, allmänhetens intresse och att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer eller program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder. Innan kommunen bestämmer omfattningen av och detaljeringsgraden för miljökonsekvensbeskrivningen, skall samråd hållas med den eller de kommuner och länsstyrelser som berörs av planen eller programmet.

Samråd har hållits med länsstyrelsen gällande avgränsningen i samband med översiktsplanens samrådsskede. Miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas för åtgärderna innefattande tänkta områden för fritidsbebyggelse på Äspnäs och på Brännaberget i enlighet med länsstyrelsens yttrande.

Nationella miljö kvalitetsmål

De 16 miljö kvalitetsmål som finns antagna av Sveriges riksdag finns uppräknade under kapitlet Miljö- och riskfaktorer. De av Överkalix kommun prioriterade miljömålen är Frisk luft, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet och God bebyggd miljö. De delar som är aktuella av de lokala miljömålen listas nedan.

Frisk luft

Förhållandevis stor användning av olja och el i centralorten har lett till höga halter av luftföroreningar vintertid. Anslutning till kommunens fjärrvärmeverk eller eldning med alternativa källor såsom exempelvis pellets har gett bättre värden.

Levande sjöar och vattendrag

Kalixälven är en unik älv med ett ostört pulserande ekologiskt liv och har en god status som laxälv och är därmed en av de viktigaste komponenterna för Östersjölaxens fortsatta överlevnad. Det är även viktigt för turistnäringen vilken till stor del byggs upp kring fiske- och andra naturaktiviteter.

God bebyggd miljö

Skapa ett hälsosamt klimat genom att bl.a. värna om lek- och rekreatiomsområden och stimulera användandet av alternativa bränslen.

Grundvatten av god kvalitet

Anläggningsföretag måste ta hänsyn till eventuell påverkan på grundvattnet vid schaktningsarbeten.

Nollalternativ

Nollalternativet tjänar som jämförelse mot de alternativ som miljökonsekvensbeskrivningen formulerar. Nollalternativet är en framskrivning av tillståndet i miljön och är alltså inte en beskrivning av nuläget.

Brännabergets sluttning

Nollalternativet medför att gällande översiktsplan är rådande och denna innebär ingen rekommendation om fritidsbebyggelse på Brännaberget. I den gällande översiktsplanen betecknas området för fritidsområde och att "ytterligare fritidsbebyggelse inom planområdet bör motverkas. Eventuell erforderlig mark för nya fritidshusområden bör sökas utanför planens avgränsning."

Nollalternativet medger alltså ingen fritidsbebyggelse på Brännabergets sluttning utan snarare motverkar ett sådant ställningstagande. Naturmiljön skall bevaras och strövområdet bibehållas intakt.

Med den gällande översiktsplanen kan ändå exploatering av området vara möjlig eftersom en översiktsplan endast är en rekommendation.

Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövård, friluftsliv och naturvård liksom resterande delar av Överkallix tätort.

Äspnäs

Nollalternativet medför att gällande översiktsplan är rådande och denna innebär ingen rekommendation om fritidsbebyggelse på Äspnäs i likhet med Brännabergets fritidshusområde. I den gällande översiktsplanen betecknas området delvis för jordbruksmark samt övrig mark. Den gällande översiktsplanen redogör också att "ytterligare fritidsbebyggelse inom planområdet bör motverkas. Eventuell erforderlig mark för nya fritidshusområden bör sökas utanför planens avgränsning."

Nollalternativet medger alltså ingen fritidsbebyggelse på Äspnäs utan snarare motverkar ett sådant ställningstagande. Område för jordbruksmark skall bibehållas.

Med den gällande översiktsplanen kan ändå exploatering av området vara möjlig eftersom en översiktsplan endast är en rekommendation.

Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövård, friluftsliv och naturvård liksom resterande delar av Överkallix tätort.

Alternativ

Diskussion har under arbetet med upprättande av översiktsplanen förts gällande lämpliga och attraktiva områden för fritidsbebyggelse utifrån de mål och visioner som översiktsplanen redovisar. De tätortsnära lägena har undersökts och förutom de framtagna alternativen Äspnäs och Brännabergets sluttning har även Bulandet diskuterats. Bulandsområdet är naturskönt och ligger inom gångavstånd till centrum men prioriteras istället i översiktsplanen för friluftsliv och campingverksamhet. De två återstående alternativen, Äspnäs och Brännabergets sluttning, har efter samrådsskedet ändrats till läge och omfattning efter inkomna yttranden och platsbesök.

Ett alternativ per område har formulerats, som betecknas som huvudalternativ.

Brännabergets sluttning - huvudalternativ

Den fördjupade kartan för Bränna, centralorten, visar ett område upp mot Brännabergets sluttning för fritidsbostäder. Ett av översiktsplanens syften är att ge möjlighet till tätortsnära fritidsbebyggelse och detta område är ett av de utpekade som bedöms lämplig för exploatering.

Området är i dagsläget inte exploaterat utan består av naturlig skogsmark. Bebyggelse finns närliggande, dels Brännabergets friluftsanläggning i öster, centralorten i norr och mot Grelsbyn i väster. Området utgör idag inget kärnområde för det biologiska livet på grund av befintlig bebyggelsestruktur och vegetationssammansättning.

Efter samrådet har området korrigerats och flyttats söderut för att bättre nyttja de markbeskaffenheter och den naturliga sluttningens nivåer som området har. Möjligheterna att iordningställa ett attraktivt område för fritidshusbebyggelse anses vara goda.

Äspnäs - huvudalternativ

Kartan för den fördjupade delen Bränna, centralorten, visar utbyggnadsmöjlighet av fritidshusområde på Äspnäs. I enlighet med översiktsplanens syfte har områden för tätortsnära fritidshusbebyggelse eftersökts och identifierats.

Området är till största del oexploaterat idag. Delvis åkermark finns anlagd men till största del är marken orörd. Närliggande bebyggelse är bostadsområdet på Tallvik där även vårdcentralen ligger. Området gränsar direkt till Kallix älv. Strandnära tomter är efterfrågade och attraktiva i närhet till centralorten.

Efter samrådet har området förändrats utifrån inkomna synpunkter och med större hänsyn till översvämningsriskerna som föreligger i området.

Området ligger inom strandskyddsbestämmelserna och avser trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet.

Skadeförebyggande åtgärder

Gemensamt för de två utpekade områdena är att exploatering endast är möjlig efter detaljpanelläggande. I samband med detaljplaneprocessen bör vissa specifika frågor undersökas djupare. Småskalighet skall för båda områdena eftersträvas och tomter samt byggrätter bör anpassas till fritids- och bostadsbebyggelse, dvs. undvika permanent bosättning.

Uppföljning och övervakning av de punkter som framkommit under arbetet med miljöbedömningen skall utredas ytterligare under detaljpanelläggandet.

Brännabergets sluttning

Vid detaljpanelläggningen bör en inventering av skogens ålder utföras som kan visa på mer eller mindre lämpliga områden att exploatera. Beroende på skogens sammansättning och ålder (eventuell död ved) kan korrigeringar av det tilltänkta området bli aktuellt för att bevara den biologiska mångfalden.

De lokala miljömålen berör området till viss del. Närheten till centralorten kan ge möjlighet att ansluta uppkommande bebyggelse till fjärrvärmenätet eller värmas med eldning av alternativa källor vilket inte leder till större mängder utsläpp till luft inom centralorten. Området ligger inte i omedelbar närhet till Kalixälven varvid miljömålet om Levande sjöar och vattendrag inte berörs. Området är idag ett nära rekreativt område till centralorten och ianspråkstagande av mark minskar möjligheten till tätortsnära rekreation. Dock finns mycket mer mark att tillgå för rekreation och de strövstigar som finns inom området är begränsade i jämförelse med de som ligger i närhet till den befintliga bebyggelsen i Grelsbyn och Brännaberget. Vid exploatering inom området måste hänsyn tas till eventuell påverkan på grundvattnet vid schaktning. Denna fråga bör utredas ytterligare vid detaljpanelläggandet.

Äspnäs

Särskild hänsyn under detaljplaneupprättande skall tas till översvämningsriskerna. När detaljpanelläggandet sker bör också ett helhetsgrepp tas på hela Äspnäs där marker som inte är avsedda för bebyggelse planeras och bevaras för växt- och djurlivet i området. Viktigt är också att säkerställa allmänhetens tillträde till strandområdet, dvs. att inte lägga bebyggelse i direkt anslutning till stranden utan att behålla ett strövområde för rekreation för allmänhetens tillträde samt för växt- och djurlivet.

Översvämningsriskerna är stora i området eftersom översvämning kan ske vid vårflod. I samband med detta är också lösningen av vatten och avlopp mycket viktigt för att undvika direktutsläpp till Kalix älv.

De lokala miljömålen berör området till viss del. I likhet med området på Brännabergets sluttning bör fritidsbostäderna anslutas till det kommunala fjärrvärmenätet eller värmas med eldning av alternativa källor för att undvika ökade utsläppsnivåer till luft. Närheten till Kalix älv berörs genom miljömålet "Levande sjöar och vattendrag". Utsläpp direkt till älven skall inte accepteras utan godkända avloppslösningar måste framarbetas. Lek- och rekreativt områden skall värnas om enligt det lokala miljömålet och därav bör inte hela Äspnäs exploateras utan vissa områden skall undantas och bibehållas som naturmark. Hänsyn till grundvattnet skall tas vid schaktningsarbeten och ett alternativ skulle vara att uppföra byggnader på plintar och därmed undvika större mängder schaktning.

Jämförelse mellan alternativ

De två alternativen jämförs i de följande tabellerna med hänvisning till text ovan i skadeförebyggande åtgärder samt alternativbeskrivningarna. Under mål och visionskapitlet i översiktsplanen har kommunstyrelsen formulerat mål för sitt ställningstagande för Överkalix kommun som också jämförs mellan de framtagna alternativen till tätortsnära exploatering av fritidshusområdet.

Brännabergets sluttning

	Huvud- alternativ			Noll- alternativ		
	+	0	-	+	0	-
Prioriterade lokala miljömål						
Frisk luft		■			■	
Levande sjöar och vattendrag		■			■	
God bebyggd miljö	■			■		
Grundvatten av god kvalitet		■			■	
Översiktsplanens syfte och mål						
Tätortsnära fritidshusområden	■					■
Levande centrum med god service	■					■

Hur bedömningen skett

Bedömningen har utförts i samråd mellan kommun och konsulterande planerare samt landskapsarkitekt.

Skälen till de formulerade alternativen är främst utifrån politiska ställningstaganden och bedömd marklämplighet utförd av kommunens tjänstemän.

Under arbetet med sammanställandet av miljöbedömningen har svårigheter uppstått eftersom översiktsplanen till största del redan var upprättad. De förändringar av områdenas placering som utförts har skett efter översiktsplanens samrådsskede och framtagandet av miljöbedömningen.

Äspnäs

	Huvud- alternativ			Noll- alternativ		
	+	0	-	+	0	-
Prioriterade lokala miljömål						
Frisk luft		■			■	
Levande sjöar och vattendrag		■			■	
God bebyggd miljö	■			■		
Grundvatten av god kvalitet		■			■	
Översiktsplanens syfte och mål						
Tätortsnära fritidshusområden	■					■
Levande centrum med god service	■					■

8. SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Samrådsredogörelsen sammanfattar och bemöter de synpunkter som inkom under samrådsutställningen 2006-04-10 till 2006-06-08.

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

HUR SAMRÅDET BEDRIVITS

Samråd har skett under tiden 2006-04-10 till 2006-06-08. Samrådshandlingar har skickats ut till berörda myndigheter samt till föreningar, nämnder och organisationer i kommunen. Handlingarna har även funnits utställda på kommunförvaltningen i Överkalix, biblioteket i Överkalix, servicekontoret (AF/FK) i Överkalix, Folkets Hus i Lansjärv samt byastugan i Jockfall.

ALLMÄNNA SAMRÅDSMÖTEN

Allmänna samrådsmöten har hållits på fem platser i kommunen: Jockfall den 25 april, Allsån den 26 april, Lansjärv den 2 maj, Svartbyn den 4 maj samt i Överkalix den 8 maj. Mellan kl. 16 och 18 hölls öppna utställningar med möjlighet till diskussion med politiker, tjänstemän och konsulter. Under kvällstid, med start kl. 19 hölls samrådsmöten där översiktsplanen föredrogs och tid fanns för diskussion mellan politiker, tjänstemän och konsulter samt allmänheten. Minnesanteckningar från de fem samrådsmötena i Jockfall, Allsån, Lansjärv, Svartbyn och Överkalix finns bilagda.

Åtgärdat i planhandlingarna efter samrådsmöte i Jockfall

- Övriga anläggningar i kommunen som kan klassificeras som turistanläggningar har utmärkts.

Åtgärdat i planhandlingarna efter samrådsmöte i Allsån

- Inga synpunkter som föranleder ändringar i planhandlingen framkom.

Åtgärdat i planhandlingarna efter samrådsmöte i Lansjärv

- Byns bensinstation med turistinformation är inlagd som turistanläggning i planhandlingen.

Åtgärdat i planhandlingarna efter samrådsmöte i Svartbyn

- Planhandlingen är kompletterad med information om jord- och skogsbruk.

Åtgärdat i planhandlingarna efter samrådsmöte i Överkalix

- Placeringen av den på Brännaberget tänkta fritidsbebyggelsen skall ses över för att se om det finns lämpligare plats för lokalisering.

INKOMNA YTTRANDE

Under samrådstitiden har 17 skriftliga yttrande inkommit.

1. Räddningstjänstförbundet Östra Norrbotten
2. Vattenfall Eldistribution AB
3. Bodens kommun
4. Paul Henriksson
5. Kjell-Ove Larsson
6. Gällivare skogssameby
7. Gällivare kommun
8. Övertorneå kommun
9. Haparanda Stad
10. Håkan Hansson
11. Robert Eriksson, Hans-Erik Nilsson, Valfrid Larsson, Gerhard Ekman, Sune Eriksson och Kurt Jakobsson, Jockfall
12. Alf Ekman
13. LRF Överkalix
14. Anne-Marie Bennerhag
15. Lomträsk Byagemenskap
16. Socialnämnden, Överkalix kommun
17. Länsstyrelsen

1. **Räddningstjänstförbundet Östra Norrbotten** har inget att erinra mot förslag till översiktsplan för Överkalix kommun.

Kommentar: Skrivelsen medför inga ändringar av planhandlingarna.

2. **Vattenfall Eldistribution AB** skriver: "Vattenfall Eldistribution AB har anläggningar som kan beröras med anledning av rubricerad översiktsplan. Om så är fallet skall Vattenfall Eldistribution AB hållas skadeslös för eventuella flyttningar eller förändring av våra anläggningar. Vi förutsätter att vi kan disponera erforderlig mark för el-anläggningar vid en eventuell förändring av nuvarande översiktsplan. För övrigt har vi inga synpunkter på detaljplanen."

Kommentar: Framförda synpunkter regleras bl.a. av el-lagen.

Skrivelsen medför inga ändringar av planhandlingarna.

3. **Bodens kommun** har inga synpunkter på planförslaget

Kommentar: Skrivelsen medför inga ändringar av planhandlingarna

4. **Paul Henriksson, Lansjärv**, har inlämnat synpunkter som berör väg E10 med frågor rörande skyltningen, infartstrafiken och belysningen i och omkring Lansjärv, frågor med synpunkter på nyttjandet av de kulturhistoriska lämningarna vid Sanningslandet, frågor rörande markens skötsel i Lansjärvsområdet samt frågor rörande de kommunala och enskilda VA-anläggningarna i området.

Kommentar: Synpunkterna som Paul Henriksson framför föranleder inga ändringar av planhandlingarna. Paul Henrikssons synpunkter och förslag bör dock tillställas Vägverket samt tekniska kontoret.

5. **Kjell-Ove Larsson, Luleå**, som berör trafiken och vägskyllningen i Lansjärv avseende förslag på sänkt hastighet på väg 840 vid Storsund, Stubblandet, Sanningslandet, skyltningen i korsningen väg 840.01/väg 840, samt behovet av mötesplats vis Storsundsbron, väg 840.

Kommentar: Synpunkterna som Kjell-Ove Larsson framför föranleder inga ändringar av planhandlingarna. Kjell-Ove Larssons synpunkter och förslag bör dock tillställas Vägverket.

6. **Gällivare skogssameby** skriver att det i handlingen berättas om rennäringen och verksamma samebyar inom kommunen, men att lappmarksrenskötseln över huvud taget inte omnämns. Gällivare skogssameby vill att det under verksamma samebyar skall framgå att det förutom koncessionssamebyarnas renskötsel även bedrivs lappmarksrenskötsel med sedvanerätt inom kommunen.

Kommentar: Vad gäller lappmarksrenskötseln så hävdar vissa husbönder inom Gällivare sameby att man äger betesrätt genom sedvanerätt inom Överkalix kommun, denna sedvanerätt har emellertid inte varit föremål för juridisk prövning och kan därför inte sägas vara gällande. Skrivelsen bör därför inte medföra några ändringar av planhandlingarna.

7. **Gällivare kommun, Miljö- och byggnämnden**, har inget att erinra över förslaget till översiktsplan. De ställer sig positiva till förslagen om utveckling av Ängesån/Linafallet som ett rekreativområde, ökad trafiksäkerhet för E10 och Bönälvsbron samt planerad skoterled mot Linafallet.

Kommentar: Skrivelsen medför inga ändringar av planhandlingarna.

8. **Övertorneå kommun, Miljö- och byggnämnden**, har inga invändningar mot förslaget till översiktsplan för Överkalix kommun.

Kommentar: Skrivelsen medför inga ändringar av planhandlingarna.

9. **Haparanda Stad, kommunstyrelsens arbetsutskott**, har inget att erinra mot planen.

Kommentar: Skrivelsen medför inga ändringar av planhandlingarna.

10. **Håkan Hansson, Svartbyn**, framför följande synpunkter:

Håkan Hansson anser att kommunen, vid ett eventuellt anläggande av fritidshusområde på Brännaberget, bör nyttja de marker i anslutning till den gamla skidbacken som kommunen redan äger. Håkan Hansson anser att den mark som angetts i plan-förslaget är olämpligt för fritidsbebyggelse.

Håkan Hansson anser att området på Bulandet, söder om den nyligen antagna detaljplanen för Bulandets friluftsområde, bör upplåtas för fritidshus. Håkan Hansson anser att detta område har kvaliteter och närhet till kommunalteknik som gör det lämpligt för bebyggelse av fritidshus.

Håkan Hansson förslår även att det tänkta vattenlandet lämpligen placeras söder om campingplatsen, där han anser att närheten till älven med dess rena vatten och fina stränder ger ett stort värde.

Kommentar: Området på Brännaberget som i planen föreslås för fritidshus bör förändras och flyttas något lägre söderut för att bättre nyttja markbeskaffenheterna och den naturliga sluttningens nivåer. Området har ett vackert läge med utsikt över samhället och över älvdalarna. Möjligheterna att iordningställa ett attraktivt område för fritidshusbebyggelse anses som goda. I det fortsatta planarbetet bör dock Håkan Hanssons övriga synpunkter beaktas och möjligheterna till ytterligare lämpliga områden ses över.

Området söder om Bulandets friluftsområde, som Håkan Hansson anser som lämpligt för fritidshusbebyggelse, anses ha stora värden för de rörliga friluftslivet. Närheten till samhället och den intelligande detaljplanen för friluftsområde ses som viktiga för såväl ortsborna som för besökande. Ett problem som finns är att marken riskeras att översvämmas vid högvatten och att man, för att kunna bygga över den lägsta byggnadsnivån, +40,5 meter, måste genomföra betydande utfyllnader av marken. I dagsläget ligger huvuddelen av marken norr om gamla färjstället på en nivå på ca +39 meter och endast en smal remsa utefter vägen på en nivå på +40 meter. Söder om gamla färjstället är i princip all mark på nivå lägre än +39 meter. Synpunkten bör därför inte föranleda någon ändring av planförslaget.

Vattenlandet, som ligger i kommunens planer, är tänkt att placeras inom området som täcks av detaljplanen för Bulandets friluftsområde. Synpunkten föranleder därför inte någon ändring av planförslaget, men synpunkten bör vidareändras till kommunstyrelsen.

- 11. Robert Eriksson, Hans-Erik Nilsson m.fl, Jockfall, opponerar sig mot** att ängsmarkerna längs Kalix älvs östra strand anges som område för framtida fritidshusbebyggelse. De vill bevara byns struktur och utseende, vilket de anser är en kulturskatt som visar hur man förr värderade markerna och hur skiftena delades. Att den bördiga marken längs älven nyttjades som odlingsmark och att byggnaderna placerades högre upp på landbacken. De påpekar att delar av denna mark även är utpekad som speciell ängs- och hagmark med en speciell flora och fauna, och påpekar att de är tveksamma om förslaget på fritidsbebyggelse på denna mark är förenligt med de riksintressen för naturvård som Kalix älv och dess närområde är enligt miljöbalken. De påpekar även att endast Jockfalls camping är angiven på plankartan, trots att det finns fler turistanläggningar inom kommunen.

Kommentar: Kartbilagorna, sidorna 51-58 i samrådshandlingen, skall tas bort till utställningshandlingen. Bilagorna känns inaktuella i och med planens övriga utformning och det ställningstagande med möjligheter till förtätning och de rekommendationer för tillkommande fritidsbebyggelse som anges i planen.

Vad avser synpunkten om att bara Jockfalls turistanläggning är markerad på kartbilagan skall även övriga anläggningar i kommunen som kan klassificeras som turistanläggningar utmärkas.

- 12. Alf Ekman, Jockfall, framför synpunkten på att området i Jockfall från** campingen till gamla färjstället år 1992 undersöktes av fältbiologer. Undersökningens inriktning var kulturmiljö, ängs- och hagmarker, biotoper samt nyckelbiotoper. Enligt Alf Ekman fann fältbiologerna arter av växter och djur som är unika för norra Sverige. Delar av området har, enligt Ekman, klassificerats som s.k. "K1-område" och att dessa betydelser innebär att mellan campingen och färjstället inte får byggas, att trädgallring får utföras samt att slåtter helst göras för hand med lie.

Kommentar: Överkalix kommun har inte sett den undersökning som Alf Ekman hänvisar till. Dock skall, som tidigare redovisats, kartbilagorna, sidorna 51-58 i samrådshandlingen tas bort till utställningshandlingen. Bilagorna känns inaktuella i och med planens övriga utformning och det ställningstagande med möjligheter till förtätning och de rekommendationer för tillkommande fritidsbebyggelse som anges i planen.

13. LRF Överkalix, ställer sig positiva till det mesta i planförslaget. De tycker att målet med att utse områden där strandnära bebyggelse kan tillåtas är ett första steg, men att strandskyddsbestämmelserna på sikt måste tas bort i vår kommun. De anser att turistnäringen är av största vikt för vår kommun och att fritidshus bör kunna byggas på attraktiva ställen. Dock bör renhållningsfrågorna för fritidsfastigheter lösas på ett bättre sätt än idag.

LRF noterar att en del fina områden föreslås bli naturvårdsområden. LRF anser att sådana områden blir värdelösa för markägaren och att dessa måste kompenseras för den förlust ett sådant område medför, antingen ekonomiskt eller med ersättningsmark.

Vidare skriver LRF att de anser att den mark som avsatts för fritidsbebyggelse verkar ha styrts till områden som ligger inom översvämningsszonen, vilket de inte anser vara lämpligt.

Kommentar: En av målsättningarna med översiktsplanen är att kunna skapa attraktivt boende i kommunen, även fritidsboende, vilket LRF ser som positivt.

Kommunens syn på frågan är att de fastighetsägare som avstår mark för det allmännas intresse och naturvärden skall hållas skadeslösa, men detta styrs av annan lagstiftning än Plan- och bygglagen.

Vad gäller lokaliseringen av fritidsbebyggelse så prövas i bygglovs-skedet bland annat lämpligheten med markens bebyggande, och med detta även om sökt placering riskerar att översvämmas vid högvatten. Synpunkterna från LRF tas i beaktning men föranleder ingen förändring av planförslaget.

14. Anne-Marie Bennerhag, Jock 4:11, skriver ett personligt inlägg på förslag till översiktsplanen rörande Jockfall. Anne-Marie Bennerhag koncentrerar sig till byn Jockfall med omnejd. Hon skriver att det viktigaste är en storslagen natur med enorma möjligheter till rekreation och upplevelser, en outbyggd älv med vattenfall, forsar och ett rikt djurliv. Att Jockfall, med laxfisket, är unikt och att det är tillgängligt för alla, att byn sommartid sjuder av liv och att verksamheten på campingplatsen är bra. Bennerhag efterlyser i sin skrivelse utveckling av campingen och av byn och att samarbete mellan entreprenörer i olika turistbranscher måste till och att engagemang, intresse och erfarenhet av turistbranschen är ett måste. Bennerhag avslutar med meningen ”Vi skulle ju, ”bevara älvdalens kulturarv samt utveckla den och näringar av olika slag tillåtas med varsamhet till naturen.”

Kommentar: Skrivelsen medför inga ändringar av planhandlingarna.

15. Lomträsk Byagemenskap frågar om de byar som inte aktivt omnämns i planen är bortglömda, vad kommunen tänker göra med bidraget till de enskilda vägarna i framtiden samt hur det blir med sophämtningen, barnens skolgång, äldrevård i hemmet mm i framtiden.

Kommentar: Frågorna som ställs av Lomträsk byagemenskap är intressanta från kommunens synpunkt. Dock är det inga frågor som regleras via översiktsplanen. Skrivelsen medför inga ändringar av planhandlingarna.

16. Socialnämnden, Överkalix kommun, skriver att de har tagit del av föreliggande förslag på översiktsplan. Socialnämnden har att bevaka villkoren för svaga befolkningsgrupper i kommunen. Generellt önskar socialnämnden betona att tillgänglighetsfrågorna observeras i den fysiska planeringen i kommunen. Detta gäller särskilt tätortsnära inrättningar så att de får så god handikappanpassning som möjligt.

Kommentar: Frågorna om tillgänglighet regleras bland annat i Plan- och bygglagen, och hänsyn härtill tas vid detaljplaneläggning och, i samband med bygglov, i byggsamrådet. Vidare ansvarar fastighetsägarna för att alla lättavhjälpna hinder, enligt Boverkets Författningssamling BFS 2003:19 HIN 1, är åtgärdade år 2010. Detta regleras dock ej av översiktsplanen. Skrivelsen medför inga ändringar av planhandlingarna.

17. Länsstyrelsen Norrbottens län. Skrivelsen redovisas nedan i fulltext med efterföljande kommentar:

Översiktsplan för Överkalix kommun

BAKGRUND

Överkalix kommun har upprättat ett förslag till översiktsplan och översänt förslaget till länsstyrelsen för samråd enligt 4 kap. 3 § plan- och bygglagen (PBL)

ALLMÄNNA SYNPUNKTER

Planförslaget är utformat med en strävan efter att vara enkelt och lättillgängligt. Textdelen lever också till största del upp till denna ambition. Däremot är den stora sammanfattande kartan svår att tolka när det gäller bebyggelseområdena i Kalix älvdal. Förslaget ger inte tillräcklig upplysning om vad som är befintlig respektive planerad bebyggelse.

Förslaget kan i vissa delar uppfattas som allmän hålllet. Ställningstaganden och rekommendationer kan vara så allmänt formulerade att det är svårt att utläsa hur kommunen ser på ”den avsedda användningen av mark- och vattenområden” och ”hur den byggda miljön skall utvecklas och bevaras” eller hur kommunen avser att ”tillgodose de redovisade riksintressena” (jfr kraven i 4 kap. 1 § PBL). Planförslaget bör i flera avseenden preciseras för att ge bättre vägledning i frågor som rör användningen av mark och vatten.

PLANERINGSUNDERLAGET

Riksintressen enligt 4 kap. miljöbalken

Områden som utgör riksintressen enligt 4 kap. miljöbalken är de som följer av 1 § i kombination med 2-8 §§. De är i sin helhet av riksintresse med hänsyn till natur- och kulturvärden som finns i områdena. Samtliga Natura 2000 områden i kommunen, vari inbegrips Kalix älvs vattensystem är därmed också av riksintresse.

Totalförsvarets riksintresse

Planeringsunderlaget måste kompletteras med totalförsvarets riksintresse enligt 3 kap. 9 § miljöbalken: ”Mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Områden som är riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skall skyddas mot åtgärder som kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna”.

Planbeskrivningen bör dessutom lämpligen kompletteras med följande text:

”Utöver den redovisning som skett i översiktsplanen finns det intresseområden för totalförsvaret som av sekretesskäl inte redovisas i översiktsplanen. Försvarsintressena är i sådana områden inriktade mot att följa olika förändringar i markanvändningen. I de fall försvarets intresse berörs i plan- eller lovärenden sker en särskild prövning av bygg- och miljönämnden. Om bygg- och miljönämnden fattar beslut som inte är överensstämmelse med försvarets intressen kan beslutet komma att överprövas av länsstyrelsen. Kännedom om berörda områdens belägenhet och omfattning finns hos kommunen och länsstyrelsen”.

Kommentar: Planförslaget kompletteras med följande texter:

”Mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Områden som är riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skall skyddas mot åtgärder som kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.”

samt

”Utöver den redovisning som skett i översiktsplanen finns det intresseområden för totalförsvaret som av sekretesskäl inte redovisas i översiktsplanen. Försvarsintressena är i sådana områden inriktade mot att följa olika förändringar i markanvändningen. I de fall försvarets intresse berörs i plan- eller lovärenden sker en särskild prövning av bygg- och miljönämnden. Om bygg- och miljönämnden fattar beslut som inte är i överensstämmelse med försvarets intressen kan beslutet komma att överprövas av länsstyrelsen. Kännedom om berörda områdens belägenhet och omfattning finns hos kommunen och länsstyrelsen”.

Jordbruk och skogsbruk

Jordbruket och skogsbruket bör ges plats i planeringsförutsättningarna. Av planförslaget bör det också framgå att hänsyn till dessa verksamheter måste tas vid planering för bebyggelse. I planavsnitten pekas nästan enbart strandnära jordbruksmark ut som lämplig för framtida fritidsbebyggelse. Jordbruksnäringen är ingen bärande näring i kommunen längre, dock är det av yttersta vikt att den mark som fortfarande brukas aktivt, även i fortsättningen kan komma att brukas aktivt. En förutsättning för detta är naturligtvis att den får vara kvar som jordbruksmark och inte exploateras för fritidsbebyggelse.

Kommentar: I planförslaget görs följande tillägg på sidan 13:

Jordbruk

Det finns ett fåtal aktiva jordbruk med mjölk- och köttproduktion kvar i Överkalix kommun. Marken nyttjas i huvudsak till djurfoder, till såväl husdjur som inom renskötseln. Framtiden kommer att visa en differentierad användning av jordbruksmark bl.a. för odling av energigrödor.

Skogsbruk

Skogsbruket har en fortsatt stor betydelse för sysselsättningen i Överkalix kommun. Produktionen består till största delen av timmer, massaved och energiskogar. Skogsbruket bör bedrivas på ett ekologiskt, långsiktigt och hållbart sätt.

Turism

Kommunen har förhoppningar om att turismen ska kunna utvecklas och bidra med arbetstillfällen. I planförslaget kan inte på något påtagligt sätt utläsas hur det påverkar markanvändningen. I den fortsatta processen kan det finnas anledning till ytterligare överväganden med avseende på detta. Det kan också under denna rubrik finnas anledning att framhålla att polcirkeln går genom kommunen.

Kommentar: I planförslaget görs följande tillägg på sidan 13:

- Polcirkeln, som går genom kommunen, ses som en tillgång för att öka turismen inom kommunen.
- På kommuntäckande kartan skall polcirkeln markeras tydligare.

Strandskyddet

Kommunen pläderar för ändring av miljöbalkens strandskyddsbestämmelser (bl. a. sid. 16). Naturvårdverkets senaste utredning i frågan har hittills inte lett fram till något lagförslag vilket innebär att någon ändring av bestämmelserna ännu inte har skett.

I det speciella avsnittet om strandskydd på sidan 37 är texten i andra stycket delvis missvisande. Det bör framgå att beslut om dispens från strandskyddsbestämmelserna är delegerat till kommunen, samt att upphävande av strandskydd inom detaljplan beslutas av länsstyrelsen. ”Generella dispenser” kan inte utfärdas (sid. 31).

På sidan 37 i första stycket anges ”att strandskyddet i orörda fjällområdet regleras hårdare”. Det finns inte underlag för en sådan formulering. Då den inte har någon tillämpning i Överkalix, bör den strykas.

Kommentar: Överkalix kommun gör bedömningen att planförslaget skall revideras enligt följande:

- Texten på sidan 16: ”generell dispens” i ställningstagande-rutan ska stå kvar.
- Texten på sidan 31: ”generell dispens” i ställningstagande-rutan ska stå kvar.
- Texten på sidan 37: ”generell dispens” ska stå kvar.
- Följande mening på sidan 37 tas bort: ”Bestämmelsen gäller i hela Sverige, och i det orörda fjällområden regleras strandskyddet ännu hårdare” och ersätts med meningen:
”Bestämmelsen gäller i hela Sverige och syftet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och bevara goda livsvillkor på land och vatten för djur och växtlivet.”
- I andra stycket under rubriken ”Strandskydd” på sidan 37 görs följande tillägg: ”Upphävande av strandskydd inom detaljplan beslutas av länsstyrelsen.”

Natur

Avsnitten ”skyddad natur” och ”skyddad skog” har så stora beröringspunkter att de lämpligen bör sammanföras. Biotopskyddsområden är skyddade med stöd av 7 kap. 11 § miljöbalken.

Domänreservat utgör inte längre någon skyddsform. Alla domänreservat kommer inte heller att omvandlas till naturreservat.

Listan över skyddad natur bör ånyo kontrolleras eftersom förändringar kan ha skett. Det bör också på lämpligt sätt framgå av förslaget vilka nya reservatsbildningar som är aktuella.

Sidan 14 Skyddad natur i Överkalix kommun: Hällberg är naturreservat. Hukkajärvi, Rislandet och Ytterberget är biotopskyddsområden. Saknas gör Linalinkka (naturreservat och N 2000), Linkkarova (reservat + N 2000) samt Kuldholmen (N 2000).

I följande områden pågår reservatsbildning: Iso Linkkarova, Västra Vallsberget, Gärdforsberget, Stora Ulmberget, Furuberget, Kattisberget, Märkbergen, Brändknösarna, Juurakkomaa, , Långlandet, Rudjärverget, Vitberget-Marsjärv, Tallberget, Hällberget-Kölmjärvi, Knämyran, Grundträskån (en mindre del ligger i Överkalix), Malungsberget, Råktjärvsberget.

Reservatsbildning pågår ej för Rönsmyrans men den har hög prioritet.

Tallån med biflöden har rapporterats till Naturvårdsverket som ett värdefullt vattendrag bl. a. för förekomsten av flodpärlmussla.

Kommentar: Överkalix kommun gör bedömningen att planförslaget skall revideras enligt följande:

- Sista meningen på sidan 14 under rubriken Naturreservat ska tas bort (Domänreservaten skall på sikt omvandlas till naturreservat).
- Överkalix kommungräns är genom en lantmäteriförrättning ändrad i området vid Linafallet. Detta innebär att Linkkarova och Linalinkka ej tillhör Överkalix kommun. Dessa borttages ur planen.
- Länsstyrelsen fattade 2005-10-31 beslut där de föreslog att Kuldholmen inte längre ska vara ett Natura 2000-område. Det beslutet gick till Naturvårdsverket. Enligt tel 2006-11-07 med Anne-Li Stenman på Naturvårdsverket har de fått Länsstyrelsens beslut, men ärendet beräknas bli klart först vid årsskiftet. Hon säger: "Så länge man får fram Kuldholmen som ett Natura 2000-område vid sökning på Naturvårdsverkets hemsida, så länge är Kuldholmen ett Natura 2000-område." Planförslaget kompletteras med Kuldholmen som ett Natura 2000-område.
- På sidan 14 i planförslaget görs ett tillägg: "I följande områden pågår reservatsbildning": och rada upp de i kommunen gällande reservaten.
- På sidan 14 görs följande tillägg till planförslaget: "Tallån med biflöden har rapporterats till Naturvårdsverket som ett värdefullt vattendrag bl.a. för förekomsten av flodpärlmussla."

Friluftsliv

Tätortsnära skogar samt områden med höga natur- och kulturvärden är i många fall av stor betydelse för rekreation och friluftsliv. Det finns därför anledning för kommunen att ta ställning till hur sådana områden ska beaktas vid planering för ny bebyggelse.

Kommentar: Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Energi, inkl. vindkraft

Utöver beskrivningen av fjärrvärmens på sidan 30, bör kommunen på ett bredare sätt ge plats åt energifrågorna i översiktsplanen. Den torvtäkt som redovisas på markanvändningskartan bör också omnämnas under någon eller några rubriker i den beskrivande texten.

I Norrbotten finns goda vindförutsättningar för storskalig vindkraft. Länsstyrelsen har på uppdrag av regeringen arbetat fram en redovisning av förutsättningar för storskalig vindkraft i Norrbotten. Materialet har skickats ut till kommunerna. Underlaget till arbetet bygger på en ny vindkraftskartering framtagen av Uppsala universitet.

Vindkarteringen visar på nya områden med goda vindresurser på land. Tidigare har fokus legat på havsbaserad vindkraft. Landbaserad vindkraft är billigare att exploatera och för Norrbottens del är extrakostnaderna för isförhållandena i Bottenviken en stor osäkerhetsfaktor.

Vindkarteringen som finns tillgänglig är preliminär och en mer färdig version kommer till årsskiftet. För Överkalix del så finns det endast ett område med medelvindar över 6.5 m/s på 71 m höjd (bedömd lönsamhetsgräns för storskalig vindkraft). Den slutliga redovisningen kan förändra bilden. Goda årsmedelvindar är en planeringsförutsättning i form av en resurs som kan exploateras. Intressanta områden kan skyddas mot andra former av exploatering om man så vill. Energimyndigheten påpekar att kommunen inte

pekat ut lämpliga områden för vindbruk. En redovisning av områden med bra årsmedelvindar kan bli ett steg på vägen. (Energimyndighetens yttrande bifogas).

Kommentar: Planförslaget kompletteras enligt följande:

Torv

Inom Överkalix kommun finns en torvtäkt, Anttjärnmyren, som bryts av ett privatägt företag. Täckens yta uppgår till ca 250 hektar. Täktillståndet löper fram till utgången av år 2011 och medger en årlig produktion av 60 000 m³ torv. Under år 2005 producerades ca 8 900 m³ frästorv.

Vindkraft

Överkalix kommun ser positivt på en satsning på alternativa energikällor. Vindkraften ses som ett alternativ som kan såväl generera arbetstillfällen som vara ett steg i ett minskat beroende av fossila bränslen. Överkalix kommun anser inte att etablering av vindkraftverk ska ses som ett miljöproblem. Dock bör eventuella etableringar föregås av noggranna studier av den påverkan som kan bli på bebyggelseområden, på det rörliga friluftslivet samt på de areella näringarna. Detaljplaneläggning av i första hand bebyggelsenära områden avsedda för vindkraft ses som ett instrument att kunna lösa eventuella problem med störningar.

I det planeringsunderlag för storskalig vindkraft i Norrbotten som presenterats av Länsstyrelsen i april 2006 utvisar utförd vindkartering endast ett område inom Överkalix kommun där medelvindhastigheten uppgår till mer än 6,5 m/s. Detta område är beläget i kommunens västra del, invid Slättberget och Hällberget. Överkalix kommun anser att frågan om etablering av vindkraft är viktig, och ställer sig positiv till utredningar och etableringar av vindkraft såväl i detta område som, om det vid kartering visar sig lämpligt, på andra områden i kommunen.

Biobränsle

Utvecklingen av alternativa energikällor med basen i kommunens största tillgång, skogsråvara, ses som en möjlighet från Överkalix kommun. Tillvaratagande och utveckling av dessa resurser är en förutsättning i energiomställningen och en viktig kolsänka. Överkalix kommun anser att kommunen bör vara behjälplig och positiv vid frågor rörande forskning och utveckling samt vid eventuella etableringar av biobränslerelaterade företag och näringar.

Rennäring

Rennäringens riksintressen är utpekade genom ett beslut av Jordbruksverket den 15 december 2005. Riksintressena redovisas som kärnområden och strategiska platser (=flyttleder; svåra passager; rastbete). Dessutom finns kategorin funktionella samband. Därmed avses funktionskrav som måste ställas för att renskötseln skall kunna bedrivas inom olika säsongbetesområden i en sammanhållen årscykel och som inte är möjliga att redovisa i förväg.

Länsstyrelsen anser att åtminstone flyttleder och svåra passager bör redovisas på "kommuntäckande kartan".

Förutom de tre koncessionssamebyarna som är verksamma i kommunen bör det också framgå av planförslaget att lappmarksrenskötseln har vinterbetesmarker i kommunen.

Kommentar: Vid kontroll med Länsstyrelsens databas över svåra passager för rennäringen visar det sig att inga svåra passager föreligger inom kommunen. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget.

Vad gäller lappmarksrenskötseln så hävdar vissa husbönder inom Gällivare sameby att man äger betesrätt genom sedvanerätt inom Överkalix kommun. Denna sedvanerätt har emellertid inte varit föremål för juridisk prövning och kan därför inte sägas vara gällande. Synpunkten bör därför inte medföra några förändringar av planförslaget.

Kommunikationer, vägar, mm.

I den ruta som innehåller kommunens ställningstagande bör framgå att vägkorridoren för förbifart Gyljen kvarstår. Det bör av den övriga texten framgå att E 10 ingår i EU:s TEN nätverk (Trans European Network). Som TEN väg finns möjlighet till viss EU-finansiering.

I handlingen bör även nämnas väg 98, Nybyn – Övertorneå, och väg 392/835 till Jokkfall. Vägarna har, och kan öka i, betydelse för den turistiska utvecklingen i området. Väg 98 kan även utvecklas till ett framtida pendlingsstråk.

Tre värdefulla vägmiljöer redovisas på sidan 26. Här kan det vara lämpligt med en hänvisning till länsstyrelsens och Vägverkets utredning om värdefulla vägmiljöer. En motsvarande utredning finns om broarna i Norrbotten varav några återfinns i Överkalix.

I förslaget uttrycks att kommunen vill kunna nå en flygplats inom en timmes restid. Det är dock svårt att tro att de antydda åtgärderna innebär att målsättningen lätt kan uppnås, men en bättre vägstandard innebär ju samtidigt bättre förbindelse mellan centralorten och övriga kommunen, närliggande kommuner och med Luleåområdet.

Naishedens flygfält bör uppmärksammas i planförslaget Restriktioner för markanvändningen på grund av höjdbegränsningar och buller bör framgå (Luftfartsstyrelsens yttrande bifogas).

En skoterledskarta redovisas på sidan 29. Bestämmelser för skoter- och terrängkörning (på barmark) redovisas lämpligen samband därmed.

Kommentar: Synpunkterna från Länsstyrelsen under Kommunikationer, vägar mm medför följande förändringar av planförslaget:

- Ställningstagande-rutan kompletteras med följande text: "Vägverket har projekterat ombyggnation av väg E10 med en förbifart förbi byn Gyljen. En eventuell ombyggnad av vägen ligger utanför Vägverkets nuvarande planperiod, men den planerade vägsträckningen bör även framgent behållas avsatt som en vägkorridor för framtida behov".
- Ställningstagande-rutan kompletteras med följande text: "Väg E10 är en europaväg av stor vikt för kommunikationerna till Norrbottens inland och fjällvärld samt till de norra delarna av Finland och Norge. Vägen ingår även i EU:s TEN nätverk (Trans European Network). Som TEN väg finns möjlighet till viss EU-finansiering till väginvesteringar.
- Under rubriken inläggs följande text "Väg 98 till Övertorneå och väg 392/835 till Pajala/Jockfall är betydelsefulla vägar för omgivningarna. Dess betydelse är stora för såväl näringslivet som för den turistiska utvecklingen i området".
- Under "Värdefulla vägmiljöer" kompletteras handlingen med "Tre värdefulla vägmiljöer finns inom kommunen:
 - o väg 31, E10 – Lillsundet – Valheden
 - o väg 557 Röduppsholmen
 - o väg 773 Kölmyrholmen – Granträsket

Dessa vägsträckningar finns beskrivna i Vägverkets och Länsstyrelsens utredning "Värdefulla vägmiljöer i Norrbottens och Västerbottens län", ISSN: 0348-0291, 0283-9636 och 1401-9612. Inom kommunen finns även några kulturhistoriskt värdefulla broar. Dessa är inventerade och finns omnämnda i Vägverkets och Länsstyrelsens skrift "Broarna i Norrbottens län", ISSN: 0283-9636. De broar som återfinns i kommunen är

- bro över Tvärån vid Tväråhuvudet, väg 769
- bro över Kalix älv vid Jock, väg 835
- bro över Lansån vid Sanningslandet, väg 840
- bro över Kvarnån vid Storsandudden, väg 835
- bro över Björkån söder om Storudden, väg 835
- bro över Bönälven nordost Marsjärv, väg 779
- bro över Bönälven väster om Långviksudden, väg E10
- bro över Kalixälven i Överkalix, väg 796
- bro över Innerån vid Klubbmyren, väg 912"
- Flygfältet på Naisheden inläggs i planhandlingen i enlighet med Luftfartsstyrelsens yttrande. Handlingen kompletteras under ny rubrik "Flygtrafik" med
 - I kommunen finns Överkalix/Naishedens flygplats. Runt flygfältet finns områden som begränsar tillåten byggnadshöjd för att flygsäkerheten inte skall äventyras. De höjdbegränsande områdena medför restriktioner för markanvändningen runt flygplatsen. Vegetation eller byggnadsverk, såväl fasta som tillfälliga, får inte överskrida tillåtna höjdbegränsningar. Byggnadsverk med en höjd av 40 meter eller högre skall anmälas till Luftfartsstyrelsen i enlighet med "Bestämmelser för Civil Luftfart – Flygplatser (BCL-F), kapitel 4.1". Beträffande flygbuller finns riktvärden och förslag till åtgärder mot störningar i befintlig bebyggelse i regeringens proposition 1996/97:53 "Infrastrukturinriktning för framtida transporter", vilken får ligga som grund vid eventuella nylokaliseringar av bebyggelse inom flygplatsens närområde.
 - De kartbilagor som Luftfartsstyrelsen bifogat i samrådsyttrandet, plan och sektioner över flygplatsområdet, inlägges i planhandlingen.
- Länsstyrelsen efterlyser, eftersom skoterledskartan redovisas på sidan 29, att bestämmelser för skoter- och terrängkörning (på barmark) redovisas i samband därmed. Länsstyrelsens synpunkt föranleder följande tillägg i skriften:
 - Körning med terrängfordon och snöskoter på barmark regleras i terrängkörningsslagen (1975:1313) och terrängkörningskungörelsen (1978:594). Huvudregeln i terrängkörningsslagen är att körning i terräng med motordrivet fordon för annat ändamål än jord- eller skogsbruk är förbjudet på barmark, på snötäckt skogsmark med plant- eller ungskog om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på skogen, samt på snötäckt jordbruksmark om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på marken. Inom vissa naturskyddade områden är skoterkörning helt förbjuden. Den som bryter mot förbud eller föreskrift som meddelats med

stöd av lagen kan dömas till böter. I terrängkörningsförfordningen regleras bland annat de regler och undantag som finns.

Kulturmiljö samt ängs- och betesmarker

Riksintressen enl. miljöbalken 3:6 är väl utmärka på kartan men kommunens ställningstagande är vagt. Riksintressena inte bara bör skyddas, utan de ska skyddas.

Ängs- och hagmarksinventeringen reviderades 2002-2004 i Ängs- och betesmarksinventeringen Resultatet av denna kan man finna i databasen TUVÅ som man finner på Jordbruksverkets hemsida www.sjv.se .

Under rubriken Kulturmiljöprogram refereras till "Vårt hävdade Norrbotten, Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturvärden" från länsstyrelsen 1993. I texten framgår att det finns sju utpekade områden. De bör namnges och beskrivas till sitt innehåll. Utmärkningen på kartan är i vissa fall otydlig. Kommunens ställningstagande till de utpekade miljöerna saknas, då främst i närheten till centralbygden, där de utpekade områdena sammanfaller med kommunens intresse för bebyggelse mm.

I avsnittet om kulturmiljö redovisas inte kommunens två fornvårdsmiljöer som länsstyrelsen vårdar, Lillberget och Ansvar.

Två byggnadsminnen, Martingården i Nybyn och Rikti- Dockas, finns i kommunen. Detta bör framgå.

I planförslaget saknas en redovisning av gällande lagstiftning till skydd för kulturmiljön. Överkalix kommun är rik på forn- och kulturlämningar utöver utpekade miljöer. Dessa är också skyddade enligt lag. Kommunen borde lyfta fram detta förhållande som en tillgång. Förtätning och ökning av fritidshusbebyggelse i strandnära områden kan i Överkalix kommun få stora konsekvenser för enskilda forn- och kulturlämningar och värdefulla kulturmiljöer då dessa ofta förekommer i anslutning till älvarna. Redovisning och konsekvenser saknas.

För varken riksintressena eller de övriga kulturmiljövärdena har kommunen angett hur man avser att säkerställa dem, undantaget byarna Svartbyn, Grelsbyn, Nybyn och Gyljen som regleras i detaljplaner.

Planerad skoterled från Lansjärv till Linafallet bör innehålla en redovisning kring de fornlämningar som finns i trakten av Linafallet.

Kommentar: Synpunkterna innebär att planförslaget revideras enligt följande:

- Ställningstagande-rutan på sidan 22 ändras så lydelsen blir "Riksintressen skall skyddas mot exploatering som kan skada intresset."
- Under rubriken "Kulturmiljöprogram" hänvisas till "Vårt hävdade Norrbotten, Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturvärden" från Länsstyrelsen 1993. De sju utpekade områdena i kommunen namnges och beskrivs Även kommunens ställningstagande till dessa sju områden anges.
- Information om Lillberget och Ansvar, kommunens två fornvårdsmiljöer som länsstyrelsen vårdar, tas med på sidan 22 under Riksintressen.

- Information om våra byggnadsminnen Rikti-Dockas och Martingården tas med på sidan 22, under rubriken "Riksintressen enl. miljöbalken 3:6". Tillägg till den texten: "Rikti-Dockas nybygge omfattar elva byggnader; tre bostadshus, sommar- och vinterladugård, bagarstuga, härbre, utedass och lador."
- Följande text om Martingården tas med som ett nytt stycke efter Rikti-Dockas: "Martingården i Nybyn hör till Överkalixbygdens äldsta gårdar med rötter i 1500-talet." Den nuvarande mangårdsbyggnaden har daterats till tidigt 1800-tal och flertalet av ekonomibyggnaderna torde härstamma från samma tid. Martingården omfattar mangårdsbyggnad, sommarstuga, ladugård, stall/lider, två stolpbodar, slädskjul, kvarn och smedja varav flertalet på ursprunglig plats. Gården, som var i bruk till år 1955, inköptes år 1956 av Överkalix hembygdsförening och tjänar nu som sommaröppen hembygds gård."
- Redovisning av gällande lagstiftning till skydd för kulturmiljön tas med på sidan 22: "Grundläggande bestämmelser om bland annat kulturmiljön och ingrepp som kan tillåtas inom sådana områden anges främst i 3 kap Miljöbalken."

I lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. anges bestämmelser om ortnamn, fornminnen, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen samt om utförelse och återlämnande av kulturföremål. Det är Länsstyrelsen som utövar tillsynen över kulturminnesvården i länet. Vidare finns det mer detaljerade bestämmelser kring fornminnen, byggnadsminnen, kyrkliga kulturminnen, skydd mot utförelse av vissa kulturföremål samt återlämnande av kulturföremål i förordningen (1988:1188) om kulturminnen m.m.

Utöver lag om kulturminnen finns en lag som tar upp bestämmelser om fornminnen, nämligen lag (1942:350) om fornminnen samt tillhörande förordning."
- Följande tillägg görs: "I samband med ansökan om bygglov kontrolleras forn- och kulturlämningar."

Miljö och riskfaktorer

Beträffande transporter av farligt gods anges på sidan 32 ett allmänt skyddsavstånd på 30 meter från vägar för sådana transporter. Något uttalat sådant mått finns inte. Däremot gäller längs E 10 att länsstyrelsens tillstånd krävs för att bygga inom 30 meter från vägen (jfr 47 § väglagen).

Kommentar: Följande text under rubriken "Farligt gods" på sid. 32 tas bort: "Allmänt skyddsavstånd till vägar som transporterar farligt gods är 30 meter."

KOMMUNTÄCKANDE REKOMMENDATIONER

Bebyggelse i byar

Av planförslaget bör framgå vilka dessa byar är. Alternativt kan formuleras en rekommendation som är tillämplig på all bebyggelse utanför planförslagets "Tätortsområden".

Kommentar: Synpunkten föranleder ingen förändring av planförslaget.

Fritidbebyggelse och turistanläggningar

I texten anges att det finns flera turistanläggningar i kommunen medan markanvändningskartan endast anger en sådan. Text och karta bör överensstämma.

Det kan vara så att det inte passar med en gemensam rekommendation för turistanläggning respektive enskild fritidsbebyggelse.

Kommentar: Följande turistanläggningar markeras på den kommuntäckande kartan, samt att tillhörande text i erforderlig utsträckning:

- Rokkas Ren, Lansån
- Naisheden, väg E10, polcirkelns turistanläggning
- Tank @ Mat, Lansjärv
- Nilles Grillbar, Svartbyn
- Vippabacken
- Bränna Camping
- Jockfalls Camping
- Sirillus, Tallvik (ryskortodox kyrka, stor turistattraktion)
- Raab-gården, Nybyn

Översvänningsområde

Inledande texten på sidan 40 bör revideras (reglerade vattendrag).

Kommentar: Texten på sidan 40 revideras så lydelsen blir:
”På kartan är vattendragen markerade.”

Skyddad natur

Rubriken för en rekommendation bör motsvaras av en beteckning på plankartan, vilket den inte gör i detta fall. För naturreservat bör rekommendationen vara hänvisning till reservatsföreskrifter.

Kommentar: Synpunkten föranleder ingen förändring av planförslaget.

Riksintresseområden

I lagtexten används begreppet ”åtgärder” när det gäller riksintressen enligt 3 kap. MB och ”exploateringsföretag och andra ingrepp” när det gäller riksintressen enligt 4 kap. MB. Det är lämpligt att använda motsvarande begrepp i rekommendationstexten.

Kommentar: Till befintlig text görs följande tillägg:

”Riksintresseområden skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada det som området är avsett att skydda, exempelvis natur- eller kulturmiljön. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön, enligt 4 kap Miljöbalken, får endast komma till stånd om det inte strider mot balkens regler rörande bl.a. vattenreglering samt om det kan ske på ett sådant sätt att områdenas natur- och kulturvärden inte påtagligt skadas”.

Särskilda områden

Tanken med denna rubrik är inte helt lätt att förstå. Rekommendationerna är otydliga. Under vissa områden framgår visioner under andra enbart befintliga förhållanden. Oavsett detta kan länsstyrelsen inte på detta underlag bedöma att det skulle vara lämpligt med den bebyggelse som anges för Råktjärv, Äspnäs Tallvik, Nybyn nedströms älven, Kangis – Svartbyn. Rekommendationen för ”Övriga byar i kommunen” är så allmän att dess mening är svår att förstå.

Kommentar: Affären i Gyljen har upphört under år 2006. I övrigt föranleder synpunkterna ingen åtgärd.

”KOMMUNTÄCKANDE KARTAN”

På denna karta framgår inte att Linkkarova och Linalinkka naturreservat även är Natura 2000-områden. N 2000-området Kuldholmen är ej markerat.

Kommentar: Efter kommungränsens förändring tillhör Linkkarova och Linalinkka Gällivare kommun. Kuldholmen tilläggs N2000-områdena.

Rennäringens flyttleder och svåra passager bör redovisas (jfr sidan 4 i yttrandet).

Kommentar: Vid kontroll med Länsstyrelsens databas över svåra passager för rennäringen visar det sig att inga svåra passager föreligger inom kommunen. Synpunkten föranleder ingen ändring av planförslaget. Flyttlederna är angivna på karta på sid. 25 i samrådshandlingen. Kommunen anser att dessa ej behöver anges på kommuntäckande kartan.

FÖRDJUPNINGAR

CENTRALORTEN

För centralorten bör de kulturhistoriska värdena i Bränna framhållas. Som grund för framtida detaljplanering borde en byggnadsinventering av Överkalix genomföras som uppmärksammar bebyggelsens struktur.

Hur randområdet mellan Bränna och Grelsbyn ska gestaltas bör studeras och övervägas med tanke på landskapsbilden och även centralortens kontakt med Brännaberget som friluftsområde.

Fördjupningen innehåller ett förslag till ny fritidbebyggelse öster och söder om Tallvik. Länsstyrelsen anser att gällande strandskyddsbestämmelser innebär att en exploatering i den form som redovisas inte självklart kommer att kunna ske. Planförslaget ger inte underlag för att bedöma om det finns särskilda skäl för intrång i strandskyddsområdet.

Kommentar: I texten görs följande tillägg:

- Kommunens centralort, Bränna, är en gammal kyrk-, tings- och marknadsplats belägen på en halvö där Kalix älv och Ängesån möts. Den första kyrkan byggdes år 1636, men det troliga är att platsen var bebyggd redan på slutet av 1300-talet. Bebyggelsen har under 1900-talet utvecklats till en tätort med ett fint affärsstråk, Storgatan, och kommunen har varit mån om att ta tillvara de kvalitéer som fortfarande finns kvar från det gångna seklet. Den värdefulla bebyggelsemiljön har till stora delar bevarats och genom detaljplaneläggning har försök gjorts att tillvarata och bevara områdets kulturhistoriska värden.
- Kartan över centralorten revideras avseende tänkt placering på fritidsbebyggelseområdet på Äspnäs, vilket anpassas till höjdläget på näset samt för att möjliggöra nyttjande av stränderna för det rörliga friluftslivet.

SVARTBYN, NYBYN

Det är önskvärt att de föreslagna förtätningarna framgår på kartan.

Kalix älvdal

Fördjupningen för Kalix älvdal är baserad på tidigare fördjupningar (ursprungligen 1986) för samma område. Den har senare reviderats och ingår nu i en ytterligare reviderad form som fördjupning i översiktsplanen. Den är dock i nuvarande form svår att förstå och den kan också upplevas som delvis inaktuell. Det kan finnas anledning att ånyo bedöma behovet av ny fritidbebyggelse och vilka standardkrav som numera ställs. Av de områden som rekommenderas som lämpliga för bebyggelse ställer sig länsstyrelsen särskilt tveksam till bebyggelse på holmarna i älven, men anser också att det kan finnas anledning att göra en ny bedömning av hur älvdalens värden ska

tillvaratas. Även här ger planförslaget inte underlag för att bedöma om det finns särskilda skäl för intrång i strandskyddsområdet.

Kommentarer: Rekommendationerna på sidan 50 revideras till följande lydelse:

- ”Det finns många attraktiva och möjliga lägen för fritidshusområden efter Kalix älvdal, men prövning av bygglov sker när ansökan om det inkommer.”

För bilagorna, sid. 51-58, görs följande bedömning:

- Nybyns och Svartbyns kartor, på sidorna 47 och 49, skall vara kvar.
- Resterande kartor (sid. 51-58) är inaktuella och tas bort.

KONSEKVENSER

Bestämmelser om miljöbedömning av planer och program gäller sedan den 21 juli bl. a. översiktsplaner (4 kap. 2 § plan- och bygglagen). Länsstyrelsen anser, bl. a. med hänsyn till den omfattande bebyggelsen i Kalixälvens närhet som planförslaget medger, att planens genomförande kan antas medföra en sådan betydande miljöpåverkan att en miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning ska genomföras.

Plansamrådet innefattar också samråd om avgränsning av MKB enligt 6 kap. 13 § miljöbalken. Miljöbedömningen och miljökonsekvensbeskrivningen bör inriktas på åtgärder som kan innebära en betydande miljöpåverkan. Kanske i första hand den omfattande bebyggelsen som föreslås i omedelbar närhet av älvstränderna och bebyggelseområdet på Brännabergets sluttning.

Vid översiktsplanens utställning ska MKB göras tillgänglig i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. 14 § MB.

Kommentarer: Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas för åtgärderna innefattande tänkta områden för fritidsbebyggelse på Äspnäs och på Brännaberget i enlighet med länsstyrelsens yttrande. MKB för dessa områden upprättas i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. 14 § MB.

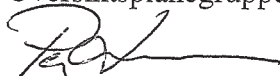
SAMRÅD

Samråd har skett med länsstyrelsens enheter för kulturmiljö, lantbruk, naturvård, miljöskydd och tillväxt- och kommunikation. Samråd har också skett med Bergsstaten, Energimyndigheten, Försvarsmakten, Luftfartsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Svenska kraftnät och Vägverket. I den slutliga handläggningen har Länsarkitekt Christer Svärd deltagit.

ÖVRIGA ÄNDRINGAR

Utöver ändringar från möten och skriftliga yttranden har redaktionella ändringar utförts i planen.

Överkalix kommun
Översiktsplanegruppen

Per Larsson
Planeringsingenjör

A decorative vertical bar in a muted blue color runs down the left side of the page. At the top, a horizontal line of 14 blue dots spans across the page, with the bar overlapping the first five dots.

9. UTLÅTANDE

Utställningen pågick mellan 2007-09-07 och 2007-11-05 och utlåtandet sammanfattar och belyser de synpunkter som inkommit.

UTLÅTANDE EFTER UTSTÄLLNING

BAKGRUND/ÄRENDET

Förslag till Översiktsplan för Överkalix kommun har varit utställt under tiden 7/9 till 5/11 2007. Utställningshandlingar har skickats ut till berörda myndigheter samt till föreningar, nämnder och organisationer i kommunen. Handlingarna har även funnits utställda på kommunförvaltningen i Överkalix, biblioteket i Överkalix, Folkets Hus i Lansjärv samt byastugan i Jockfall.

INKOMNA YTTRANDEN

Under utställningstiden har åtta yttranden inkommit. Nedan redovisas en sammanställning av de inkomna yttrandena. Länsstyrelsens granskningsyttrande redovisas i fulltext med efterföljande kommentarer.

1. Länsstyrelsen i Norrbottens län
2. Försvarsmakten
3. Gällivare Skogsameby
4. Henrik Andersson, Granträsk (två yttranden)
5. Haparanda Stad
6. Gällivare kommun
7. Övertorneå kommun
8. Centerpartiet, Överkalix

1. Länsstyrelsen i Norrbottens län

Skrivelsen redovisas nedan i fulltext med efterföljande kommentarer:

Utställning av översiktsplan för Överkalix kommun med fördjupningar

Översiktsplan för Överkalix kommun har ställts ut för granskning 7 september - 5 november 2007. Under utställningstiden ska länsstyrelsen, enligt 4 kap. 9 § plan- och bygglagen, avge ett granskningsyttrande över planförslaget. Av yttrandet ska framgå om

1. förslaget inte tillgodoser riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken överträds.
3. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt,
4. bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller till behovet av skydd mot olyckshändelser.

Detta yttrande behandlar i första hand dessa fyra aspekter på planförslaget men innehåller även några övriga synpunkter.

Länsstyrelsen har 2006-09-18 avgivit ett samrådsyttrande över en tidigare version av planförslaget. Efter detta har kommunen arbetat vidare med förslaget innan det ställts ut.

Riksintressen

Det kan fortfarande inte enkelt utläsas av planeringsunderlaget att Kalixälven med biflöden ingår i Natura 2000. Detta måste framgå av planförslaget innan det antas.

Kommentar: Sidan 14, under rubriken "Natura 2000", görs tillägg i början av andra stycket:

- "Inom Överkalix kommun ingår Kalix älv med biflöden och därtill hörande sjöar till Natura 2000-området."

Fördjupningen för Kalix älvadal ska redovisa att Kalix älv med biflöden utgör Natura 2000 och också riksintresse enligt 4 kap. 1, 6 och 8 §§ miljöbalken. Kalixälven är även utpekad som riksintresse för friluftsliv och naturvård enligt 3 kap. 6 § MB. Planförslaget måste innehålla en rekommendation om hur bestämmelserna ska beaktas vid ärendeprövningen.

Kommentar: Planhandlingen kompletteras, under rubriken "Kalix älvadal" på sidan 54, med följande text:

- "Kalix älv med biflöden utgör ett Natura 2000-område, som enligt definitionen är ett värdefullt naturområde där "gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas för naturtyper och arter", se avsnittet "Skyddad natur" på sid. 14. Dessutom utgör Kalix älv ett riksintresse enligt 4 kap. 1, 6 och 8 §§ miljöbalken (MB). Kalix älv är även utpekad som riksintresse för friluftsliv och naturvård enligt 3 kap. 6 § MB.

Lombens skjutfält är sedan 1998 redovisat som riksintresse för totalförsvaret (se kartbilaga). Detta måste omnämnas på sidan 31, där riksintressen för totalförsvaret redovisas, samt även redovisas på karta.

Kommentar: På sidan 31, under rubriken "Totalförsvaret", kompletteras med följande:

*- "Inom Överkalix kommun finns delar av Lombens skjutfält lokaliserat, vilket sedan år 1998 är redovisat som riksintresse för totalförsvaret. Utbredningen av skjutfältet med riskområde redovisas på intilliggande karta."
- Karta med utbredning av Lombens skjutfält insätts i handlingen.*

Länsstyrelsen anser att det är tveksamt om de områden för ny strandnära bebyggelse, som föreslås, längs Kalixälven innebär att riksintressena tillgodoses. Länsstyrelsens inställning måste redovisas i översiktsplanen om den antas utan ändring.

Kommentar: Handlingen kompletteras på sidan 34, under rubriken "Fritidsboende", med nedanstående text i Ställningstagande-rutan:

- "Överkalix kommun anser att byggbara tomter för fritidsbebyggelse i tätorts- och/eller strandnära områden är en väsentlig tillgång för utvecklingen i kommunen. Länsstyrelsen är dock tveksam om de områden för ny strandnära bebyggelse som föreslås längs Kalixälven innebär att riksintressena tillgodoses."

1. Miljö kvalitetsnormer

Länsstyrelsen kan ej se att förslaget kan medverka till att någon miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken överträds.

Kommentar: Synpunkten medför ingen förändring av planhandlingen.

2. Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen kan inte utifrån förslaget se att några frågor som berör två eller flera kommuner ej samordnats på ett lämpligt sätt.

Kommentar: Synpunkten medför ingen förändring av planhandlingen.

3. Hälsa och säkerhet

Rekommendationer borde införas för bebyggelse inom områden med sannolikhet för översvämningar. Länsstyrelsen anser att den rapport som länsstyrelserna i sju mellansvenska län har sammanställt: "Översvämningssrisker i fysisk planering" (rekommendationer för markanvändning vid nybebyggelse), kan läggas till grund för rekommendationerna. I planeringsunderlagets avsnitt om översvämning bör tydligare hänvisas till Räddningsverkets översvämningsskartering som grund för de översiktliga bedömningar som ska göras då bebyggelse aktualiseras i riskområden.

Kommentar: Under rubriken "Översvämningar" på sid. 37 kompletteras planhandlingen med följande text:

- "Kommunen bör vid detaljplaneläggning för lokalisering av ny bebyggelse även ta hänsyn till de rekommendationer för bebyggelse med avseende på höga vattenflöden i skriften "Översvämningssrisker i fysisk planering (rekommendationer för markanvändning vid nybebyggelse)", framtagen av sju länsstyrelser i Mellansverige. Rekommendationerna utgår från 100-årsflöde och högsta dimensionerande flöde och bör, på grund av de förväntade klimatförändringarna, ses som en miniminivå och som inte bör underskridas."

Övrigt

Flertalet av länsstyrelsens synpunkter i samrådsyttrandet har beaktats men en del av synpunkterna kvarstår och någon har tillkommit.

En av tidigare synpunkter som kvarstår är svårigheten att i förslaget med sina fördjupningar utläsa de förändringar av markanvändningen som föreslås.

Kommentar: Kommunen anser att synpunkten inte föranleder någon förändring av planhandlingen.

Strandskyddsförordnande respektive förordnanden om skydd av landskapsbilden (19 § NVL) gäller enligt länsstyrelsens beslut den 8 juli 1970 för Kalix älvdal och vissa sjöområden. Detta måste framgå av planförslaget både i planeringsunderlaget och i rekommendationer och fördjupningar.

Kommentar: Planförslaget kompletteras med nedanstående text som sätts in på sidan 40, under rubriken "Strandskydd", på sidan 45 under rubriken "Kommuntäckande rekommendationer", på sidan 45, under rubriken "Skyddad natur" som ett nytt stycke under "Rekommendationer" samt på sidan 54, under rubriken "Kalix älvdal", som ett nytt stycke före sista stycket:

- "Länsstyrelsen har beslutat om skydd av landskapsbilden enligt 19 § Naturvårdslagen för Kalix älvdal och vissa sjöområden. Vid tillkommande byggnation inom dessa områden krävs att dispens från förordnandena beviljas. Dispens från förordnandet om skydd för landskapsbilden beslutas av Länsstyrelsen."

På sidorna 16 och 34 tar kommunen ställning för någon sorts generell strandskyddsdispens. Sådana ställningstaganden har inte något stöd i nuvarande lagstiftning. Länsstyrelsen anser därför att de inte bör ingå i översiktsplanen utan någon form av reservation. Länsstyrelsen anser att översiktsplanen inte ger underlag för att bedöma om de områden för ny strandnära bebyggelse som redovisas är lämpliga/möjliga att bebygga (se ovan angående riksintressen).

Kommentar: Synpunkten medför följande kompletteringar av planförslaget:
I ställningstagande-rutan sidan 16 näst sista stycket görs följande tillägg:
- ”Kommunen är dock medveten om att det i dagsläget inte finns lagstöd för att utfärda en generell strandskyddsdispens efter dessa intentioner.”

På sidan 34, under rubriken ”Fritidsboende, tilläggs följande till sista stycket:
- ”Det finns i dagsläget inte lagstöd att utfärda en generell strandskyddsdispens för dessa områden. Kommunen jobbar dock, tillsammans med andra glesbygds-kommuner, aktivt för att framgent kunna få till stånd en ändring av rådande strandskyddsbestämmelser. En förändring av dessa bestämmelser kan ses som en av de enskilt viktigaste faktorerna för utvecklingen av besöksnäringen i glesbygds-områdena.”

Länsstyrelsen noterar att skogsbruk och jordbruk nu omnämns i planeringsunderlaget. Dessa näringar är av nationell betydelse (jfr 3 kap 4 § miljöbalken).

Kommentar: Synpunkten medför ingen förändring av planhandlingen.

Planeringsunderlaget gällande kulturmiljö bör redigeras så att det framgår att Martingården och Rikti-Dockas är byggnadsminnen. En översyn bör också göras av hur länets olika program beträffande historiska miljöer återges.

Kommentar: På sidan 22 kompletteras planhandlingen med en ny underrubrik ”Byggnadsminnen i Överkalix kommun”. Texten kompletteras med följande:
- Inom Överkalix kommun finns två anläggningar som av Länsstyrelsen genom Kulturminneslagens tredje kapitel är förklarade som byggnadsminnen. Detta är Rikti-Dockas nybygge och Martingården i Nybyn. Ett byggnadsminne är det starkaste kulturhistoriska skyddet bebyggelse i Sverige kan åtnjuta och åsätts sådana byggnader och anläggningar som genom sitt ”kulturhistoriska värde är synnerligen märkliga eller som ingår i ett synnerligen märkligt bebyggelse-område”.

Sist i stycket om ”Rikti-Dockas” görs följande tillägg:

- ”Fastigheten ägs av Sveaskog och är tillgänglig för besökare under sommaren.”

Länsstyrelsen vidhåller att även lappmarksrenskötseln bedriver vinterbete i kommunen (jfr samrådsyttrandet). Det bör framgå av planeringsförutsättningarna.

Kommentar: Inom kommunens gränser finns tre verksamma koncessionssamebyar: Kalix, Pirttijärvi och Ängeså samebyar. Dessutom hävdar lappmarksrenskötseln att de har vinterbetesmarker i kommunen. Även Gällivare Skogs-sameby och Henrik Andersson, Granträsk, har synpunkter på denna fråga och att de har sedvanerätt inom kommunen. Kommunens ställningstagande i frågan är dock att vad som gäller lappmarksrenskötseln har deras sedvanerätt inom Överkalix kommun inte varit föremål för juridisk prövning, varför den inte kan sägas vara gällande. Synpunkterna bör därför i dagsläget inte medföra någon förändring av planförslaget.

Samråd och beslut

Samråd har skett med Bergsstaten, Energimyndigheten, Luftfartsstyrelsen, Sametinget, Skogsvårdsstyrelsen samt Post- och telestyrelsen.

Beslut om detta yttrande har fattats av länsrådet Håkan Spett efter föredragning av planarkitekt Dan Lundbäck. I den slutliga utformningen av yttrandet har även länsarkitekt Christer Svärd samt företrädare för länsstyrelsens enheter för kulturmiljö, lantbruk, miljöskydd-, naturvård-, rennäring, rätts- och veterinär, tillväxt- och kommunikation deltagit.

2. Försvarsmakten

Försvarsmakten har följande synpunkter på utställningshandlingen:

”Lombens skjutfält är sedan 1998 redovisat som riksintresse för totalförsvaret (se kartbilaga). Detta borde omnämnas på sid 31 där riksintressena för totalförsvaret redovisas samt även redovisas på karta.

Höga objekt som exempelvis vindkraftverk riskerar att störa Försvarsmaktens tekniska system. Ett område är angivet som möjligt vindkraftsområde på sid 32. Dock är området redovisat så schematiskt att någon analys inte kan göras om vindkraft i detta område kan medföra konflikt med totalförsvarets intressen. Om ett mer detaljerat underlag tillställs Försvarsmakten, exempelvis i form av en shape.fil, är det möjligt att göra en analys av detta.

Kommentar: På sidan 31, under rubriken ”Totalförsvaret”, kompletteras med följande:

-”Inom Överkalix kommun finns delar av Lombens skjutfält lokaliserat, vilket sedan år 1998 är redovisat som riksintresse för totalförsvaret. Utbredningen av skjutfältet med riskområde redovisas på intilliggande karta.”

-Karta med utbredning av Lombens skjutfält insätts i handlingen.

Vad gäller det redovisade området för vindkraft är detta beläget på Hällberget i kommunens västra del, och är ett område som i utredningar utpekats som ett område där medelvindhastigheten överstiger 6,5 meter/sekund. Området kan därför framgent vara tänkbart för lokalisering av vindkraftverk. Innan etableringar kan ske måste ytterligare prövningar, bland andra av totalförsvaret, göras i frågan och lämna sitt medgivande till etableringen. Synpunkten bör därför i detta skede inte medföra någon förändring av planförslaget.

3. Gällivare Skogssameby

Gällivare Skogssameby påpekar att lappmarksrenskötseln över huvud taget inte omnämns i planhandlingen. De hävdar att det i planhandlingen tydligt bör framgå att, förutom koncessionssamebyarna, även lappmarksrenskötseln driver renskötsel med sedvanerätt inom kommunen.

Kommentar: Inom kommunens gränser finns tre verksamma koncessionssamebyar: Kalix, Pirttijärvi och Ängeså samebyar. Dessutom hävdar lappmarksrenskötseln genom Gällivare Skogssameby och genom Henrik Andersson, Granträsk, att de har sedvanerätt inom kommunen. Kommunens ställningstagande i frågan är dock att vad som gäller lappmarksrenskötseln har deras sedvanerätt inom Överkalix kommun inte varit föremål för juridisk prövning, varför den inte kan sägas vara gällande. Synpunkterna föranleder därför inte någon förändring av planförslaget.

4. Henrik Andersson, Granträsk

Henrik Andersson har ett rennäringsföretag i Granträsk i kommunens västra del. Henrik Andersson hävdar, liksom Gällivare Skogssameby, att Gällivare Skogssameby driver lappmarksrenskötsel inom Överkalix kommun. Henrik Andersson påtalar att de har ett flertal anläggningar för renskötsel inom kommunen och att de även sysselsätter ett stort antal personer.

Kommentar: Inom kommunens gränser finns tre verksamma koncessionssamebyar: Kalix, Pirttijärvi och Ängeså samebyar. Dessutom hävdar lappmarksrenskötseln genom Henrik Andersson, Granträsk och genom Gällivare Skogssameby, att de har sedvanerätt inom kommunen. Kommunens ställningstagande i frågan är dock att vad som gäller lappmarksrenskötseln har deras sedvanerätt

inom Överkalix kommun inte varit föremål för juridisk prövning, varför den inte kan sägas vara gällande. Synpunkterna föranleder därför inte någon förändring av planförslaget.

5. Haparanda Stad

Haparanda Stad har inget att erinra mot översiktsplanen.

Kommentar: Synpunkten medför ingen förändring av planhandlingen.

6. Gällivare kommun

Gällivare kommun har inget att erinra mot översiktsplanen.

Kommentar: Synpunkten medför ingen förändring av planhandlingen.

7. Övertorneå kommun

Övertorneå kommun har inget att erinra mot översiktsplanen.

Kommentar: Synpunkten medför ingen förändring av planhandlingen.

8. Centerpartiet, Överkalix

Centerpartiet, Överkalix, har lämnat följande yttrande: "För att göra den östra delen av kommunen och då framför allt Boheden och Hultet attraktivare för framtida bebyggelse så bör det finnas en fast förbindelse till centralorten i form av en eller flera broar.

Kommentar: Planhandlingen kompletteras på sidan 44 under rubriken "Särskilda områden", "Boheden – Hultet", med meningen:

-För att göra den östra delen av kommunen, och då framförallt Boheden och Hultet, attraktivare för framtida bebyggelse bör det anordnass en fast förbindelse till centralorten i Bränna i form av en eller flera broar.

ÖVRIGA ÄNDRINGAR

Utöver ändringar från de inkomna skriftliga yttrandena har endast mindre ändringar av redaktionell karaktär utförts i planen, såsom bl.a.:

- Komplettering av de politiker och tjänstemän som medverkat i översiktsplanearbetet.
- Den kommuntäckande kartan kompletteras med text "Överkalix kommun - Översiktsplan 2007".

Överkalix kommun
Översiktsplanegruppen

Berith Drugge
ordförande

